NATIONAL LIBRARY OF CANADA
Collection Development Branch
395 Wellington Str. Order sect.
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B103/C/25/1

Meie Elu

EESTLASTE AJALEHT PAGULUSES

Second Class Mail Registration No. 1354.

Nr. 29 (1690) 1982 | NELJAPAEVAL, 22. JUULIL — THURSDAY, JULY 22 | XXXIII aastakäik

Kasvatajad Toronto Eesti Naisseltsi Jõekääru laste suvekodus. Istuvad, vasakult — Heljo Novek, Anne Saks, Maido Musta, Endel Ruberg, Lydia Van der Veen, Vivian Oder, Paul Pede. Seisavad — Juta Metsala, Kadri Koop, Ingrid Kivi, Mikk Jõgi, Martin Tamm, Siim Sööt, Valli Mell, Ilmar Kütt, Kersti Linask, Martin Jõgi, Tiina Timusk, Tiia Hiir, Evi Rebassoo, Reet Altosaar, Peeter Jeeger.
Foto — J. Säägi

President Reagan:

BALTI RIIGID KAOTASID ISESEISVUSE KURITAHTLIKU LEPINGU LÄBI

Kuus kuud eeltöid Balti Vabaduspäeva saavutamiseks USA-s

Balti Vabaduspäeva resolutsioon, millega USA Kongress andis seadusliku aluse 14. juunile, sündis Ühendriikide parlamendis keset ägedaid riigieelarve vaidlusi. Et seadust läb viia, oli vaja vähemalt 35 käendajat Senatis ja 218 käendajat Esindajatekojas. Need mõlemad arvud ületati Balti Vabadusliidu tegelaste energilisel tööl, kes oli asja algataja.

Toetust selles tuli ka mujalt, samuti paljudelt Balti sõpradelt nii parlamendis kui ka mitmetes riigiasutustes. Kui 14. juuni hommikul saadi see eelarvevaidluste vahepeal üles võtta, siis oli resolutsiooni (nr. 201) esitamas rahvasaadik Pat Schroeder Coloradost, keda sõnavõttudega toetasid veel käendajad H. Hyde, E. Derwinski ja Nelligan.

EELTÖÖD

Tegelikud eeltööd olid aga kestnud juba pool aastat. Balti Vabadusliidu tegelased koostöös Hannaford PR firmaga olid külastanud selleks Riikliku Julgeoleku Nõukogu, Valge Maja, Välisministeeriumi j.t. juhtivaid tegelasi, kõnelemata senaatorite ja rahvasaadikute külastamisest. Sekkus ka USA Ühendatud Balti Komitee oma abiga ja eriti rohkearvuliselt leedulasist noorte pere. Nende ja läti tegelaste kõrval andsid oma panuse ka eestlased ülemaaliselt, nagu abielupaar Piirisillad, H. Nurmberg, B. Nurmsen, A. Lauri, H. Jõgis, U. Veidemann, L. Keerberg, K. Popp, H. Rebane, H. Parts ja palju teisi, kuna tõhusat majanduslikku toetust saabus Kanadast Vancouveri eestlasilt.

Kui Bostonis lätlased korraldasid küüditamise mälestusaktuse, saadi Balti Vabadusliidu vahendusel sinna kõnelema välisministri abi inimõiguste alal M. Levitsky. Seal selgus resolutsiooni arengu soodne käik, ühtlasi märgiti ära ka see, et tuntud demokraatide senaatorid Edward Kennedy (Mass.) ja Alan Cranston (Kalif.) olid keeldunud ühinemast Balti Vabaduspäeva resolutsiooniga. President R. Reagan avaldas ka veel samal päeval vastava proklamatsiooni. Selles on üteldud kohatise suure avameelsuse ja otsekohesusega, ja enamalt kui ükski teine on seda teinud ta eelkäijaist järgmist:

PROKLAMATSIOON

„Leedu, Läti ja Eesti kaotasid oma iseseisvuse, kuna Nõukogude Liit ja natsi-Saksamaa tegid 1939. a. omavahel kuritahtliku lepingu, kus Hitler andis Stalinile kolm Balti vabariiki kingiks ja sai vastutasuks vabad käed hävitada Poola ning kindlustatud idarinde, et Hitleril oleks võimalik alustada sõda Lääne demokraatlike riikide vastu. Selle tulemusel küüditati sajadtuhanded baltlased N. Liitu, kus nad surid vangilaagreis ja sunintööl. 14. juuni oli (seal) tume päev, kus baltlased kaotasid oma kodud, töökohad ja kodumaa. Täna mõned, kes pääsesid massilisest küüditamisest, on USA kodanikud. Nende soov paremaks tulevikuks Eesti, Läti ja Leedule on toonud uue tähenduse meile ja meie soovile — et vabadus oleks kõigil inimestel. Ühendriigid ei ole mitte kunagi 41 aasta jooksul tunnustanud vägivaldset Balti riikide inkorporeerimist N. Liidult. Meie riik pühendab ennast idealismile ja soovib, et kõigil inimestel on õigus vabadusele ja inimõigustele ja tänasel erakordsel päeval meie loodame, et vabadus saab ka osaks julgetele inimestele Eestis, Lätis ja Leedus. USA Esindajatekoda on annud autoriteedi resolutsiooni S.J. 201 kaudu ja soovinud, et Ühendriikide president proklameerib 14. juuni Balti Vabaduspäevaks. Nüüd mina — Ronald Reagan, Ühendriikide president proklameerin 14. juuni 1982 Balti Vabaduspäevaks. Ma soovin, et USA kodanikud toetavad, usuvad ja loodavad, et Läti, Leedu ja Eesti kodanikud saavad kord rahulikul viisil tagasi demokraatliku korra ja saavad ise valida oma riigikorra. Tunnistajate juuresolekul ma kirjutan alla seadusele 14. juunil, 1982 aastal ja USA iseseisvuse 206 aastal." Ronald Reagan.

TULGE KÕIK

JÕEKÄÄRU KÜLALISPÄEVALE

pühapäeval, 1. augustil 1982 algusega kell 11 hommikul

JUMALATEENISTUS — praost E. Lepik
LASTE EESKAVA
UJUMISVÕISTLUSED

EINELAUD ☆ LOTERII Jõekääru Suvekodu

Liibanonis surma- saanuid 10 000

Ameerika luure kinnitas, et Liibanonis on surma saanu 10 000 eraisikut. Iisrael ütleb, et neid on 600, kuna Liibanoni valitsus kinnitab, et eraisikuid on sõjategevuses surma saanud 18 000. Andmed erinevatest allikatest on väga erinevad ja pooled süüdistavad teineteist võltsimises poliitilistel põhjustel. Senati välissuhete komisjoni esimees Charles Percy ütles, et USA andmetel eraisikuid on saanud surma 10 000 ja kontrollimata andmetel kuni 14 000.

Sõda jatkus ka möödunud nädalal vaheldumisi lühikeste vaherahuperioodidega, ilma et oleks saadud lokkulepet selle lõpetamiseks.

USA vajab tihedamaid sidemeid araablastega

WASHINGTON — Alexander Haigi asemele välisministri kohale nimetatud George Shultz ütles, et USA vajab tihedamaid sidemeid Araabia ilmkidega oma julgeoleku kindlustamiseks. Vastates küsimustele Senati välissuhete komitees, ta andis mõista, et president Reagan'i Lähis-Ida poliitikas on tähtsad muudatused seoses Iisraeli invasiooniga Liibanoni. Tähelepanuväärselt ükski komitee liige ei vaielnud talle otseselt vastu ja mitmed kritiseerisid teravalt Iisraeli käitumist viimastel nädalatel.

NIKLUSE PROTEST BERLIINIS

Seoses Berliinis toimunud rahvusvahelise filmifestivaliga, kus 23 esineva rahvuse seas oli ka N. Liit filmiga „Muzhiki", korraldas Saksa Inimõiguste Liit koostöös Läti Maailmanõukoguga demonstratsiooni protestimaks inimõiguste rikkumiste vastu Balti riikides.

Mitmel plakatil oli ära toodud eesti vabadusvõitleja ja poliitvangi Mart Nikluse elulugu ja nõuti tema vabastamist.

Festivali vene delegaadid vaatasid demonstratiivse pahameelega tänava äärel seda demonstratsiooni.

ER

Iraan — Iraak

SUURIM LAHING PÄRAST TEIST MAAILMASÕDA

Ligi kaks aastat kestnud sõda Iraaki ja Iraani vahel on nüüd paisumas suurimaks lahinguks pärast Teist maailmasõda. Iraan kuulutas välja üldmobilisatsiooni, kutsudes lippude alla ligi 400 000 meest. Praegu on valmistumas lahinguks juba sajad tuhanded.

Pärast Iraaki invasioonijõudude välja tõrjumist riigi piirest, alustas Iraan rünnakuga üle Shatt Ak-Arab jõe suunas, et vallutada Iraaki rikkamad õliväljad ja maa teise suurema linna Basra. 5000-meheline üksus vene varustusega alustas liikumist jõe suunas ja on nüüd kasvanud ligi sajale tuhandele. Iraagi kaitsejõud Basras olid 45 000, kuid põhjast saabuvad kogu aeg abijõud. Iraanlased on kindlustanud oma positsioonid oodates abijõude, samuti on Iraak tugevndanud oma positsioone, ujutades üle Shatt jõe tühjad madalikud, avades Tigrise ja Euphrati jõgede tammid.

Rinne, kus väed seisavad vastamisi on osalt soine kõrb, umbes 64 km pikk ja 48 km sügav.

Ayatollah Ruhollah Khomeini sihiks on Iraagi presidendi Saddam Husseini kukutamine. Tema nõue rahuks oli ka 150 miljardi kahjutasumis 22 kuud kestnud sõjategevus tekitanud. Iraagi vägede väljatõrjumine ja nüüd Iisraeli invasioon Liibanoni ergutas tema sõjakust. Khomeini, kes on PLO austaja, tahab levitada oma islami riigikorda Araabia maades ja ta kauge siht näib olevat jõuda välja Jeruusalemma.

Kanada protesteerib kitsenduste pärast

Kanada valitsus esitas protesti USA välisministeeriumile õlitorustiku ehitamiseks vajalike seadmete väljaveokeelu pärast N. Liitu. Protest esitati, kuigi ükski Kanada ettevõte ei ole seotud Siberi — Lääne-Euroopa õlitoru ehitamisega. President Ronald Reagan teatas 18. juunil, et kuus kuud kestev väljaveokeeld on laiendatud ka USA ettevõtete osakondadele välismail ja litsentsi alusel tootjatele seal.

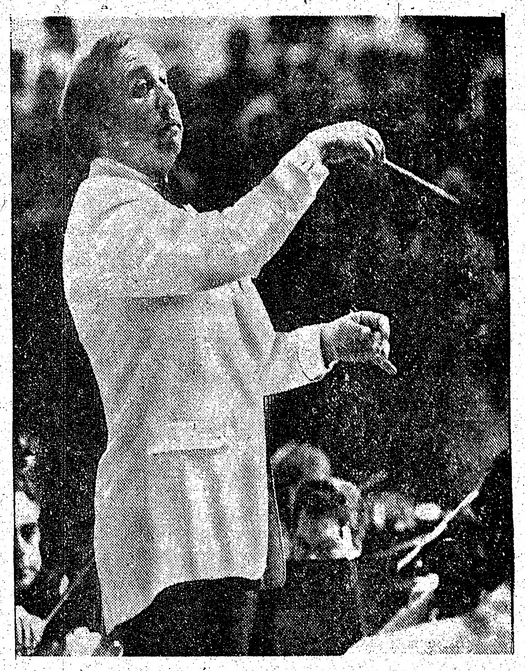

NEEME JÄRVI JUHATAB ESTO '84 KONTSERTE

Esialgne kokkulepe Toronto sümfooniaorkestriga

Pärast kuus kuud kestnud läbirääkimisi Toronto Sümfooniaorkestriga saadi möödunud nädalal esialgne kokkulepe Esto '84 ajal korraldavate kontsertide osas. Reedel olid Torontos koos maestro Neeme Järvi, Toronto Sümfooniaorkestri mänedzher hr. Armstrong ja Esto '84 muusikaosakonna esimees Stella Kerson ja arutasid võimalikku kava.

Küsimuse all olid H. Elleri sümfooniline poeem „Koit" või avamäng „Don Carlos", A. Pärti Sümfoonia nr. 2, E. Tubina Sümfoonia nr. 5, „Eesti tantsud", A. Kappi kantaat „Päike" j.t.

Kontserdid Thomson Hallis toimuksid teisipäeval, kolmapäeval ja neljapäeval. Ontario Place osas kas reedel 6. juulil või esmaspäeval 9. juulil. Pühapäeva ei ole võimalik saada. Ettepanekud kinnitatakse või tehakse muudatusi lähemail päevil.

Stella Kersoni sooviks oli kontserdid läbi viia Toronto Sümfooniaorkestri sarjas, et vältida majanduslikku riisikot eesti ühiskonnale.

KAKS KONTSERTI

Neeme Järvi viibis möödunud nädalal Torontos sümfooniaorkestri külalisdirigendina. Ta juhatas esmaspäeva õhtul Ontario Place Forumil suvises sarjas Johannes Brahmsi helitöid ja reedel asendas haigestunud James de Priesti juhatades Rachmaninofi töid. Kuulajate hulgas oli rohkesti eestlasi. „Stari" muusikaarvustaja ütles, et Järvi naeratas kui taktikepi tõstes kõlas eestikeelne tervitushüüd publiku hulgast. (Tegelikult hüüti „Viva Estonia!")

Kui ajalehe arvustaja Brahmsi kontserdi puhul peamiselt kõneles halbadest häälekõvendajatest, siis Rachmaninofi populaarse muusika leidis ta esitamiseks sobiva Järvi tõlgenduses. Arvustustes oli Neeme Järvit tutvustatud eestlasena ja kõrgelt hinnatud tema võimeid dirigendina.

Publik aplodeeris lõpuks püstiseistes ja Järvil tuli kolm korda tulla vaimustatud publiku ette.

Nädalakroonika

LONDONIS LÕHKESID POMMID

☆ Londonis lõhkes erinevates kohtades kaks pommi. Buckinghami palee ees lõhkes auto-pomm ajal mil valmistati ette vahtkonna vahetuseks. Kaks sõdurit sai surma ja 14 inimest haavata. Surma sai ka 2 hobust. Ühes pargis lõhkes pomm vabaõhukontserdi ajal ja surmas 6 inimest.

★ Kui kuninganna Elizabeth ärkas ühel hommikul kl. 7, istus tema voodiserval võõras mees. Kuninganna vajutas häirekella nupule, kuid see ei töötanud. Siis ta helistas palee politseile, kus arvati, et asjaga pole kiiret ja tuldi kohale alles 18 min. pärast. Kuninganna jäi rahulikuks ja vestles sissetungijaga 10 min. Ja kui see soovis saad sigaretti, kutsus toatüdruku, kes 31 aastase töötatöölise Michael Fagani sundis lahkuma.

Parlamendis tehti arupärimine kuninganna nõrga kaitse pärast. Selgus, et sissetungija on teinud seda korduvalt. Varastanud Buckinghami paleest alles hiljuti pool pudelit veini, kuni nüüd sattus kuninganna magamistuppa. Keegi ei takistanud, kuna eesruumis valvel olnud politseinik oli lahkunud ja palee vargusvastaste kaitse seadmed ei töötanud. Kohtu alla antud varga ema ütles, et poeg ei ole ohtlik ja armastab „oma Elizabethi".

★ Kellel peaks puuduma Kanadas streigiõigus? Küsitlusel Montreali vastava ettevõtte poolt 1025-est vastajast ainut 18% arvasid, et politsei ja tuletõrje võiks streikida. Haiglaõed said streigiõiguse toetuse 23% käest ja postiametnikud; koollõpetajad, liiklusvahendite-, elektri- ja telefoniteenistujad 27—28%.

★ Kui pikas rongkäigus orkester orkestri järgi põrutab marsimuusikat, tekib küsimus — palju see kül korraldajatel maksab? Tavaliselt üsna palju. Aga „Grey Cup" paraadil Kanadas orkestrid maksavad juurde osavõtu õiguse eest. Tänavu mitmed orkestrid on teatanud, et neil pole maksta $400, et saaks kaasa marssida. Korraldajad seletavad, et nad ei saa jalgpalliparaadi jaoks kusagilt toetust — nii et osavõtjad kõik maksavad 750 dol. sõiduki eest ja $100.— „majorettide" grupilt. Toronto Junior Board of Trade, kes neid paraade korraldab, informeeris, et see läheb maksma $15.000.—.

XXVIII EESTI MÄNGUD USA-S

31. juuli nädalalõpul Lakewoodis Eesti Maja juures, kohalikul staadionil, Country Clubi' ujulas, õhujahutusega tennishallis, golfiväljakul jne. Noortele võistlus- ja kergejõustikus ka Masterite klassis. Võistlused reedel ja laupäeval ☆ Laupäeva õhtusel valguspidul võimlejad, neli rahvatantsurühma, rahvamuusikud-lauljad, solist tenor H. Riivald. Tantsumuusika. ☆ Lähem inf.: Spordiliidu esim. Eda Treumuth — tel. (201) 363-4251.

TERETULEMAST VÕISTLEJAILE JA PUBLIKULE KANADAST!

Eesti Spordiliit USA-s

„MEIE ELU" — „OUR LIFE" — Estonian Weekly.
Published by Estonian Publishing Co. Toronto Ltd., Estonian House, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4K 2R6 — Tel. 466-0951

Toimetajad: H. Rebane ja S. Veidenbaum. Toimetaja New Yorgis B. Parming, 473 Luhmann Dr., New Milford, N.J., USA. Tel. (201) 262-0773.

„MEIE ELU" väljaandjaks on Eesti Kirjastus Kanadas. Asut. A. Weileri algatusel 1950.

„Meie Elu" toimetus ja talitus Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6 Canada — Tel. 466-0951.

Tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine igal tööp., kl. 9 h. -5 p.l., esmasp. ja neljap. kl. 9 h.-8 õ.

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse: 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.

Üksiknumber —.65c.

Kuulutushinnad: 1 toll ühel veerul: esiküljel $5.00, tekstis $4.50, kuulutuste küljel $4.25.

Soomlastest vendade edukas ettevõte

Kui vajate maja välisvoodrit, räästa alust, aknaid, uksi või jätkudeta vihmavee renne, siis pöörduge hinna saamiseks

ALUMINIUM SIDING DESIGN

TEL. 416/755-0694

Kõrge kvaliteediga tööd ☆ Tagasiholdlikud hinnad

Lic. B1767 Member B.B.B.

USA VÄLISPOLIITIKA TEELAHKMEL?

Shultz Haig'i asemel USA välisministri toolil. Kas on sellega ühenduses oodata muudatusi USA välispoliitikas? Vastust sellele küsimusele on veel liiga vara otsida. Uus välisminister peab kõigepealt ise küsimustega tutvunema. Ta peab sisse elama koostööle oma kolleegidega valitsuses. Ta peab tundma õppima Valges Majas olevat presidendi staapi. Ning lõpuks peab ta leidma ühise keele ka presidendiga.

Haig oli sõjaväelane, kes oli harjunud ja treenitud „alluvuse korraga", Shultz on tsiviilist, harjunud suurkorporatsioonide juhatuste laudade taga. Haig oli sõjaväeline juht, kelle prestiish ei kannata temast ülelastumist. Shultz teab, et juhatuse laua taga otsustab sageli enamus.

Juba eeltoodust võib oletada, et USA välispoliitikas tuleb erinevus, kui mitte sisus, siis ometi stiilis. Suure sõjaväelase ja administratiivse tagapõhjaga Haig ei suutnud oma stiili muuta. Ta arvas, et tema riigisekretärina juhib USA välispoliitikat. Kuid ta unustas, et USA välispoliitikat juhitakse Valge Maja ovaalsest presidendi offisest. Vilmase koosseisu hulka kuuluvad ka Valge Maja kõrgemad funktsionäärid — presidendi nõuandjad.

Nii jäigi kindral Haig sageli vahele ja sattus vastuollu Valge Maja meestega. Tulemuseks olid mitmed ähvarduseid Haigi poolt välisministri kohalt lahkumiseks. Lõpuks sai ka presidendi karikas täis. Reaganil oli Haigi tagasiastumise aktsept valmis kolm tundi varem, kui Haig jõudis oma lahkumiskirja esitada. Nii oli Haig praktiliselt presidendi poolt vallandatud, mitte vabatahtlikult lahkunud.

Haigi lahkumine või tagandamine ei saanud tulla USA administratsioonile halvemal ajal. Iisraeli sissetung Liibanoni ja kõik komplitseeritud küsimused Lähis-Idas vahekordades araablastega. Kaugeltki mitte lõppenud vahekorrad olukorras Ladina Ameerikas. NATO Euroopa maade püüdlused majanduslike suhete arendamisel Nõukogude Liiduga. Moskva Siberi gaasitorustiku ehitamine Lääne Euroopasse, selle finantseerimine ja tehniline varustamine. Need on ainult üksikud küsimused komplitseeritud olukordades.

Kas Haigi seisukohad ja püüdlused olid alati õiged või mitte, on iseküsimus. Kuid see, et Haig tahtis kogu aparatuuris olla ainuõige oli tema lahkumise peamiseks põhjuseks. Haig unustas, et selles aparatuuris ta ei olnud kindral, vaid tsiviilist kes võis ainult koostöös üksteisega saavutada sanktsiooni oma arusaamadele. Ei ükski mees välisministri kohal pole võimeline saavutama ainumõtlemist ja ainuotsustavust. Ka mitte uus välisminister Shultz?

Näiteks on teada, et Reagan on keelustanud USA firmadele USA tehnilise varustuse andmise Nõukogude Liidu Siberi torustikule ja propageerib seda ka Euroopa maade hulgas. Shultz ei pea õigeks, et kaubandusliku vahekordi püütakse kasutada poliitilisteks eesmärkideks. Kahtlemata peab Shultz antud küsimuses leidma kompromissi Reaganiga. Teisiti ei ole tema koostöö presidendiga üldse võimalik.

Shultz tuleb USA rahvusvahelise ehitusfirma direktsioonist ja tal peavad olema tihedad sidemed araabia maadega, milliseid pole võimalik üleöö võimatuks teha. Kuid USA on poliitilistes sidemetes Iisraeliga, kes shokeerib kogu araabia maailma. Shultzil on välisministrina raske ausat mängu mängida nende, põliste antagonistide vahel.

Shultzi kasuks räägib tema nõupidav iseloom, mis viib ehk lähemale küsimuste lahendamisele, kui seda oli võimeline isekas Haig. Igatahes seisab USA-l ees sisemine kohanemise periood administratsioonis, kuni suudetakse rööpad korda seada ja USA välispoliitiline masin hakkab uuesti rahuldavalt veerema.

V.

GARDENIA FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N8
Tel. (416) 466-1951, 466-1302

MEIE ÄRIS ON SAADAVAL RIKKALIKUS VALIKUS VALIK LILLI erisündmusteks ja tähtpäevadeks.
Samuti käsitöö kinkeesemeid — KULLASEPA, MEREVAIGU-, KERAAMIKA-, NAHA ja PUUNIKERDUSE alal.
Kõneldakse eesti, läti ja inglise keeli.

TORONTO EESTI ÜHISPANK
958 Broadview Ave., Toronto, Ontario M4K 2R6
465-4630, 465-4659

Ühenduses on jõud — ODAVAD LAENUD KAASMAALASTELE

Praegu kehtivad intressimäärad

PERSONAALLAENUD 19.50%
HÜPOTEEKLAENUD 18.25%

Laenud on laenuvõtja suirna puhul kindlustatud kuni $30,000 ulatuses ja jäädava töövõlmetuse puhul kindlustatud kuni $10,000 ulatuses vastavalt kindlustuse tingimustele.

Ottawa raport:

ALAMKODA KÜSITLEB VÄLISABI TÕHUSUST

Ben Malkin (Canadian Scene'i Ottawa kaastööline)

Kanada välisabi programmi kvalitteet on CIDA (Canadian International Development Agency) suurim probleem. Kvantiteet aga on ette määratud ega tekita seega mingeid raskusi.

Marcel Masse, CIDA president esines aruandega alamkoja väliskomisjoni ees ning ütles, et mis puutub kvantiteeti, siis on see endine oma sihilt: lubadus Liitunud Rahvaste Organisatsioonile, et Kanada annab välisabiks 0.5% oma riiklikust bruttotulust 1980-date keskpaigu ning et sellest tähtpäevast hoitakse kinni.

1982/83 CIDA saab 1.3 biljonit dollarit. Kogusumma arengu edutamiseks, kaasaarvatud abi energia alal ning eriprojektid nagu neid korraldab Petro-Canada International ja International Development Research Centre, on 1.7 biljonit dollarit.

KAS TARGALT KULUTATUD?

Komisjoni liikmed ei vaielnud vastu kogusumma suurusele, kuid nad avaldasid muret, kas see raha küllalt targalt kulutatakse. Douglas Roche (PC — Edmonton South) on kogu aeg pooldavalt sõna võtnud välisabi suurendamise heaks alaarenenud maade abistamiseks. Tema seisukoht oli tüüpiline kogu komisjoni kohta: „Meie maa on praegu sügavas inflatsioonis ... majandus läheb tagasi ... Seda tagapõhja arvestades peame me endalt küsima, kas CIDA arvestused, mis on 18% suurenenud ühe aasta jooksul terve abiprogrammi ulatuses, on arvestades olukorda, õigustatud ..." Ta lisas: „Ma panen etc, et CIDA president ja teised eksekutiivid näitavad, kuhu lähevad maksumaksjate dollarid suurenenud välisabi puhul. Olge järjekindlad ja nõudlikud ..Ottawa ..bürokraatidega, kes teil tee peal ees seisavad kui te soovite läbi viia kasulikke ja otstarbekaid abistamistehinguid. Samuti olge nõudlikud arengumaadega, kes kulutavad tohutud summasid relvastuse muretsemiseks ning pidevalt vähendavad arenguprogrammideks ette nähtud rahasid nende oma rahva kulu."

Masse vastas, et CIDA püüab vältida CIDA rahade kulul hangeldamist, altkäemakse ja korruptsiooni. Sel alal on nüüd tehtud mitmeid muudatusi. Ta ütles: „Nagu te teate, meie ei anna enam ühtegi suuremat rahatshekki arengumaade valitsusele otseselt. Kui me näiteks aitame ehitada elektrijõujaamu või selleks vajalikke tammisid, mida me teeme CIDA rahadega, siis oleme me nüüd ka arengumaades läbi viinud kanada majanduspraktika, me laseme ettevõtetel meile esitada kulude eelarve ja valime odavaima nende hulgast.

„Me valime konsultante, kes siis kogu ehitust kontrollivad, ja kui meile õige konsultant on valitud, siis me lepime kokku kontrakti suhtes ning maksame otseselt konsultandile. Seeag raha, mis on ette nähtud arengumaa elektrijõujaama jaoks, ei lähe mitte selle maa valitsuse taskusse, kes siis omakorda hakkab maksma nii konsultandile kui teistele asjaosalistele, vaid raha läheb otseselt just ettenähtud ehituse jaoks."

EI ANNA RAHA

Teiste sõnadega oma bilateraalses abiprogrammis Kanada hoolitseb projekti eest, mitte aga ei anna teatud projekti jaoks puhast raha otseselt arengumaa valitsuse käsutusse. Bilateraalse abi juures kulutatakse 80% rahast Kanadas materjalide ja teeninduse eest, mida iga taoline projekt vajab.

Masse kriipsutas alla, et Kanada välisabi jaguneb kolme laiemasse sektorisse — agrikultuur, mis viib välja selleni et iga maa ennast ise toidaks, järgmisena energia ja kolmandaks inimvarud. (Selle viimase all mõistab ta kõiki hariduslikke ja tervishoidlikke programme).

Kanada on oma abi suunanud grupile kõige vaesematest maadest, kusjuures erandi moodustavad Hiina, erilised Lõuna-Ameerika programmid ja ülesehitavad programmid Aafrikas, eriti Zimbabwes ja ... Ugandas.

„Et kindlustada meie programmide edu ja saavutada häid tagajärgi, oleme me igati valvel et kanada maksumaksjate dollarid ei visataks asjata tuulde ning me püüame saavutada suuremat koostöö ja arusaamist nendest maadest ja nende maade probleemidest, kuhu me oma abi suuname ... püüame mõista nende inimeste mõtlemisviisi, mida nad tunnevad ja kuidas nad teatud otsusteni välja jõuavad ..."

„Kui meie siht on aidata neid, kes abi kõige enam vajavad, siis peame me oma partneritega paremini tuttavad olema nii sotsiaalsel kui ka majanduslikul pinnal, peame tundma sealset talupoega, peame tutvuma tööta ja igasugu oskustega noorukitega ja nende mõtlemisviisiga, peame rääkima ja arusaama naisest, kes tee ääres omale pliidipuid korjab. Et neile sel moel abiks olla, peame me palju sügavamalt neile lähenema kui pealiskaudne familjariteet, mida tavaliselt osutatakse arengumaadele."

Vene autod tagavaraosadeta

Iga kümnes vene auto seisab tagavaraosade puudusel. Osade tootmiseks kasutatakse aga sama palju metalli kui autode endi jaoks. Majandusliku kaotused aastas on 4—5 miljonit, sest autod ootavad teeservad tagavaraosi.

Olukorrast kirjutas soome kaubanduslik ajaleht „Kauppalehti". Artiklis tsiteeriti vene ajalehte „Sotsialistitseskaja Industrija", milles majanduslikud eksperdid nõudsid tagavaraosade toodangu ning tükeldamise ja kasutamise kontrollimist koos säilitamisega.

Selgub, et koordinatsiooni puudusel vabrikud valmistavad neid tagavaraosi, mis neile kõige enam meeldivad. Keskendudes vaid ühe tagavaraosa tootmisele, nad muidugi saavad tõsta oma toodangut. Näiteks möödunud aastal üks tehas 11 kuu kestel ei valmistanud mitte ühtki kaitserauda bussimudelile LiAZ-677, valmistati aga 300 hüdromehaanilist käigukasti rohkem kui plaanis ette nähtud.

Tagavaraosade vajaduste arvestamine praeguses olukorras on väga raske, sest keegi ei tea autode eastruktuuri ja eriosade vajadust.

Viimaste uurimuste järgi on võimalik, et N. Liidu autode tagavaraosadest jääb kasutamata 40—80 protsenti, mis on heaks näiteks sotsialismimaa plaanimajandusest.

„MEIE ELU" asutas Eesti Ühiskond ja selsab eesti ühiskonna teenistuses.

Rolf Uusväli mängis Tartus uuel kontserteroli

Seoses „Meie Elus" nr. 27 ilmunud sõnumiga kontsertoreli ehitamisest Eestis, teatab üks lugejaid, et uuel orelil mängis kontsertorganist Rolf Uusväli, kelle nimi oli teates välja jäänud.

Selle oreli viled ja samuti Niguliste kiriku omad on Rolf Uusvälja arvestatud.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja millestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

MAAILMADIKTATUURI SUUNAS?

Mõned päevad pärast viimast liberaalide valimisvõitu, kui taas peaministriks saanud P. E. Trudeau oli oma uue kabineti koosseisu kindlaks määranud, uueks välisministriks saanud Mark MacGuigan esines ühes TV-intervjuus. Küsitleja soovis värsket välisministrit ja mõningaid ta seisukohti audientsile tutvustada. Alljärgnevalt nii, nagu siinsete ridade kokkupanijale meelde jäänud:

Küsitleja: Kuna peaminister Trudeau on tuntud erakordselt tugeva isiksusena, kas tähendab see nüüd, et Kanada välispoliitika juhtijaks on edaspidi Trudeau ise ja kogemusteta uus välisminister kannab oma tiitlit ainult vormiliselt?

MacGuigan: Ei, sugugi mitte! Välisministrile jääb täielik tegevusvabadus.

Küsitleja: Kuna Mr. MacGuigan on seisnud juba hulk aastaid üleüldist maailmavalitsust taotleva organisatsiooni World Federalist Parliamentary Association'i energilisemaid kaastöölisi, siis kuna ta nüüd on ikkagi vastu võtnud välisministri ameti Kanada kui ühe iseseisva rahvariigi valitsuses — kas tähendab see siis, et ta on kõige lähemas minevikus oma sellekohaseid vaateid muutnud?

MacGuigan: Ei ole! Ta usub endiselt ühendatud maailmavalitsuse vajadusse.

Küsitleja: Aga kas siin ei peitu nüüd päris ületamatu põhimõtete vastupidisus? Ühelt poolt töotab ta töötada Kanada kui iseseisva rahvusriigi hüvanguks. Aga samal ajal puudub tal ju usk sellesse ja seega oma ametisse, kuna ta taotleb iseseisvaile rahvusriikidele lõppu ja nende kõigi ühendamist keskse maailmavalitsuse alluvusse?

MacGuigan: Ei! Ta ei märka endas selles olukorras mingisuguseidki vastuolusid!

Sellega lõpetati intervjuu, ilma et uus välisminister oleks pidanud vajalikuks oma võrdlemisi segadusseviivat seisukohta lähemalt selgitada.

☆

Siinkohal peaks olema huvitav märkida, et vähem kui aasta varem ja veel Joe Clark'i ja ta lühiajalise valitsuse pukis olekul, 9. novembril 1979, seesama Mr. MacGuigan (tollal veel tagapingis istunud staazhita rahvaesindajana) esitas parlamendile omapärase ettepaneku, millest alljärgnevad lühi-väljavõtted on võetud ametlikust parlamendi protokollist (Hansard):

Mr. Mark MacGuigan (Windsor—Walkerville) pani ette:

„Et parlamendi heakskiidul, uus Kanada konstitutsioon peaks iseäranis seadma Kanadale eesmärgiks ...

(e) omavahel kokkulepitult, anda üle omariiklik võim mingile maailma autoriteedile, kui seeläbi võimalduks edendada maailmarahu ..."

Edasi MacGuigan:

„Ma olen väga meelitatud olla selle ettepaneku esitajaks mitte ainult minu enese pool, vaid ka World Federalist Parliamentary Associationi' nimel, milline teatud mõttes on selle ettepaneku tegelik soovitaja ..."

„See on tegelikult üks mitme-partei ja kahe-koja ettevõtlus, milline võimaldab meil tulla kokku ja püüda organiseerida parlamendi aktsioone ja mõtteid, suunates need supranatsionaalseile aktsioonidele ja agentuuridele. Ülim eesmärk on, muidugi mõista, maailma valitsus, s.o. föderaalse maailmavalitsuse mõistes."

(Lugedes ette World Federalist'ide memorandumist):

„Meie soovime, et ära tundes kõigi rahvuste ja rahvaste ühtekuuluvuse, Kanada deklareeriks oma tahtmise, anda vastava seadusandluse teel üle kindlaksmääratud sektorid suveräänsest riigivõimust mõnele maailma autoriteedile, nagu Liitunud Rahvaste Organisatsioonile, või mingile föderaalsele maailma valitsusele ..."

Teisena kõneles konservatiiv Douglas Roche (Edmonton South), kes hoogsas sõnavõtus avaldas täielikku heakskiitu MacGuigan'i ettepanekule ... Veelgi kiitvam oli siiski NDP-sotside esindaja Ian Waddell (Vancouver—Kingsway), kes lausus, et see just olevatki maailma sotsialistide peamiseks eesmärgiks. Ta ütles muuseas:

„Mina usun, et ühel päeval me näemegi maailmavalitsust. Ja kui ta saabub, ma mõtlen, et ta tuleb just nii, nagu äsja ütles Edmonton South esindaja; tagaukse kaudu funktsionaalselt; sotsiaalsete agentuuride olles vähehaaval kõigi maailma rahvaste sekka põimunud."

Ülataval kombel, mitte ükski kohalviibinud rahvaesindajaist ei tulnud mõttele protesteerida selle ettepaneku vastu, milline ju niisiis avalikult kutsus üles Kanada rahvusliku suveräänsuse vabatahtlikult loovutamisele — mingile väga küsitava iseloomuga maailmavalitsusele! Vähem kui aasta hiljem selle ettepaneku esitaja ise, Mark MacGuigan, istus juba Kanada välisministri toolil ...

☆

Nende ridade kirjutajal puuduvad värskemad andmed World Federalist'ide organisatsiooni üle, kuigi hiljuti on mainitud liikmete koguarvuna Kanadas 1000. Aastal 1979 kuulusid sinna 120 parlamendiliiget, seega vähe alla poole koguarvust (281) ja peaaegu võrdne protsent kõigist kolmest parteist. Sinnajuurde 18 senaatorit. Võib oletada, et suurel osal neist on väga puudulikud teamised selle organisatsiooni iseloomust ja et liikmeks astumisel on loodetud seeläbi võita ainult mõningaid hääli valimistel, nimelt radikaalseilt ringkondadelt. Näiteks, tema peaministriks olles, isegi kadunud John Diefenbaker'i nimi seisis selle organisatsiooni liikmete nimekirjas. Tollasel küsitlemisel ta siiski ütles end organisatsiooni eesmärkidest mitte midagi teadvat ja neist lähemalt informeeritult laskis end hiljem nimestikust eemaldada. Kanadas on tolle organisatsiooni parlamentaarse osakonna sekretäriks isik, kelle sammudest ja ütlemistest sageli kuuldud: Mr. Gordon Fairweather, M.P. (Royal, N.B.).

Need, kes seda on proovinud väidavad, et kui keegi püüaks maailmavalitsuse ideed mingis avalikus lugejakirjas kritiseerida, siis ükski ajaleht säärast lugejakirja ei avaldaks ...

Kuigi selle organisatsiooni propaganda väidab, et ta peaeesmärgiks olevat „maailmarahu edendamine", siis täpselt sedasama on juba aastakümneid väitnud ka kõik kommunistide avalikud või katte-organisatsioonid, selles alati järgides Moskva diktaatidele. Seepärast ei ole ka World Federalist'ide organisatsioon mõnede arvates mitte midagi muud, kui vasakpoolsete jõudude instrument maailmakommunismi paigale seadmiseks. Kes soovib selles küsimuses ise ja iseseisvale arvamisele jõuda, sellele peaks olema kättesaadav selle organisatsiooni „piibel", s.o. nende eneste väljaandel ilmunud raamat „World Peace through World Law", kuigi legalistliku terminoloogia ja väljendusviisiga vähe tuttavale tavalisele lugejale esineks raskusi tekstist arusaamisel.

Piiratud ajaleheruum ei võimalda siinkohal muud, kui sealt vaid mõne üksiku idee esiletõstmist. Plaan näeb ette maailmavalitsuse asutamist mõnevõrra ümberkujundatud ja kõvendatud Liitunud Rahvaste Organisatsiooni ümber. Kõik rahvuslikud relvajõud ja relvastus tulevad kaotamisele ja järele jääb üksainsam „LRO rahumalev" (UN Peace Force) ... Ka ei jää ühelegi rahvale enam õigust ise omal maal korda pidada. Politseivõim peab alati kuuluma mingist erirahvusest, võõraile relvakandjaile. Omamaalaste desarmeerimine peab olema täielik. Äraandmisele või konfiskeerimisele kuuluvad ka tavalised väike-relvad. Igasugune rahvuslus tuleb täielikule väljajuurimisele ja seetõttu ka mitmete rahvaste hulgast värvatud „LRO rahumaleva" sõdurid ei tohi kunagi olla teenistuses omal kodumaal ...

Maailmavalitsuse juhiks oleks üks „maailma-direktor", tema järel 8 tsoonide direktorit ja 51 regionaalset direktorit. „Maailma-parlamendi" valitsev kogu koosneks ainult kohalekinnitatud (mitte valitud!) liikmeist ja reflekteeriks maailma elanikkonna jaotust, mistõttu domineeriks Aasia. Tsoonide ja regioonide direktoreist, mitte ükski ei tohi teenida omal kodumaal.

Aastal 1952 Londonis väljatöötatud kava kohaselt, P.-Ameerika ja Kanada tulevad jaotamisele kuueks regiooniks. Kogu Kanadat (regioon 41) valvaksid siis mongoolid, venelased ja sakslased. Üle ühe kolmandiku USA-st — kogu lõunapoolne osa (regioon 64) — jääks samuti ja ainuüksi vene relvakandjate valitseda. Lõviosa Mehhikost (regioon 66) valvaksid taas mongoolid. Need andmed pärinevad ühest originaalselt National Economic Council of New York City poolt väljaantud trükisest ja sinnajuurde lisatud kaardilt.

☆

Lõpuks jääb see ikkagi igale lugejale enesele otsustada, kas või mitte praeguse ajajärgu päev-päevsed sümptoomid — nagu senise (enne 1952 a. olemasolnud) sotsiaalse ja majandusliku süsteemi nähtavalt sihikindel allakäik; rahvusliku kaitseväe vähendamine miinimumini; drastilised muudatused elanikkonna rassilises koosseisus, pärani avatud immigratsiooni-väravate kaudu; järjest suureulatuslikum kodanike lahutamine neile kuulunud kinnisvarast kui eraomandist, ülikõrgete laenuprotsentide, inflatsiooni ja kõrgete takside kombinatsioonis; eraomandi õiguse väljajätmine uue konstitutsiooniga kaasuvast „õiguste hartast"; rahva enamuse tahtele vastupidiselt talitamine valitsuse poolt (nagu surmanuhtluse taastamise, ratsapolitsei õiguste kärpimise, relva omamisõiguste kitsendamise, välisabi andmise j.m. küsimustes); — et, kas kõik need nähtused on „normaalsed", juhuslikud ja ajutised; või sobivad nad hästi kokku eelkirjeldatud ja internatsionaalse iseloomuga kavadega.

HK

USA-st

VÕITLUS VI

Kui Palestiina Vabastamise Orga-
nisatsiooni juhtkond kuulutas võit-
lust iisraellmeeste vastu allaandmi-
seta, kuni viimase meheni, siis to
momendil võis see olla diplomaatili-
ne bluff või mitte. Pikas perspektii
vis jääb see idee aga püsima palés-
tiinlaste omariikluse teostamise
taustal. Ei saa kujutleda, et oma ko
dudest välja aetud palestiinlased
ilalgi lepivad oleva seisukorraga kõ
neallolevas ruumis. Isegi kui polii
tiilistel põhjustel tuleb tunnustada
Iisraeli riiki, siis pole sellegagi konf
likt mitte lõpetatud.

Näib, et Ameerikal tuleb taaskord
selt siiüa omakeedetud suppi. Amee
rika on siingi taas see, kelle kaela
lahendused peavad langema. Muidu
gi tuleneb see asjaolu sellest poliit
lisest suunast, mis Ameerika kord o
valinud. Et praegune poliitiline eh
tus Lähis-Idas oleks kõige õnnel
kum, seda ei saa vist keegi väita
võib-olla iisraeli rahvas kaasa arva
tud. Sündmused Beirutis, milles
Iisrael nii suure hooga tormas, to
vad hiljem kindlasti palju tagasilö
ke. Seal Iisraeli poliitiliste sihtid
nimel teostatud rahvahävitamine
jäta oma mõju avaldamata maailm
avalikule arvamisele ja võib ko
katalüseerida samase vastuaktsio
ni, mille valusat toimet juudid
oma nahal juba tunda saanud.

KAS KASUKS USA-LE?

Kui loodi venesõbralik, osalt ko
munistiku idee järgi kujundat
ühiskondlike institutsioonidega (k
hoosid, laste ühiskasvatamine jn
Iisrael, siis on see, vähemalt poli
liselt vastassuunda pöördunud
Ameerika tiiva alla pugenud riik
jem võinud end sõdades laiendad
mida tavaliselt muidu nimetata
vallutussõdadeks. Kas see kõik
tulnud kasuks Ameerikale ja tunn
tab Ameerika osavust suurpoliitik
see on iseküsimus.

Eemalt vaadates näikse olevat l
gilisem, et Ameerika oleks orient
runud sinna, kus tal on elulisi hu
sid, see on õliväljade poole. Võinu
kujutleda, et Ameerikal oleks la
dane liit araabia riikidega, missu
sed kontrollivad tänapäeva riikide
rahvaste elusoontes voolavat õli.
line liit võinuks olla tugevam
ühisrindeks ka Nõukogude Li

Kiri Inglismaalt

NEEME JÄRVI ORKESTR

**COVENTRY („Meie Elu" k
märgib oma lühiteates, peal
laseks", on Shoti Rahvusliku
toriks määratud 45-aastane N
aastat tagasi emigreerus Ee
valt SNO-ga (shoti rahvuslik
ga praeguse dirigendi Sir Ale
gustist alates. Seega paari a**

Neeme Järvi on viimasel ajal
juhatanud kontserte Inglismaal.
ta on angazheeritud Birmingha
külalis-dirigendiks ja juhatanud
set võimsat orkestrit, mitte ka
nende ridade kirjutaja kodukol
Hiljuti (20. juunil) esitas ta sea
he võimsa koori (Leedsi ja Birm
hami) kaastegevusel Verdi Ree
mi, mil puhul „The Birming
Posti" (21. juunil) muusikakr
Barrie Grayson kirjutas ms.: „
mulikult mõista, see monumenta
looming kuulub ooperile, sest V
kirjutas oma isikliku pitseri
noodile. Järvi leidis selle suu
mingu vaimse essentsi, kaotar
ühtki punkti sellest teatraa
draamast. Tõesti, kogu see erutu
tekanne, positiivselt hirmutades
le intensiivsuses ja alati võir
vaimustuv, siiski sisaldab mon
Verdi õrnusest, millised on tur
selt mõjuvad.

Hiljem Neeme Järvi juhatas
orkestrit Oxfordi lähedal, nn.
burghi festivalil, esitades Str
„Till Eulenspiegeli" ja Brahmsi
foonia nr. 1. Ta esineb kontsert
alati eestlasena. Kord üks ir
muusikakriitik oli tituleerinu
„venelaseks", kuid mag. Salme
den Londonis õiendas seda „The
ly Telegraphis". Käesoleva aast
nuaris tehti tema juhatusel koo
minghami orkestri ja solist
Hiltoniga heliplaat Weberi kla
muusikast. Heliplaat on müügi
kuust alates, Chandose firma
all ja maksab Inglismaal £6.50

☆

Vähe on inglise pressis juttu
mest, Baltikumist ja Eestist
mata. Soomet mainitakse uue
„finlandiseerimise" mõttes, m
hendab poliitiliselt vaikivat ja
tuvat olekut Venemaa suhtes.
lõike inglane ei ole huvitatud
poliitikast, vaid saarerahvana

...URI SUUNAS?

...Kanadas 1000. Aastal 1979 kuulu-...d sinna 120 parlamendiliiget, seega ...he alla poole koguarvust (281) ja ...aegu võrdne protsent kõigist kol-...est parteist. Sinnajuurde 18 senaa-...rit. Võib oletada, et suurel osal ...eist on väga puudulikud teamised ...ile organisatsiooni iseloomust ja ... liikmeks astumisel on loodetud ...eläbi võita ainult mõningaid hääli ...alimistel, nimelt radikaalseilt ring-...ondadelt. Näiteks, tema peaminist-...ks olles, isegi kadunud John Die-...nbaker'i nimi seisis selle organi-...tsiooni liikmete nimekirjas. Tolla-...l küsitlemisel, ta siiski ütles end ...rganisatsiooni eesmärkidest mitte ...idagi teadvat ja neist lähemalt in-...ormeeritult laskis end hiljem nimes-...kust eemaldada. Kanadas on tolle ...rganisatsiooni parlamentaarse osa-...onna sekretäriks isik, kelle sam-...udest ja ütlemistest sageli kuul-...ud: Mr. Gordon Fairweather, M.P. Royal, N.B.).

Need, kes seda on proovinud väi-...avad, et kui keegi püüaks maailma-...elitsuse ideed mingis avalikus luge-...akirjas kritiseerida, siis ükski aja-...ht säärast lugejakirja ei aval-...aks...

Kuigi selle organisatsiooni propa-...anda väidab, et ta pea-eesmärgiks ...levat „maailmarahu edendamine", ...is täpselt sedasama on juba aasta-...ümneid väitnud ka kõik kommunis-...de avalikud või katte-organisatsioo-...id, selles alati järgides Moskva dik-...aatidele. Seepärast ei ole ka World ...ederalist'ide organisatsioon mõne-...e arvates mitte midagi muud, kui ...äsakpoolsete jõudude instrument ...aailmakommunismi paigale sead-...miseks. Kes soovib selles küsimuses ...e ja iseseisvale arvamisele jõuda, ...ellele peaks olema kättesaadav selle ...rganisatsiooni „piibel", s.o. nende ...neste väljaandel ilmunud raamat World Peace through World Law", ...uigi legalistliku terminoloogia ja ...äljendusviisiga vähe tuttavale tava-...sele lugejale esineks raskusi teks-...ist arusaamisel.

Piiratud ajaleheruum ei võimalda ...iinkohal muud, kui sealt vaid mõne ...ksiku idee esiletõstmist. Plaan näeb ...tte mailmavalitsuse asutamist mõ-...evõrra ümberkujundatud ja kõven-...atud Liitunud Rahvaste Organisat-...iooni ümber. Kõik rahvuslikud rel-...vajõud ja relvastus tulevad kaotami-...sele ja järele jääb üksainsam „LRO ...rahumalev" (UN Peace Force)... Ka ei jää ühelegi rahvale enam õi-...gust ise omal maal korda pidada. Po-...litseivõim peab alati kuuluma min-...gist erirahvusest, võõraile relvakand-...jaile. Omamaalaste desarmeerimine ...peab olema täielik. Äraandmisele või ...konfiskeerimisele kuuluvad ka tava-...lised väike-relvad. Igasugune rahvus-...lus tuleb täielikule väljajuurimisele ...ja seetõttu ka mitmete rahvaste hul-...gast värvatud „LRO rahumaleva" sõ-...durid ei tohi kunagi olla teenistuses ...omal kodumaal...

Maailmavalitsuse juhiks oleks üks ...„maailma-direktor", tema järel 8 ...tsoonide direktorit ja 51 regionaalset ...direktorit. „Maailma-parlamendi" ...valitsev kogu koosneks ainult koha-...lekinnitatud (mitte valitud!) liik-...meist ja reflekteeriks maailma ela-...nikkonna jaotust, mistõttu domineeb-...riks Aasia. Tsoonide ja regioonide di-...rektoreist, mitte ükski ei tohi teeni-...da omal kodumaal.

Aastal 1952 Londonis väljatöötatud ...kava kohaselt, P.-Ameerika ja Kana-...da tulevad jaotamisele kuueks re-...giooniks. Kogu Kanadat (regioon 41) ...valvaksid siis mongoolid, venelased ...ja sakslased. Üle ühe kolmandiku ...USA-st — kogu lõunapoolne osa (re-...gioon 64) — jääks samuti ja ainu-...üksi vene relvakandjate valitseda. ...Lõviosa Mehhikost (regioon 66) val-...vaksid taas mongoolid. Need and-...med pärinevad ühest originaalselt ...National Economic Council of New ...York City poolt väljaantud trükisest ...ja sinnajuurde lisatud kaardilt.

☆

Lõpuks jääb see ikkagi igale luge-...jale enesele otsustada, kas või mitte ...praeguse ajajärgu päev-päevsed ...sümptoomid — nagu senise (enne ...1952 a. olemasolnud) sotsiaalse ja ...majandusliku süsteemi nähtavalt si-...hikindel allakäik; rahvusliku kaitse-...väe vähendamine miinimumini; ...drastilised muudatused elanikkonna ...rassilises koosseisus, pärani avatud ...immigratsiooni-väravate kaudu; jär-...jest suureulatuslikum kodanike la-...hutamine neile kuulunud kinnisva-...rast kui eraomandist, ülikõrgete lae-...nuprotsentide, inflatsiooni ja kõrge-...te takside kombinatsioonis; era-...omandi õiguse väljajätmine uue ...konstitutsiooniga kaasuvast „õiguste ...hartast"; rahva enamuse tahtele ...vastupidiselt talitamine valitsuse ...poolt (nagu surmanuhtluse taasta-...mise, ratsapolitsei õiguste kärpimi-...se, relva omamisõiguste kitsendami-...se, välisabi andmise j.m. küsimus-...tes); — et, kas kõik need nähtused ...on „normaalsed", juhuslikud ja aju-...tised; või sobivad nad hästi kokku ...eelkirjeldatud ja internatsionaalse ...iseloomuga kavadega.

HK

USA-st

VÕITLUS VIIMSE MEHENI

Kui Palestiina Vabastamise Organisatsiooni juhtkond kuulutas võitlust iisraelimeeste vastu allaandmiseta, kuni viimase meheni, siis tol momendil võis see olla diplomaatiline bluff või mitte. Pikas perspektiivis jääb see idee aga püsima palestiinlaste omariikluse teostamise taustal. Ei saa kujutleda, et oma kodudest välja aetud palestiinlased iialgi lepivad oleva seisukorraga kõneallolevas ruumis. Isegi kui poliitilistel põhjustel tuleb tunnustada Iisraeli riiki, siis pole sellegagi konflikt mitte lõpetatud.

Näib, et Ameerikal tuleb taaskordselt süüa omakeedetud suppi. Ameerika on siingi taas see, kelle kaela lahendused peavad langema. Muidugi tuleneb see asjaolu sellest poliitilisest suunast, mis Ameerika kord on valinud. Et praegune poliitiline ehitus Lähis-Idas oleks kõige õnnelikum, seda ei saa vist keegi väita, võib-olla iisraeli rahvas kaasa arvatud. Sündmused Beirutis, millesse Iisrael nii suure hooga tormas, toovad hiljem kindlasti palju tagasilööke. Seal Iisraeli poliitiliste sihtide nimel teostatud rahvahävitamine ei jäta oma mõju avaldamata maailma avalikule arvamisele ja võib kord katalüseerida samase vastuaktsiooni, mille valusat toimet juudid on oma nahal juba tunda saanud.

KAS KASUKS USA-LE?

Kui loodi venesõbralik, osalt kommunistliku idee järgi kujundatud ühiskondlike institutsioonidega (kolhoosid, laste ühiskasvatamine jne.) Iisrael, siis on see, vähemalt poliitiliselt vastassuunda pöördunud ja Ameerika tiiva alla pugenud riik hiljem võinud end sõdades laiendada, mida tavaliselt muidu nimetataks vallutussõdadeks. Kas see kõik on tulnud kasuks Ameerikale ja tunnistab Ameerika osavust suurpoliitikas, see on iseküsimus.

Eemalt vaadates näikse olevat loogilisem, et Ameerika oleks orienteerunud sinna, kus tal on elulisi huvisid, see on õliväljade poole. Võinuks kujutleda, et Ameerikal oleks laialdane liit araabia riikidega, missugused kontrollivad tänapäeva riikide ja rahvaste elusoontes voolavat õli. Selline liit võinuks olla tugevamaks ühisrindeks ka Nõukogude Liidu laiutuste vastu. On küsimus omaette, miks see nii pole toimunud. Selle asemel seisavad nüüd Ameerika huvid vaid väikese Iisraeli ülevalhoidmiseks. Mis tulu on sellest Ameerikal?

Poliitikat tavaliselt ei tehta ilusate silmade vaid eluliste omahuvide seisukohalt lähtudes. Ei saa lugeda Ameerika huvi kohaseks praegust olukorda, kus näiteks Süüria on NL huvisfääris, Lõuna-Jeemen samuti, Liibüa täiesti kommunistlik, Egiptus kahtlane jne. Ainult Iraan shahhirezhiimi ajal oli Ameerika eelpostiks, kuid see mängiti kergelt maha, kas oskamatusest, või samasugusest valesti aru saadud liberalistlikust kalduvusest, huvidele vaatamata, nagu (ameerika rahadega) kukutati Batista Kuubal, Diem Vietnamis (ennastpõletavad kommunistlikud mungad!) või Samosa Nikaraaguas, kuna tal oli liiga palju ärisid. (Üheks hädahüüdeks on alati vangide piinamine, mida uus, ülevõttev rezhiim tavaliselt oskab paremini, kui kukutatud rezhiim).

ORGANISATOORNE JÕUETUS

Me näeme käesolevalt, kui energiliselt võitleb Iisrael oma olemasolu ja eluõiguste est, võiks isegi öelda — brutaalselt. Palestiinlased ei ole jõudnud sellise organiseerimise astmeni, ega ole neil tugevat kätt, millest kinni hoida. PLO on siiski vaid hädapärane ettevõte ja ehk ka mitte populaarnegi kogu palestiina rahva hulgas. Oma organisatoorse jõuetuse ja võimsate poliitiliste toetajate puudumisel (NL on olnud vaid nurgatagant ässitaja) on olnud ainsaks eneseavalduse võimaluseks sooritada terroriakte, mis aga pole kuigi soodus viis enesele sümpaatia saavutamiseks, kuigi on ehk mooduseks enesel tähelpanu hoida ja palestiina rahvale julgust anda.

Kuid pole võimata, või isegi peaks olema tõenäone, et palestiina rahvas, keda on ju isegi rohkem kui iisraeliite, hakkab viimaste sündmuste mõjul end võitluseks ümber korraldama, paremat juhtkonda muretseb ja paremaid toetajaid leiab ning asub jätkama oma võitlust riikliku iseolemise eest kuni viimse meheni. Mis võib Ameerika poliitikutel kord elu hapuks teha.

E.N.

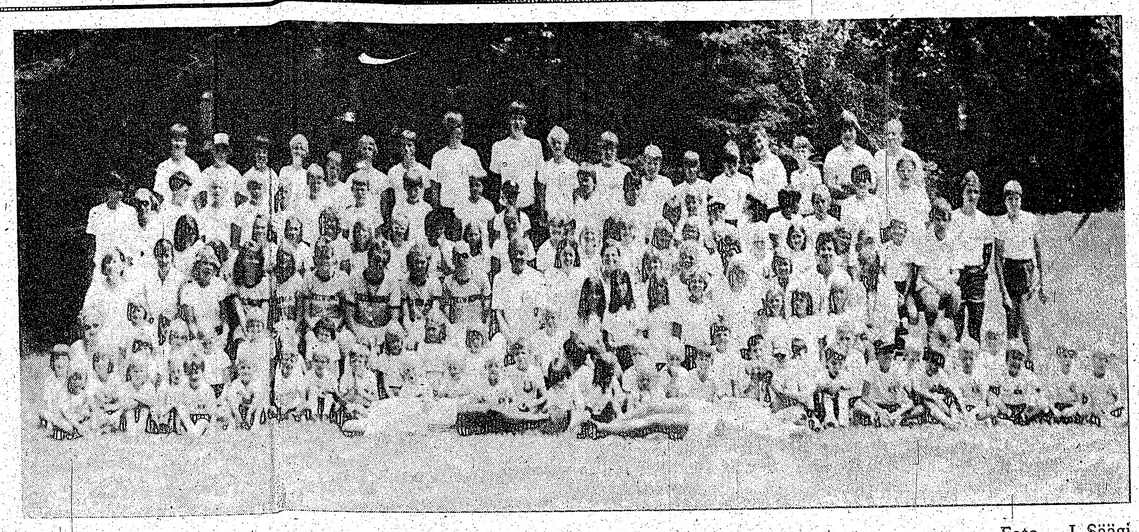

Jõekääru ja Seedrioru suvekodude pere külaskäigu puhul Jõekäärule.

Foto — J. Säägi

SEEDRIORU NOORED KÜLASTASID JÕEKÄÄRU NOORI

Reede, 16. juuli oli Jõekääru lastele suureks peopäevaks, sest Seedrioru lapsed ja kasvatajad saabusid koos oma juhataja mag. T. Nõmmikuga neile külla.

Jõekääru kasvandikud olid üles rivistatud peamaja juures asuval parkeerimiseplatsil kus nad võtsid saabujaid vastu Seedrioru lauluga. Külalised marssisid oma lipuga lauldes samuti Seedrioru laulu. Lausuti vastastikused tervitussõnad ja vahetati kingid.

Seejärele liikus rivi Peeter Jeegeri akordioni helide saatel tarede esi. sele lipuväljakule kus heisati Jõekääru ja Seedrioru lipud. Sealt liiguti peamaja ees asuvale lipuväljakule kus heisati rahvushümni saatel eesti lipp.

Õpetaja T. Nõmmik pidas palvuse.

Pärast ametlikku osa mindi söögisaali kus Jõekääru perenaised pakkusid lastele jooki ja suupisteid.

Pärast lõunasööki ja puhketundi algas „jõukatsumine" mitmesugustel spordialadel.

Pärast õhtusööki algas suures saalis tants ja saabus lahkumistund.

Jõekääru poolt saadeti kaasa E. Jaaguste abiga männiokstest valmistatud pärg Seedriorul asuvale langenud kangelaste monumendile asetamiseks. Peale pärja anti lahkujatele „kaasavaraks" kuuest osast kokku pandav Seedrioru lipu kavand.

J. Sgi

ESTOL EI TULE KOKKULEPPELIST RAHVUSKONGRESSI?

STOKHOLM — Eesti Rahvusnõukogu juhatuse koosolekul väideti, et puuduvad eeldused kokkuleppelise Rahvuskongressi korraldamiseks ESTO 84 ajal Torontos.

Andes ülevaate organisatsioonidevahelise koostöökomisjoni tegevusest ütles esimees Aksel Mark, et mõned REE esindajad enam ei soovi jätkata seda koostööd ja kokkulepet, mis ESTO 80 ajaks loodi rahvuskongressi osas.

Rahvuskongress teatavasti ei olnud ESTO 80 põhiprogrammis, kuid toimus lõpuks siiski, kuna oli saavutatud kokkulepe Kesknõukogu, REE ja Eesti Komitee vahel esindajate arvu ja osavõtutingimuste osas.

Kesknõukogu ei ole vahepeal mingit algatust näidanud Eesti Komitee ja teiste kesksete organisatsioonide juurdekutsumiseks. Seega puuduvad ka praegu eeldused kokkuleppelise rahvuskongressi korraldamiseks ESTO 84 ajal Torontos.

Küsimus tekitas ERN-i juhatuses elavaid sõnavõtte ja üldine arvamine oli, et enne kui sellist kokkulepet ei ole saavutatud, ei tohiks ka rahvuskongressi võtta ESTO 84 põhiprogrammi. Kesknõukogul on kõik võimalused olemas oma kokkutulekute korraldamiseks ka Torontos organisatsioonide kokkutulekute raames.

Kui Kesknõukogu jälle avaldab ESTO 84 korraldajaile survet nn. rahvuskongressi korraldamiseks ESTO keskse üritusena, ilma et selle kokkukutsumise aluste osas oleks saavutatud kokkulepet, siis kahjustab see kogu ESTO '84 teostamist ja vähendab sellest osavõttu.

Suvekiri New Yorgist

EESTI ELU ON JÄÄNUD VAIKSEMAKS

Juuli ja august on vaiksed kuud New Yorgi eestlaskonna elus. Ka kevade ilus aeg ei paistnud siin silma erilise aktiivsusega. Eesti elu on jäänud aasta aastalt vaiksemaks, kui tarvitada seda väga viisakat ja tagasihoidlikku sõna ühe vaba maailma suure eestlaste keskuse kohta. Igapäevasesse ellu tõlgituna tähendab see, et passiivsus on järjest süvenenud ja kõik katsed seda pidurdada ei ole andnud loodetud tagajärgi. Põhjused on ju üsna lihtsad ja nii nagu käega katsutavad: inimesed on läinud palju, palju vanemaks: Tarmukate, energiliste siia saabunud pagulaste asemele on astunud tasase sammuga liikuvad 75. eluaastate ringis liikuvad kaasmaalased. Üldiselt nad on rahuloldava tervise ja ka rahuloldava majandusliku seisundi juures. Aga eluhoog, rahvuslik vaimustus, valmisolek üritustele „välja marssida" on otsegu lind, mis on paljudele juba kõige esimesel võimalusel aknast välja lennanud. Ja noored ja nooremad keskealised? Noored lähevad laiali, kaovad New Yorgist seoses oma heade ja tasuvate töökohtadega. Keskealised on seotud oma perekondadega, laste ja noortega ja elavad tavaliselt kaugel Manhattanist.

UNUSTATUD RAHVUSLIKUD KOHUSTUSED

Mis suudaks elustada New Yorgi arvuliselt küllaltki suurt eestlaskonda? Selle üle on palju pead murtud. Mõned on asunud seisukohale, et on küllalt sellest, kui eestlased tulevad välja üks kord aastas tähistama Eesti Vabariigi aastapäeva. Aga juba leidub neidki, kes on sellegi väga väikese „rahvusliku kohustuse" unustanud või järgmise aasta või mõne ümmarguse juubeli peale edasi lükanud. Tavaliselt iseloomustatakse neid eestlasi kui Vabariigi aastapäeva ja jõuluõhtu eestlasi. Nad ütlevad eneseõigustamiseks, et nemad ei ole marurahvuslased ega ka mitte usuhullustajad, mille tõttu ärgu neid oodatagu sinna, kus suure vaeva ja hoole ja ennastohverdusega püütakse alles hoida eesti elu avaldusi.

VÄHE OSAVÕTJAID

Ühes asjas aga ollakse siiski üsna positiivselt eestlased, nimelt oodatakse tuhandetes kodudes üle kogu Ameerika „Vaba Eesti Sõna" uue numbri saabumist. Ajalehtedel on meie olukorras täita erilisi ja ka asendamatuid ülesandeid. Südantpuudutav on ühe tuntud passiivse hoiakuga eestlase väljendus, kes oma tuttavale ütles: „Miks ma peaksin nägema vaeva, et minna Eesti Majja. Ma loen ju sellest kõigest täpselt „Vaba Eesti Sõna" järgmisest või ülejärgmisest numbrist. Nendest, kes loengut pidasid ja mida nad ütlesid. Kes mängis viiulit, laulis või saatis klaveriga." Oma sõbrannalt ta sai aga üsna selge ja ka pisut torkava vastuse: „Aga seal ei ole tavaliselt ridagi sellest, kui vähe oli osavõtjaid, kes vaevalt täitsid Eesti Maja väiksevõitu saali või jätsid selle pooltühjaks." Tegelikult on olukord selline, et nii mõnestki rikkaliku sõnalise ja muusikalise kavaga üritusest, mis teenib eestluse huve, võtab osa vaid 30—40 heatahtelist inimest, kes ei taha, et korraldajad oma suure vaeva nägemise lõpetaksid.

„VANAEESTLASTE" TEENED

Kui pagulaseestlased hakkasid saabuma USA-sse, siis leidus üsna rohkesti neid, kes teatud üleolekuga vaatasid nõndanimetatud „vanadele eestlastele", nendele, kes olid omal ajal väljarändamise korras lahkunud Eestist. Suureks üllatuseks paljudele oli, et need „vanad eestlased" olid Manhattani südamesse Empire State pilvelõhkuja lähedusse muretsenud omale rahvuslikeks ja kultuurilis-seltskondlikeks üritusteks korraliku Eesti Maja. See maja teenib nüüd ikka veel Suur-New Yorgi eestlaskonda. Kuigi saabuvate põgenike arvel selle piirkonna eestlaste arv kasvas kümnekordseks, ei ole seda palju märgata. Nüüd ei leidu enam neid, kes „vanadele eestlastele" alla vataksid. Neid on muidugi vähe järele jäänud. Aga suure maailma heas rajoonis asuv Eesti Maja kõneleb nende, enamikus lihtsate eestlaste ustavusest.

AGARAD SEENIORID

Suvevaheajale on siirdunud New Yorgi eestlaste kõige aktiivsem organisatsioon, mis kannab Seenioride Klubi nimetust ja kelle liikmed käivad vapralt koos Eesti Maja peasaalis kaks korda kuus. Nende esimeheks on energiline ja populaarne Meta Mäekask, kes väärib tõsist tunnustust, mida seeniorid ise on talle ka andnud. Esimeheks valimise puhul ei kerki üles teisi kandidaate ja senine jatkab oma head tööd. Kui tegevuse algaastail tuldi vaid kokku, et kohata „kuldse südame" teele jõudnud kaaseestlasi, siis on Meta Mäekase ja tema kaastööliste ettevõttel ellu rakendatud seltskondlike ja tähtpäevade kõrval ka hea kava loengute näol. Abiesimees Vello Podrang on pidanud terve rea huvitavaid aktuaalse sisuga ja põhjalikult ette valmistatud loenguid. Ta on elava vaimuga ja nooruslikuks jäänud Teise maailmasõja ohvitser, kellest viimastel aastatel on võrsunud väärtuslik lisa eestluse juhtkonnale, mille read on pidevalt harvemaks jäänud. Filosoofiliste küsimiste tuumakaks käsitlejaks on mag. Leonhard Vahter, kes vaatamata eluaastate kõrgele arvule, on vaimselt värske intellektuaalse eestlaskonna esindaja. Poliitiliste ajasündmuste käsitlemise spetsialistiks on USA Eesti Rahvuskomitee peasekretär ajakirjanik ja vapper võitleja kommunismivastel rindel Eduard Vallaste. Mitu rasket haiguselööki ei ole suutnud seda tarmukat võitlejat rivist välja lüüa. Omal ajal ta oli koos prof. dr. Juhan Vasaraga „Eesti Vabaduse Hääle" toimetaja ja on sellest ajast alates üks paremaid asjatundjaid kõigest sellest, mida kommunistid ja nende käsilased teevad okupeeritud Eestis. Usu, kultuuri ja kirjanduse ala on Seenioride Klubis esitatud loengute kaudu praost mag. Rudolf Kivirannalt. Ta on põhjalikult analüüsinud A. H. Tammsaare ja samuti religiooni ja moodsa meditsiinilise psühhoteraapia vahekorra probleeme. Klubi jatkab oma aktiivset tööd septembri kuul.

SUVELAAGER

Meeldivaks üllatuseks on, et vaatamata, et eesti laste sündimine on tugevasti tagasi läinud, on osutunud võimalikuks igal suvel, ka tänavu jatkata laste suvelaagri vajalikku traditsiooni. Selle asja hingeks on Laste Suvekodu Kuratooriumi energiline esimees mag. Voldemar Vaher koos oma abikaasaga. Viimasel New Yorgi keskse eestlaste organisatsiooni Eesti Haridusseltsi peakoosolekul valiti mag. V. Vaher jatkama esimehena Liinold Millese tähtsat tööd. Mõlemad on ka tuntud skauttegelastena, kes läbi aastakümnete on andnud sellel alal oma väärtusliku panuse. Nad on New Yorgi eestlaskonna keskmise sugupõlve populaarsed kujud. Suvelaager alustas oma tegevust pühapäeval, 4. juulil praost Rudolf Kiviranna palvusega ja aktuse kõnega Juta Ristsoolt, kes ise võrsunud suvelaagrite perest ja kujunenud aktiivseks rahvuslikuks tegelaseks ja eriti ka sidepidajaks lätlaste la leedulastega.

Kuna noorema generatsiooni hulgas on segaabielud esikohal, siis tuleb Long Islandi Laste Suvekodul nüüd olla ka nende kasvatajaks, kes sinna tulevad üsna väikese eesti keele oskusega. Lapsi tuuakse suvelaagrisse ka teistest osariikidest. Vahel tundub, et nende lastevanemate huvi oma tütardele ja poegadele eesti keele ja kultuuri vahendamiseks on märksa suurem kui nendel, kellele need väärtused on niiütelda kächaarde kauguses.

VAATLEJA

Kiri Inglismaalt

NEEME JÄRVI SHOTI RAHVUSLIKU ORKESTRI DIRIGENDIKS

COVENTRY („Meie Elu" kaastööliselt) — Nagu „D. Telegraph" märgib oma lühiteates, pealkirjaga „Eestlane SNO Gibsoni järglaseks", on Shoti Rahvusliku orkestri uueks muusikaliseks direktoriks määratud 45-aastane Neeme Järvi, kes eluneb USA-s ja kaks aastat tagasi emigreerus Eestist. Härra Järvi on töötanud korduvalt SNO-ga (shoti rahvusliku orkestriga) üle 15 aasta ja saab seega praeguse dirigendi Sir Alexander Gibsoni järglaseks 1984. a. augustist alates. Seega paari aasta pärast.

Neeme Järvi on viimasel ajal tihti juhatanud kontserte Inglismaal. Nii ta on angazheeritud Birminghamis külalis-dirigendiks ja juhatanud sealset võimsat orkestrit, mitte kaugel nende ridade kirjutaja kodukohast. Hiljuti (20. juunil) esitas ta seal kahe võimsa koori (Leedsi ja Birminghami) kaastegevusel Verdi Reekviemi, mil puhul „The Birmingham Posti" (21. juunil) muusikakriitik Barrie Grayson kirjutas nii.: „Loomulikult mõista, see monumentaalne looming kuulub ooperile, sest Verdi kirjutas oma isikliku pitseri igale noodile. Järvi leidis selle suurloomingu vaimse essentsi, kaotamata ühtki punkti sellest teatraalsest draamast. Tõesti, kogu see erutav ettekanne, positiivselt hirmutades selle intensiivsuses ja alati võimsalt vaimustuv, siiski sisaldab momente Verdi õrnusest, millised on tundeliselt mõjuvad.

Hiljem Neeme Järvi juhatas sama orkestrit Oxfordi lähedal, nn. Aldeburghi festivalil, esitades Straussi „Till Eulenspiegeli" ja Brahmsi sümfoonia nr. 1. Ta esineb kontsertkaval alati eestlasena. Kord üks inglise muusikakriitik oli tituleerinud ta „venelaseks", kuid mag. Salme Pruuden Londonis õiendas seda „The Daily Telegraphis". Käesoleva aasta jaanuaris tehti tema juhatusel koos Birminghami orkestri ja solist Janet Hiltoniga heliplaat Weberi klarinetimuusikast. Heliplaat on müügil maikuust alates, Chandose firma sildi all ja maksab Inglismaal £6.50.

☆

Vähe on inglise pressis juttu Soomest, Baltikumist ja Eestist rääkimata. Soomet mainitakse uue sõna „finlandiseerimise" mõttes, mis tähendab poliitiliselt vaikivat ja alistuvat olekut Venemaa suhtes. Läbilõike inglane ei ole huvitatud välispoliitikast, vaid saarerahvana ta huvimaailm keerleb jalgpalli ja õlleklaasi ümber.

Sellest tingituna Kenti krahvkonnas elunev soomlanna Kaija Tiitanene on satnud õiendava kirja „D. Telegraphile" (26. juunil), mis trükitud pealkirja all „Shokk Soomele": Kus iganes ma külastan briti raamatukogu, siis saan alati shoki, kui leian raamatud Soome kohta, paigutatud Venemaa osakonna alla. Tõsi ju on, et Soome kord kuulus Venemaa alla (1809—1917), kuid sellest ajast alates ta oli kaks korda sõjas Venemaaga.

Iseseisvusele, meie soomlased, oleme uhked. Mis puutub soome keelde, siis ei sarnane see venele ja alfabeet ei ole kirillitsa, vaid samane nagu Inglismaal. Teine ametlik keel Soomes on rootsi. — Mulle jääb mõistmatuks, miks soome raamatuid ei võida klassifitseerida skandinaavia osakonnä juurde Inglismaal, nii et publik ei saaks vale ideed Soomest.

Täienduseks soomlanna kirjale, on samad kogemused nende ridade kirjutajal — kohalikus Coventry linna raamatukogus leidsin „Venemaa riiulitel" kaks ingliskeelset raamatut Soome ajaloost: üks nendest kannab pealkirja „Finland. Creation and Construction" (1968), toimetanud Hillar Kallas (Aino Kallase poeg, kes töötas Londonis BBC juures, suri Soomes). Ja teine raamat: „A History of Finland" (1962), autoriks Eino Jutikkala.

ARTO

Eesti aret valvekorras

24. ja 25. juulil

dr. A. Mae 493-7231

Moskva taotleb merepiiri nihutamist

STOKHOLM (EPL) — Rootsi ja N. Liidu vahelises piiriprobleemis Gotlandist idapool tekitas vahepeal rohket kriitikat välisminister Ola Ullsteni seletus, et Rootsi olevat valmis arutama „vähemaid piirijusteerimisi".

Nüüd teatab aga välisministeerium, et kõik sellised ettepanekud on tagasi võetud ja Rootsi jääb kindlaks seisukohale, et piir tuleb tõmmata Gotlandi ja Saaremaa vahelistе vete poolitamise teel.

Teatavasti väidavad venelased, et Gotlandi ei tule mandrina arvestada, keskjoont tulevat arvestada Rootsi maismaast. Sellega aga läheneks Nõukogude piir tunduvalt Gotlandi rannale. Asjaolu, mis eriti rahutuks teeb gotlandlased.

N. Liit ise ei taha arvestada oma piiri Eesti ja Läti mandrist, seal on iseenesestmõistetav, et arvestus algab saartest, s.o. Saare- ja Hiiumaast...

Romulus Tiitus surnud

Tallinnas suri 15. juulil karikaturist Romulus Tiitus 76 aastasena. Ta sündis 5. jaanuaril 1906. a. Rakveres käsitöölise perekonnas. Karikaturistina asus 1927. a. tööle Tartu „Postimehe" juures ilmuva „Sädemete" toimetajana. 1948. a. alates oli Romulus Tiitus vabakutseline kunstnik.

USA peatas kobarmürskude saatmise Iisraeli

WASHINGTON — USA peatas suure hävitusvõimega kobarmürskude saadetise Iisraeli, kuna selgitatakse, kas neid on kasutatud Liibanonis. Otsus tehti, kui Iisraelist saabus vastus USA järelpärimisele, kas neid pomme on Liibanonis kasutatud ja sellega rikutud kokkulepet. Kaitseminister Caspar Weinberger tegi korralduse, mitte välja saata 4000 kobartüüpi 155 mm suurtükikuuli.

Iisrael on võtnud varem omaks, et ta on kasutanud üht tüüpi mürske, mis lõhkevad õhus ja paiskavad laiali sajad väikesed kuulid. Nad olevat seda teinud endakaitseks, mida ei keela USA avaramõistelised eeskirjad.

Voldemar Veedam

LURICH AMEERIKAS

Hind $8.00 (b) 140 lhk.

Postiga tellides lisandub saatekulu.

MÜÜGIL

„MEIE ELU" talituses

958 Broadview Ave.

Toronto, Ont. M4K 2R6

Aktusekõneleja:

KOMMUNISM JA MORAALILÕTVUS RUINEERIVAD EESTI RAHVAST

Lättemäel tähistati Võidupüha

Montreali eestlaskond jatkab Eesti Vabariigi traditsioone Võidupüha pühitsemisega Lättemäe kaunis looduses, kus peokõneleja kutsus kõiki eestlasi võitlema vabaduse idee eest — füüsilise ja moraalse ikestuse vastu, mis meie kodumaad praegu rõhub.

Aktus algas Endel Rubergi palvusega. Pärast Montreali Eesti Seltsi esimehe R. Leithami tervitust esitasid skautlikud noored isamaaliku põimiku Lydia Koidula ja teiste luuletustest.

Võidutule süütamise tseremoonia järel esitas skaut Toomas Puhvel sütitava monoloogi „Aja käsk" (avaldatud selles lehes teisal).

AKTUSEKÕNE

Aktusekõne pidas prof. Illimar Altosaar Otawast, kes meenutas oma lapsepõlve elamusi Lättemäel ja käsitas Võidupüha tähtsust eesti ajaloos. Ta ütles muuhulgas:

„Kuus aastat tagasi elasin oma abikaasaga Inglismaal, kus elab kokku umbes 2000 eestlast. Suur-Londonis, mille pindala on 1670 ruutkilomeetrit, elas eestlasi umbes 800. Vaatamata suurtele vahemaadele tulid eesti noored kokku igal nädalal, kus Aili Eistrati juhatusel harjutasime rahvatantsu ja nautisime üksteise seltskonda. Meie tundsime, et kuulume samasse perekonda. Meil olid samad püüded ja lootused. Meie armastasime kuulata oma keelekõla ja harduses nautisime oma kargeid ja puhtaid lipuvärve.

Kui keegi 1970 ja 1974 aastate vahel Vancouveris B.C. ülikooli bioloogia teaduskonna hoonest mööda läks, siis võis ta näha teise korra aknal hiigelsilti „Vaba Eesti". Selle sildi lugejad tulid minult küsima, et kes on see kaasmaalane kes seal töötab ja kellel on hingeline vajadus end tutvustada. Võibolla leidus ka selliseid eestlasi, kes seda lugesid, kuid ei suvatsenud oma aega raisata selleks naiiveks sentimentaalsuseks. Kuid minul oli rõõm ja rahuldus tutvuda igaühe tõsise eestlasega kes mind üles otsis.

Ja meil kõigil, kes me täna siin koos oleme, on siigav kiindumus meie rahva vastu. Meie vajame üksteist, meie armastame üksteist ja tahame jälle ja jälle kokkutulla, et südametes tuld mitte kustuda lasta. Ka meie esivanematel olid samad tunded südames. Eestlane ei ole muutunud. Ainult meie esivanemate võitude ja võitluste viljana võime täna siin oma kultuuri nautida ja Võnnu lahingut mälestada.

Meie rahva ajalugu on täis võitlusi ja lahinguid. Suurema osa neist oleme kaotanud. Kuid just nende kaotuste läbi oleme küpsenud, et uutele end ette valmistada.

Inglised tavaliselt ütlevad, et head hiina teed saab teha ainult keeva veega.

Meie rahvas on saanud ajaloos palju keeva vett kannatada, seepärast oleme karastatud ja tugevad.

Mis juhtus eile, mis juhtus minevikus, seda meie enam muuta ei saa, kuigi nii väga tahaksime mõnda ajaloo lehekülge teisiti kirjutada.

Igal rahval on oma ajalugu ja kannatusrada. Mis on möödunud see on seljataga. Mida meie aga saame teha ja mis on meie võimuses — meie saame planeerida homset päeva, meie tulevikku.

KAKS VAENLAST

Meil seisab veel ees mitmeid lahinguid, mis nõuavad meilt raudrüüd ja tugevaid tapreid. Meil on kaks vägevat vaenlast. Üks nendest on muidugi bolshevism, kuid teine on hoopis varjatum ja saladuslikum.

Mis sünnib praegu Eestis? Alkoholsete jookide liigtarvitamine, abordid, vargus ja üldine moraalilõtvus. Need ruineerivad meie rahvast. Ega meiegi siin vabas maailmas nendest pahedest vabad ei ole.

Kui mina alles koolis käisin, siis rääkisid mulle minu vanemad hariduse tähtsusest ja soovitasid mind õppimist tõsiselt võtta. See tulevat mulle hiljem kasuks. Jumal Siinai mäel avaldas inimkonnale, kümme käsku ja soovitab meid nende kohaselt elada — see tulevat meile kasuks.

Ajalugu on korduvalt näidanud, et nii see on. Rahvad ja grupid, kes on tõsiselt Jumala kümnest käsust püüdnud kinni pidada ja kõrget moraalset elu elanud, nagu shveitslased, mennoniidid ja hutteriidid on kaugelt õnnelikumas olukorras, kui need, kes neid käske on naeruvääristanud.

Püüame esiteks võitu saada nendest pahedest — vaenlastest, mis praegu eestlasi hävitab kodu-Eestis ja ka siinpool raudset eesriiet. Siis jääb meile rohkem jõudu ja tahet ka Eestile iseseisvuse võitlemiseks, ja siis saabub kord päev, kus meie lapsed ja meie ise pühitseme Võidupüha — pühitsemd võitu mõlemi vaenlase üle."

Cornvalli eestlaste poolt tõi tervitusi Erich Roodus.

AUHINNAD

Anti välja laskevõistluste auhinnad:

Naised üle 20 a. vanused: 1) Ingrid Mikk USA 200 200-st (18 südamikku), 2) Tiiu Roodus. Mehed üle 2 0a. vanused: Toomas Altosaar 198 200-st. Noored 12—14 a. vanused: Toomas Puhvel. Noored 9—11 a. vanused: Kristjan Puhvel. Kolmest asendist: Toomas Altosaar 297 300-st.

Kontsertosas esines Montreali Eesti Segakoor Ingrid Tärk'i juhatusel esitades A. Vedro „Midrilinnu mäng" ja T. Vettiku „Su Põhjamaa päikese kullast".

Aktuse lõppsõna oli Montreali Eesti Gaid- ja Skaudisõprade Seltsi esimehe A. Soom'i poolt.

AJA KÄSK

Toomas Puhveli monoloog Võidupüha tähistamisel Lättemäel

„Kalevipojas", meie rahvuseeposes peegeldub meie rahva olemus, ta tarkus koos õpetuste ja hoiatustega meie rahvale. Isaliku õpetuse ja toe tarvidusel käis Kalevipoeg mitmel korral isa haual. Esimene käik toimus ema röövimise korral. Isa juhatas hauast: Tuuled juhtigu, õhud õrnad õpetagu, taevatähed andku tarkust. Teine käik isa kalmule toimus peale äkilises meeles ja õlleulmas soonitatud kuritööd soome sepa juures. Kalev kostis kalmu alt: Kogemata tehtud kurja katsu hüvitada. Üks viimastest isa haual käimistest on meile siin maal ehk kõige õpetlikum. Kui Kalevipoeg kergemeelses peotujus ja jonnakuses andis Varrakule tugevate kettidega sein külge aheldatud isa tarkuse raamatu, siis peo lõppedes tundis Kalevipoeg oma süü suurust ega saanud enam rahu. Ta läks isa hauale nagu eelmistegi eksimuste korral. Isa hauas aga vaikis. Kalevipoeg palus korduvalt isalt vastust, aga asjata — eksimus oli olnud liiga suur.

Ka meie rahvuslik pärandus on sündimise kaudu otsekui kettidega meie külge kinnitatud. Lahti rebimise korral jääme lõhkise hingega — poolikuiks ja rahutuiks. Olles sündinud eestlastena täidame oma Looja tahtmist võideldes oma rahvuse, keele ja kultuuri olemasolu eest. Oma sõpru võime valida — oma esivanemaid ja pärivust aga mitte. Kui kergemeelsuses, mugavuses, egoismis ja võõramaa uimas hülgame oma rahvusliku meele ja keele, siis ei ole meil loota andestust Loojalt, kelle käsud oleme jätnud täitmata. Kohustused oma rahvuse vastu on kohustuslikud – tingimusita ja vahetusvarjudeta.

Meie põld ei kanna head vilja, kui meie teda ei valva kahjurite ja umbrohu eest. Õpime Kalevipojalt ja hoiame oma esiisade kultuuripõllu puhtana — pärandamiseks oma lastele ja südamerahuks endale. Lastest peavad saama väärikad tütrde ja pojad meie esivanematele, kes rasketes tormides ja vintsutustes ei murdunud, vaid õpetasid oma lapsi ja rahvuspärandi neile puhtana edasi andsid.

Terve loodus jälgib Looja tahtmist ja Tema seadusi. Eks mänd kasvata oma seemnest männi ja tamm annab oma tõrust tammevõsu. Keegi ei püüa ega saa olla teine, kui see millest ta on võrsunud. Ka meie lapsed saavad olla ainult siis õnnelikud, kui nad on ja võitlevad nendena, kelleks neid on loodud.

„Kalevipoeg" on meie rahva tarkuste kogu, mis edasi kantud sugupõlvest sugupõlve. Need hoiatused ja õpetused on praktiliselt läbi elatud. Kasutame neid kogemusi ja kasvatame oma lapsed karsketeks, ausateks ja sõbralikkudeks inimesteks ja headeks eestlasteks — rõõmuks oma vanemaile ja auks isamaale.

„SEITSME KUNSTI" RIKKALIK KAVA

Seedriorul toimuva eesti kunstinädala „Seitse Kunsti" kava on viimistlemisel pärast 13. juulil toimunud koosolekut. Kohal oli enamus Toronto ümbruses elavaid programmi juhendajaid, kes laagri tegevuse raamkava välja töötasid. Juhendajad/lektorid on oma õpetamise kavad sisse annud ja tegevuse paigutamine programmi on valmimisel.

„Seitsme Kunsti" laagri osalejate kogunemine toimub laupäeval, 14. augustil ning laagri tegevus algab pühapäeval, 15. aug. varahommikul. Tegevus lõppeb laupäeval, 21. augustil ja osalejad võivad kuni pühapäevani Seedriorule jääda. Seitse kunstiala on kujutavad kunstid, foto ja video, muusika, liikumine, rahvarõivad, eesti keel ja elukunst. Igal alal on ka mitu erinevat haru; mõne tähtsama haru tegevus toimub iga päev, teiste tegevus ühel päeval. Iga päev on ka üldised loengud kõikidele, mille eesmärk on arendada osalejate arusaamist kõikidest kunstiharudest. Meelelahutust ja vaba aega, nii tegevusteks kui ka mõtlemiseks, on ka ette nähtud.

KUJUTAVKUNST

Kujutavate kunstide alal kasutatakse ära suur osa meie ühiskonna tuntumaid kunstnikke. Ants Elkeni keraamikatöö õpetus on sobiv huvilistele igas vanuses alates kolmandast eluaastast. Õpetus toimub organiseeritult. Esimesel kolmel päeval on oma põletusahju tegemise õpetus. Pärast seda hargneb tegevus mitmesse paraleelsuunda — koostöö kohalviibivate maalikunstnikkudega Picasso stiilis varemvalmistatud keraamikatööde maalimiseks, eksperimentaalne kunst erinevate värviglasuuridega, rahvuspärased mustrid, kandikud, ehted, sõled, kaelakeed, käevõrud, värviliste ja vedelate savide kasutamine ning söövitamistehnika. (Savi eest tuleb tasuda, umbes $10 isikult).

Rutt Tulving õpetab õlimaalimist ja joonistamist nii algajaile kui ka edasijõudnutele. Viimastel on soovitav oma materjale kaasa tuua; algajad võivad $10 eest osta valiku vajalike värve ja teisi esemeid. Abel Lee õpetab monotüüpiat. Oss Timmas annab seminari akvarell-tehnikas. Kunstiajaloolane Rain Rebas Göteborgist peab loenguid kaasaegsetest eesti kunstnikest Rootsis ja keskaja Eesti kunstnikust Sittowist. Kolmapäeval toimub sõit Detroiti kunstimuuseumi sealolevate Sittowi maalide uurimiseks.

MUUSIKA

Muusika alal on rõhk aktuaalsel loovtööl. Peeter Sepp juhendab grupi, kus eesmärgiks on improvisatsioonivõime rakendamine. Improvisatsiooni-seminari juhatab McGill'i ülikooli õppejõud pianist Armas Maiste rõhuga dzhäss-improvisatsioonile. Mitteimproviseeritud loomingu arendamiseks toimub komponistide huviring Kristi Alliku juhendamisel. Tegeliku instrumentide mängu kahel „rahvapillil" õpetavad Tiina Kiik akordionil ja Alfred Kuus kandlel. Klaverid ja kandled on kohapeal olemas; kõik võimalikud instrumendid on teretulnud ja neid palutakse kaasa võtta.

FILM

Filmi-foto-video ala korraldab Edgar Väär, kelle erialaks on aktuaalsete sündmuste jäädvustamine filmil.

EESTI KEEL

Eesti keele alal korraldab Asta Willmann seminari „Meie emakeeles mõnusalt ja sõnusalt" mis hõlmab keele tegeliku kasutamist kõikidel võimalikkudel aladel kahekõnest teatrini. Seminar on sajaprotsendiselt praktiline ja nõuab kõikide osavõtjate kaasalöömist.

Teine seminari osa tegeleb keelega „õilsast luulest vemmalvärsini". Sellele järgneb tõeline praktiline tegevus — „keeletalgud". Sõnatagavara kasvatamine sõnade rohkem ja vähem tuntud vastete (sünonüümide) õppimise näol on esimene tegevus selles osas. Järgneb keele rikastamise vajadus ja menetlus — käibele lastud sõnade sünnisugemed, ning rahvapäraste väljendite, nii vanade kui uute, tutvustamine. Viimane osa seminarist on keele rehi ehk keeletunnetuse teritamine.

TEATER

Asta Willman juhendab ka teist seminari — „Eesti keel ja Eesti lava" kahes osas. Esimene on „ja sõna saab lihaks", lavakeele tutvustamine ja arutlus. Teine osa keele ja lava seminarist tegeleb tegeliku lavakunstiga — lavaliste visandite kujundamine, arendamine ja väljatöötamine. Mõlema seminari töö toimub terve nädala jooksul iga päev.

Eesti keele osas on ka konversatsiooniõpetus algajaile kassettide ja valguspiltide abil. See on mõeldud kõrvaliseks tegevuseks kunstihuvilistele.

LIIKUMINE

Liikumise alal on tegevus „rahvapärastel" aladel. ESTO 84 liikumislavastuste üldjuht Härnald Toomsalu korraldab traditsioonilise rahvatantsu õpetust kõigile osavõtjaile. Õhtul on ka seltskondlik rahvatants. Feliks Koop tutvustab oma stiliseeritud rahvatantsu põhjal väljaarendatud koreograafiat. Evelyn Koop korraldab kaks erinevat programmi. Esimesel kolmel laagripäeval on liikumine ja pantomiimiline liikumine koos näitehuvilistega. Viimasel kolmel päeval on dzhäss-tants ja moodne tants. Lastele organiseeritakse mängulise võimlemise programm. Evelyn Koop peab ka loengu erinevatest liikumisvormidest videonäidetega (sport-, pantomiim-, rütmika-, ilu- ja võistlusvõimlemine).

RAHVAKUNST

Rahvakunsti alal on loengud Malle Laansoolt, kes tutvustab rahvuskultuurilist ajakirja „Triinu" ja Eha Tarmet-Toombergilt, kes räägib rahvarõivastest koos valguspiltidega. Linda Tark õpetab kangakudumist ja lõngade loomulikku värvimist ja niplispitsi koos pr. Voorendiga. Inge Kao demonstreerib ketramist originaalse eesti vokiga.

ELUKUNST

Elukunst on kõigile ja tutvustab-edutab sünergilist sünteesi elamis-, mõtlemis-, käitumis-, söömis-, uskumis-, lõbutsemis-, töötamistehnikatest. Kaks psühholoogi on peamisteks esinejateks sellel alal. Dr. Vello Sermat York ülikoolist on pinge ja elusurve uurija ja on oma teadmisi rakendanud seminarides äriettevõtetele ja organisatsioonidele. Mag. Thomas Vaga on EELK Vancouveri Peetri koguduse õpetaja ja saanud palju praktilisi kogemusi inimeste aktuaalsete eluprobleemide kohta. Arhitekt Ants Elken on jälle huvitatud inimese meelte osast ümbruse tajumisel ning ratsionaalsuse ja tundeelu inspiratsioonist. Peeter Sepp uurib tunnetuse erksuse arendamist ja eluheli sünnipiire. Paneelidest võtavad osa ka Asta Willman ja dr. Kasari. Karate grupp, kus on ka eestlastest osavõtjaid, teeb demonstratsioon-ettekande. Eriline rõhk on enesekaitsel. Demonstreeritakse ka ürgset jaapani relva käsitlust Kobuda.

„LAHTINE LAUPÄEV"

Laager algab kogunemisega laupäeval, 14. augustil. Kell 6 p.l. on õhtusöök kohalejõudnuile. Pärast õhtusööki on tutvumine üheteisega ja huvigruppidega ning huvigruppide moodustamine. Tegevus algab pühapäeval kell 9 hommikul.

Viimane päev, 21. august, on „Lahtine laupäev" kuhu on külalised teretulnud. Laagrisse oodatakse teiste rahvusgruppide esinejaid ja CBC zhurnaliste, ka produtsent Sol Littman'i. Viimane söömaaeg Seedriorul on laupäevane lõunasöök. Metsaülikooli osavõtjatele korraldatakse vajaduse korral transport Boltoni pühapäeva hommikul.

Informatsiooni-voldikud on saadaval Eesti Abistamiskomiteest. Selles leiduv registratsioonileht palutakse kohe tagastada. Registreerimise lihtsustamiseks võib ka nime, aadressi, telefoni, elukutset, vanust (umbes) ning peamised huvialad laagri ajal, koos sissemaksuga $25 ulatuses, saata otse Eesti Kunstide Keskusele, aadressil: 958 Broadview Avenue, Toronto, Ont. M4K 2R6.

Osavõtumaks on $130, $95 õpilastele ja $65 lapsed. Sissemaks arvestatakse sellest maha. Maks katab õppimise, mõned materjalid ja toitlustamise. Teatavaid kunstialadel vajalikke materjale tuleb osta, aga need ei ole väga kulukad, umbes $10—20. Majutamine on taredes, telgitamisvõimalused on ka olemas. Süüa saab kolm korda päevas; kaks kohviaega on ka ette nähtud.

REGISTRATSIOON

Nimi: ..... Telefon: .....

Aadress: .....

Elukutse: .....

Vanus 16—25 26—40 41 ja üle

Peamised huvialad: .....

.....

.....

Osavõtumaks: $130 $ 95 õpilased $ 60 lapsed

Palume tagastada ankeet koos sissemaksuga $25 aadressil

ESTONIAN ARTS CENTRE
958 Broadview Avenue,
Toronto, Ontario, Canada
M4K 2R6

Sõjameeste suvepäevade eeltööd lõpetatud

Suvepäevade viimane koosolek toimus Seedriorus, kus toimkonna uutel liikmetel oli võimalik tutvuda kohalike oludega.

Suvepäevad korraldatakse 28. ja 29. aug. Seedriorus. Kogunemine algab kell 10.00 laupäeva hommikul. Toimkond loodab kaasvõitlejate, nende sõprade ja teiste kaasmaalaste rohkele osavõtule. Läti ja leedu üksusi on lubanud ürituse läbi viimisel kaasa aidata.

Selleaastane toimkond moodustati järgmiselt: esimees R. Moks, abiesimees A. Jurs, sekretär U. Tamre, abi-sekretär E. Lindaja, toitlustamine hr. Kirsipuu, abi M. Pihlak, laskevõistlus E. Tiilen ja J. Reinoja, meelelahutus R. Tralla.

Õhtuse meelelahutusliku kava peamiseks osaks on Buffalo noorte rahvatantsutrupp „Vikerkaare" põimik. On kasutatud moodsat tehnikat ja häid ideid, mis teevad kava eriti nauditavaks. Laupäeva ja pühapäeva kestel korraldatakse informatsioonikoosolekuid ESTO 84 ja teiste päevaprobleemide arutamiseks.

TELKLAAGER KIVIOJAL

Käesoleva suve Toronto baptisti koguduse telklaager-konverents Kiviojal toimub laup., 31. juul. kuni esmasp., 2. aug. Laagri kõnelejaiks on vaimulik ning kirjanik dr. E. Mänd — A. Kalmus Amherstist, USA, pastor L. Heinmets New Yorgist, USA ja pastor E. Toompuu Guelphist. Telklaager-konverentsi motoks on „Paulus, Jumala tahtel" (1. Kor. 1:1), mille alusel tulevad neljas ettekandes vaatluse alla ap. Pauluse isik ning tegevus. Ettekanded toimuvad laup. ning esmasp, hommikuil. Laup. ja pühap. õhtuil süüdatakse lõkketuli, kus esitatakse mitmekesine kava. Pühapäeval algavad jumalateenistused kl. 11.00 h. ja 4.00 p.l.. Laagri juhtideks on H. Alkok, E. Martin ja P. Wilbiks. Muusikajuhiks on Ch. Kipper. Lastele korraldatakse laagris erikava.

Majandusklubi läheb laevasõidule

Tavaks kujunenud Suvepäeva asemel korraldab Eesti Majandusklubi Kanadas tänavu oma liikmetele ja nende külalistele laevasõidu Ontario järvel. Lõbusõit toimub kolmapäeva, 11. augusti õhtul kahekordse kinnise tekiga mootorjahiga. Kogunemine on kl. 6.30 õ. sadamas York tänava lõpus (Harbourfront) ja väljasõit kl. 7 õ. Pardal on puhvet, muusika ja tants.

Seedrioru loterii võidud

Loosimine toimus Suviharjal ja võidud langesid järgmistele piletitele: 618 — laualipp, 1168 — maal ja 957 — peavõlt, värviline tv-aparaat.

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
Suite 600, 55 University Ave., Toronto, Ontario, M5J 2H7
Tel. 862-7115

KIUAS-ahjud
teie sauna jaoks.

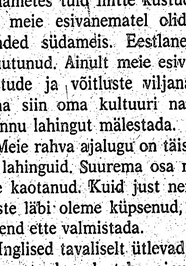

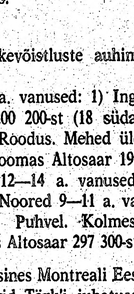

Nüüd saadaval — 2 väga effektiivset puudega kõetavat sauna-ahju Soomest. Mõlemad töötavad kuumaõhu ringvoolu süsteemi alusel, mis võimaldab rohkem ühtlast soojust ja tarvitab vähem küttematerjali. Kauaaeisev ilus emalist kere. Mõlemad mudelid on saadaval 30 liitrilise roostevabast terasest soojavee paagiga.

TULGE JA KÜLASTAGE MEID:

House of Sauna, 5330 Yonge St., Willowdale, 222-5151
Nordic Energy Systems Ltd., 1060 Lorne St., Sudbury, 675-3869
Rossow Lumber Ltd., R.R. 4, Pembroke, 735-5202
The Northern Engineering, 314 Kennedy Rd., Dryden, Ont.
The Finnish Place, 5463 Yonge S., Willowdale, 222-7575
Savu Sauna Products Ltd., 140 University Ave. East, Waterloo, 885-1711
Nuronia Fireplaces, Queen St. West, Elmvale, 322-3080
Maki Electric/Crost Hardware, Hearst, Ontario, 362-4455
Finnport, 290 Bay St., Thunder Bay, Ont.
Finlandia Sauna, #206, 2600 John St., Markham, 490-8686
Iso-Lux Mfg. Co., 470 Coronation Road, West Hill, 284-0529
Double M Ltd., 3—690 Progress Avenue, Scarborough, 431-2264
EST Enterprise, 547 Brentwood Ave., Oshawa, Ont.

DEALER INQUIRIES:
AITO manufacturing ltd.
151 Forman Ave., Toronto M4S 2R9 ★ Tel. 481-9240

CondoMart Real Estate Ltd. (Realtor)
Korterid, kondomiiniumid, majad — üürimine, hindamine
Tapani Kinnunen
Sales Representative
Büroos 482-4888 kodus 481-8682
2488 Yonge St. Toronto, Ont. M4P 2H5

Tartu Ülikool 350

ÜLIKOOLI MAJANDU

1655. A

Kiri Rootsi ri

Avatud ülikool (1632) sattus peatselt alaliste sõdade tagajärjel majandusliikesse raskustesse. Seda põhjustas eriti riigivõimu poolt antud mõlsate tagastamine, mis toimus 1652. aastal.

Kuna sõjad võtsid kohutavalt raha, pantis Rootsi riigivõimuesindus tagasivõetud mõlsad, et peaaegu pooltühjale riigikassale raha saada, — sõdade jätkamiseks.

Selle tagajärjel ei suutnud Rootsi valitsus enam Tartu ülikooli õppejõududele korralkult palka maksta.

Suurkooli õppejõud, rektoriga eesotsas saatsid juulikuu teisel päeval 1655. aastal palve Rootsi riigisekretärile palga kättesaamise asjus:

Kõrgestiüllas, väga lugupeetud, kõrgestiõpetatud kuninglik härra sekretär, eriti väga armuline härra ja väga austatud sõber.

Kuna Teie kõrgestiüllas olete meie kirja läinud kuu 11-ndast nüüd küll kätte saanud, siis olete lasknud pärast seda oma suures heatahtlikkuses meie palvel kohta ja ruumi leida ja kahtlemata saate selle peale ka midagi viljakat öiendama — selles oleme meie täiesti kindlad. Kuna aga meile on saabunud usaldusväärne teade selle kohta, nagu oleks meie varade restituueerimine ainult sellepärast raskendatud, et ei ole raha nende väljalunastamiseks, vaid kõik raha olevat vajalik sõja ettevalmistamiseks, siis võime meie küll niiviisi loota ainult pikaldast või üldse mitte mingisugust restituueerimist. Aga niiviisi ei saa see Akadeemia kuidagi püsida, vaid peab hukka saama. Küpse kaalumise põhjal tulime arvamisele, et nii ebakindla väljamaksmise korral riigikassat ei saa niihästi professorid kui stipendiaadid, kuna neil ei ole siin maailmas ülespidamiseks muid vahendeid, jääda elama siia, vaid peavad minema kusagile mujale otsima hädavajaliku ülespidamist ja kehakatet. Nõnda on siin sellega ka juba kurtmisväärselt algust tehtud kuna juba, pärast seda kui tervelt kolme kvartali jooksul vaatamata kõigile alandlikkudele palumistele ja lohutamisele ei ole olnud maksmist, on kaks professorit ära reisinud mujale võimalusi otsima ja teised on juba valmis neile järgnema. Oraator ja poeet jäävad nende halbade sõnumite pärast hoopis tulemata, meedikut, keda ometi enam kui teisi nii väga vaja

Edg. V. Saks

EESTI HARITLASED

Hoolimata meie teadmeteoste in formatsioonist, et Gustav Adolf kin jutas Tartu ülikooli rajamisaktile al la 30. juuli 1632 ja Academia Gusta vlana avati ametlikult 15. okt. 1632 nii Tartus kui ka Stokholmis talleta tud vääramatu dokument tõendab et matrikkel ja üliõpilaste sissekir jutamine algas juba 20. aprillil 1632 sellega ka Tartu ülikooli tegelik töö Selle dokumendi tekst on alles ni Stokholmis kui ka Tartus ja on järg mine:

MATRICULA

Academia Dorpatensis, coepta An no MDCXXXII. Pro-Rectore Georgi Mancelio S.S.Th. Profess., Past. Praeposito. Aprillis 20.

Esimese üliõpilasena on matrikli se kantud Baazius Junekopens, Sm landus. Esimese eestimaalasena o matriklis 25. aprillil Jacobus Pra torius, Revalia — Livonus.

Meil vääraks traditsiooniks, jub Jannsen-Jakobsonist ja neile järgn nud marksistidest peale, on harjutu arvama, et enne ülikooli rajami polnud üldsegi haritud eestlasi isegi rootsiaegses Tartu ülikoolis leidus neid vaid mõned üksikud. Se vaatevinkel on diskrimineeriv, vää ja koguni pahatahtlik. Nähtavas meie oma kirjamehed pole üldse tutvunud umbes sajand tagasi es tatud dokumentatsiooniga. Nime H. J. Böthführi uurimusega „D Livländer auf auswärtigen Univers täten" (1884) ja dr. Th. Beise „Bei rag zur Geschichte der ältesten Un versität Dorpat" (1854).

ESIMENE EESTI HARITLANE

Vanimaks teadaolevaks eesti soo haritlaseks oli Heino de Hauaue (al. Havere), Auvere külavanem poeg Harjumaalt, kes saavutas m gistri kraadi Bologna ülikoolis 13 —30 ja oli Jüriöö mässu perioo Tallinna toomhärra. Samaaegse Saare-Lääne toomhärrana teguts Herman de Sobolis, põlvenev Ala kivi-Soopoolse eesti ülikust. A. 13 Virumaa eesti soost suurvasalli po Hermannus de Wrangele (Wrange õppis Avingnonis ja sai hiljem Tar piiskopiks. Joh. de Wrangele oli Ta

RIKKALIK KAVA

kahes osas. Esimene on „ja sõna saab lihaks", lavakeele tutvustamine ja arutlus. Teine osa keele ja lava seminarist tegeleb tegeliku lavakunstiga — lavaliste visandite kujundamine, arendamine ja väljatöötamine. Mõlema seminari töö toimub terve nädala jooksul iga päev.

Eesti keele osas on ka konversatsiooniõpetus algajaile kassettide ja valguspiltide abil. See on mõeldud kõrvaliseks tegevuseks kunstihuvilistele.

LIIKUMINE

Liikumise alal on tegevus „rahvapärastel" aladel. ESTO 84 liikumislavastuste üldjuht Härnald Toomsalu korraldab traditsioonilise rahvatantsu õpetust kõigile osavõtjaile. Õhtul on ka seltskondlik rahvatants. Feliks Koop tutvustab oma stiliseeritud rahvatantsu põhjal väljaarendatud koreograafiat. Evelyn Koop korraldab kaks erinevat programmi. Esimesel kolmel laagripäeval on liikumine ja pantomiimiline liikumine koos näitehuvilistega. Viimasel kolmel päeval on dzhäss-tants ja moodne tants. Lastele organiseeritakse mängulise võimlemise programm. Evelyn Koop peab ka loengu erinevatest liikumisvormidest videonäidetega (sport-, pantomiim-, rütmika-, ilu- ja võistlusvõimlemine).

RAHVAKUNST

Rahvakunsti alal on loengud Malle Laansoolt, kes tutvustab rahvuskultuurilist ajakirja „Triinu" ja Eha Tarmet-Toombergilt, kes räägib rahvariivastest, koos valguspiltidega. Linda Tark õpetab kangakudumist ja lõngade loomulikku värvimist ja niplispitsi koos pr. Voorendiga. Inge Kao demonstreerib ketramist originaalse eesti vokiga.

ELUKUNST

Elukunst on kõigile ja tutvustab edutab sünergilist sünteesi elamis-, mõtlemis-, käitumis-, söömis-, uskumis-, lõbutsemis-, töötamistehnikatest. Kaks psühholoogi on peamisteks esinejateks sellel alal. Dr. Vello Sermat York ülikoolist on pinge ja elusurve uurija ja on oma teadmisi rakendanud seminarides äriettevõtetele ja organisatsioonidele. Mag. Thomas Vaga on EELK Vancouveri Peetri koguduse õpetaja ja saanud palju praktilisi kogemusi inimeste aktuaalsete eluprobleemide kohta. Arhitekt Ants Elken on jälle huvitatud inimese meelte osast ümbruse tajumisel ning ratsionaalsuse ja tundeelu inspiratsioonist. Peeter Sepp uurib tunnetuse erksuse arendamist ja eluheli sünnipiire. Paneelidest võtavad osa ka Asta Willman ja dr. Kasari. Karate grupp, kus on ka eestlastest osavõtjaid, teeb demonstratsioon-ettekande. Eriline rõhk on eneseka itsel. Demonstreeritakse ka ürgset jaapani relva käsitlust Kobuda.

„LAHTINE LAUPÄEV"

Laager algab kogunemisega laupäeval, 14. augustil. Kell 6 p.l. on õhtusöök kohalejõudnuile. Pärast õhtusööki on tutvumine üheteisega ja huvigruppidega ning huvigruppide moodustamine. Tegevus algab pühapäeval kell 9 hommikul.

Viimane päev, 21. august, on „Lahtine laupäev" kuhu on külalised teretulnud. Laagrisse oodatakse teiste rahvusgruppide esinejaid ja CBC zhurnaliste, ka produtsent Sol Littman'i. Viimane söömaaeg Seedriorul on laupäevane lõunasöök. Metsaülikooli osavõtjatele korraldatakse vajaduse korral transport Boltoni pühapäeva hommikul.

Informatsiooni-voldikud on saadaval Eesti Abistamiskomiteest. Selles leiduv registratsioonileht palutakse kohe tagastada. Registreerimise lihtsustamiseks võib ka nime, aadressi, telefoni, elukutset, vanust (umbes) ning peamised huvialad laagri ajal, koos sissemaksuga $25 ulatuses, saata otse Eesti Kunstide Keskusele, aadressil: 958 Broadview Avenue, Toronto, Ont. M4K 2R6.

Osavõtumaks on $130, $95 õpilastele ja $65 lapsed. Sissemaks arvestatakse sellest maha. Maks katab õppimise, mõned materjalid ja toitlustamise. Teatavaid kunstialadel vajalikke materjale tuleb osta, aga need ei ole väga kulukad, umbes $10—20. Majutamine on taredes, telgitamisvõimalused on ka olemas. Süüa saab kolm korda päevas; kaks kohviaega on ka ette nähtud.

Telefon: .....

41 ja üle

õpilased | $ 60 lapsed

ESTONIAN ARTS CENTRE
958 Broadview Avenue,
Toronto, Ontario, Canada
M4K 2R6

Tartu Ülikool 350

ÜLIKOOLI MAJANDUSLIKUD RASKUSED 1655. AASTAL

Kiri Rootsi riigisekretärile

Avatud ülikool (1632) sattus peatselt alaliste sõdade tagajärjel majanduslikesse raskustesse. Seda põhjustas eriti riigivõimu poolt antud mõisate tagastamine, mis toimus 1652. aastal.

Kuna sõjad võtsid kohutavalt raha, pantis Rootsi riigivõimuesindus tagasivõetud mõisad, et peaaegu pooltühjale riigikassale raha saada, — sõdade jätkamiseks.

Selle tagajärjel ei suutnud Rootsi valitsus enam Tartu ülikooli õppejõududele korralkult palka maksta.

Suurkooli õppejõud, rektoriga eesotsas saatsid juulikuu teisel päeval 1655. aastal palve Rootsi riigisekretärile palga kättesaamise asjus:

Kõrgestiüllas, väga lugupeetud, kõrgestiõpetatud kuninglik härra sekretär, eriti väga armuline härra ja väga austatud sõber.

Kuna Teie kõrgestiüllas olete meie kirja läinud kuu 11-ndast nüüd küll kätte saanud, siis olete lasknud pärast seda oma suures heatahtlikkuses meie palvel kohta ja ruumi leida, ja kahtlemata saate selle peale ka midagi viljakat õiendama — selles oleme meie täiesti kindlad. Kuna aga meile on saabunud usaldusväärne teade selle kohta, nagu oleks meie varade restitueerimine ainult sellepärast raskendatud, et ei ole raha nende väljalunastamiseks, vaid kõik raha olevat vajalik sõja ettevalmistamiseks, siis võime meie küll niiviisi loota ainult pikaldast või üldse mitte mingisugust restitueerimist. Aga niiviisi ei saa see Akadeemia kuidagi püsida, vaid peab hukka saama. Küpse kaalumise põhjal tulime arvamisele, et nii ebakindla väljamaksmise korral riigikassat ei saa niihästi professorid kui stipendiaadid, kuna neil ei ole siin maailmas ülespidamiseks muid vahendeid, jääda elama siia, vaid peavad minema kusagile mujale otsima hädavajalikku ülespidamist ja kehakatet. Nõnda on siin sellega ka juba kurtmisväärselt algust tehtud kuna juba, pärast seda kui tervelt kolme kvartali jooksul vaatamata kõigile alandlikkudele palumistele ja lohutamisele ei ole olnud maksmist, on kaks professorit ära teisinud mujale võimalusi otsima ja teised on juba valmis neile järgnema. Oraator ja poeet jäävad nende halbade sõnumite pärast hoopis tulemata, meedikut, keda ometi enam kui teisi nii väga vajatakse, ei saa kutsuda, stipendiaadid on enamasti laiali läinud ja teisi, kuna nad peavad ilma tasuta virelema, ei saa küll ametis pidada. Nõnda pidasime meie selle järele hädavajalikuks teha seda Teie kõrgestiüllale isandale kui pärast härra Silbersteri äraminekult meie kõrgele patroonile teenistusvalmilt teatavaks ja paluda seda Tema kuninglikule Majesteedile kui ka ekselentsidele riigi ja meie akadeemia kantsleritele võimaluse korral alandlikult ette kanda ja katsuda, kas mitte teie abinõu, mis eelmisel aastal meie saadiku poolt alandlikult ette pandi ja mida siis peeti tähelepanu väärivaks ja kõlbulikuks, võiks katsumist ja aset leida:

Nimelt et varade pandivõtja ka selle pandi osas saaksid tasutud Tema Kuningliku Majesteedi ja kõrgestikiiidetud kroonu, kellelt nad ju kõik oma heakäigu saavad, poolt, protsentide osas saaksid aga rahuldatud mõisate valitsejate kassast, kust ka meie saaksime võtta meie palkade ja stipendiumide jaoks määratud rahad, (Tartu ülikooli rektori ja professorite palve ettepanek riigivalitsusele oli, et suurkool saaks temale määratud rahad taas mõisadest, aga mitte riigilt. H.M.), selleks et maailmakuulsa asutaja (kuningas Gustav Adolf H.M.), kes need varad määras Akadeemia igaveseks kindlaks aluseks, kõrge üritus ei läheks kaduma, vaid Jumala auks ja Tema Kuningliku Majesteedi ja kõrgestikiidetud kroonu kuulsuseks ning armsa järeltuleva põlve igaveseks kasuks ning kosumiseks kestaks ilma kahjuta edasi.

Kui nüüd Teie kõrgestiüllas saavutate selles asjas, nagu me kindlasti loodame, meie Akadeemiale ja meile siin hea edu, siis tahame meie ja meie järeltulejad kiita seda kogu maailmale ja peale lubatud honorari — tasu meeldivate teenetega oma tänulikkust tunnistada ja seda eriti südame võtta ja palume ühes sellega Teie kõrgestiüllale ustavalt Jumalikku kaitset.

Tartus 2. juulil aastal 1655

Teie kõrgestiüllale teenistusvalmid siinse Akadeemia rektor ja professorid.

(Juhan Vasar, Tartu ülikooli ajaloo allikad: I Academia Gustaviana — ürikuid ja dokumente, Tartu 1932)

Vändra tantsukarud 1852.a. kalendris

Mineviku varamust

„VÄNDRA METSAS PÄRNUMAAL..."

Eravuurne üilõpilas ja seltskonnalaul „Vändra metsas Pärnumaal" kõneleb, kuidas vanu karu maha lasti, pojad Pärnu laadale vildi ja tantsima õpetati. Lõbus „jahilugu" kaasakiskuva meloodiaga — nii on see püsinud pidutseva seltskonna truu ajaviitena 161 aastat meie rahva keskel. Esmakordselt trükiti laul Otto Wilhelm Masingu ajalehes Marahwa Näddala-Leht jaanuarikuus 1821, see oli lehetoimetaja enda looming. Tekst on ära trükitud üliõpilaslaulikuis, aga ka mõnedes õpikutes ja antoloogiates. Vilmastest ilmneb, et meie seltskonnalaul on alnult tükike pika luuletöö algusest, ning et lauldav alguosa ei jälgi pikema varlandi teksti kuigi täpselt.

Algupärane luuletöö — antoloogiate ja Näddala-Lehe tekst — kannab pealkirja „Päts". Nii oli ühe karupoja nimi, kes Pärnus müüdi ning kes on luuletuse kangelaseks. Pikk lugu, milles luuletaja 143 värsirea ulatuses jutustab Pätsu omapärasest elukäigust, pole kaugeltki lõbus joomaseltskonna ajaviitelaul, see on traagiline kirjeldus noore karu kannatustest ja surmast.

Päts müüakse karutantsitajale, kes rändab temaga mööda maid ja annab etendusi. Kuna peremees on joodik, saab Päts tihtilugu tunda tema õelusi ja malka. Karu tüdineb tantsust ja halvast kohtlemisest. Valveta silmapilgul kisub ta enda lahti ja põgeneb tagasi kodupaika Vändra metsa.

Sugulased ja sõbrad võtavad Pätsu vaimustusega vastu, imetlevad ta laia silmaringi ja tantsukunsti. Karuemad lakuvad ja kaunistavad tütreid, igaüks igatseb haritud väimeest. Pidudel ja söömingutel pakutakse Pätsule kõige paremad palad.

Aga Vändra metsas leidub ka kadedaid ja kurja loomuga karusid, kes ei või sallida endast paremat ega targemat. Need ühinevad vandeseltsiks ja murravad Pätsu maha.

Luuletöö lõppridades konstateerib autor: „Seda igal ajal nähtud, et sel ikka vaeva tehtud, kes kui targem tõega rahvast püüdnud valgusla." Seega — tegemist on igapäevase looga tegelikust elust inimühiskonnas. Lugu karupoja traagikast on mõistujutt ehk valm, milles loomade näol kujutatakse inimesi ja nende probleeme. Päts püüdis oma suguvendi valgustada, ta oli valgustusmees nagu laulu autor ise.

Mis takistused on valgustusmehe teel? Kas ainult suguvendade kadedus ja rumalus? Mis karistusväärseid momente leidus Pätsu tegevuses ja elukäigus, mille ohvriks ta langes?

Päts oli saanud haridust, hankinud seda pealegi välismail, ta oli tutvunud välismaade vabamate oludega. Oma reisimuljetest jutustas Päts Vändra metsas suure vaimustusega: „Suud ja silmad lahti peas kuulas Pätsi igamees". Niisiis reisimees kiitis välismaa olusid ja laitis koduseid. See ol Vändra-vastane agitatsioon, Päts oli välismaa agent.

Oma kunsti oli Päts õppinud nii ohtlikus paigas kui Poolas. Ta tantsis poola tantse, kummardas poola kombel, kiitis poola karusid — oma tantsukunstis ja vägipulga-vedamises olid nad eriti tublid, heades kommetes väljapaistvad. Aga laulu lugejal või lauljal oli hästi teada, et karude näol kõneldi inimestest, poolakatest, ja et poolakad olid tõrksad oma rõhujate, venelaste vastu. Poolat oli korduvalt jagatud ja rahvast ikka uuesti võõraste poolt orjastatud, aga poolakad tõrkusid allasurumise vastu.

Keskealised ja vanemad inimesed meie maal mäletasid hästi Poola rahutusi. Juba aastal 1791 leidsid Poolas aset suured rahutused, talurahvas keeldus mõisaorjusest ja maksude maksmisest. 1794 jõudis üks mässuliste poolakate väesalk välja Kuramaale. Aastal 1793 leidis aset teine Poola iagamine Vene ja Preisi vahel; 1795 oli kolmas Poola jagamine Austria, Preisi ja Vene vahel. Teiste sõnadega — Poolas polnudki rahuaega, mõisatöölised olid pidevalt ülestõusul venelaste vastu.

Kuna Päts oma tantsukunsti õppis Poolas, oli mässuvaim kindlasti hakanud temassegi, seda tahtis ta nüüd levitada Vändra metsas. Rahulikust Vändra metsast oleks võinud saada Poola mässupesa. Päts pidi surema.

H.S. (EPL)

Valpade ja mööbli
PUHASTUS
auruga (steamcleaning)
Helistada ERIK LOKBIK
tel. 447-9834

VILLEM ERNITS, PUNASED JA ÜEP '72

Lugesin ajalehest Villem Ernitsa hiljutisest surmast kodumaal 91 a. vanuses. Selles sõnumis ei olnud märgitud, et ta ka Eesti Vabariigi aegne Välis-Eesti tegelane oli ja et ta seda tagapõhja kasutades soovis tulla I Ülemaailmsetele Eesti Päevadele Torontos 1972.

ÜEP ettevalmistamise intensiivne käsitlemine meie ajakirjanduse poolt vabas maailmas ei saanud jääda märkamata ka okupeeritud Eestis.

KIRI EESTIST

Nii sain Villem Ernitsalt minu kodusel aadressil Tartus 5. märtsil 1972 dateeritud kirja, milles ta esmalt tutvustas end, kui 1928. a. Tallinna esimese „üleilmlise" eestlaste kokkutuleku sekretärina. Ta kirjutas edasi, et „meie kutsel pidi sellest kokkutulekust osa võtma ka 4 Välis-Eesti tegelast Nõukogude Liidust, kuid tollekordne Eesti Vabariigi sisekaitse ülem ei lasknud neid tulla. Ma tahtsin siis leida mingi „modus vivendi" eesti rahva kahe leeri vahel, ning seda tahan ma praegugi oma 81-sel eluaastal. Olen kaks korda Ameerikas käinud, ning kui mind kutsutakse teisele üleilmlisele eestlaste kongressile, ning kui mul sinna lubatakse tulla, võiksin ma õnnelikult siit maailmas lahkuda, 5+X aasta pärast, nagu arstid ja statistikud ütlevad."

Ernits soovis ametlikku kutset, et sõiduasju ajama hakata. Ta leidis et on moraalselt kohustatud seda algatust tegema, „tulgu sellest välja mis tuleb".

Kirjale oli allakirjutanud „Tartu ülikooli pensionär, endine Fenno-Ugria teaduslik sekretär, ajakirja „Eesti Hõimu" toimetaja Villem Ernits".

Rääkisin selle kirja saabumisest vana Välis-Eesti tegelase Eduard Riisnaga Torontos. Riisna iseloomustas Ernitsat kui omapärase professorliku käitumisega ja välimusega meest. Ta ei uskunud Ernitsa võimalikku roosasse meelsusse ja et jutt „modus vivendi" loomisest võis lihtsalt olla midagi kodumaal valitsevate võimude meelitamiseks, et teda välja lastakse. Sellepärast vastasin viisakalt, et ÜEP-le tulek on ju kõigile vaba ja et selleks pole mingit muud kutset vaja.

TAHTIS ESINEDA REFERAADIGA

Kui olin oma lühikese vastuse ära saatnud, tuli mulle Ernitsalt veel kaks pikka kirja — kokku 10 lehekülge. Ta ei olnud veel mu kirja kätte saanud. Ühes kirjas märgib ta oma kohtumisest Tallinnas välisminister Arnold Greeniga. Ernits oli temaga tõstatanud küsimuse kuidas ÜEP Peakomiteel oleks parem kutseid saata, kas valitsusasutustele või üksikisikutele. Green oli aga ka kohe kahelnud, et kas me üldse kutseid saadame „seni konstateeritud jaheda hoiaku tõttu". „Mina ütlesin, aga kui n.ö. ime korras kutsed siiski saadetakse, mis siis sünnib? Ta vastas — eks siis vaatame. Minu küsimusele — kui mulle isiklik kutse saadetaks, mis siis saab? Sm. Green vastas — siis vaatame, informeerige mind kirjavahetusest. Minu jutuajamine oli väga sõbralik ning minu arusaamise järele psühholoogiliselt paljulubav."

Ernitsal oli tema kirjade järele nii suur soov Torontosse sõita, et käis edaspidi veel paljude teiste kommunistlike suuruste juures ning tegi mulle soovituse nende ÜEP-le kutsumiseks. Pikk nimekiri! Ise ta tahtis kongressil olla referendiks teemal „Eestlaste olukord Eesti NSV-s ning mujal Nõukogude Liidus mõtetega Kodu- ja Välis-Eesti suhete arenguvõimaluste kohta". Viimases kirjas märgib ta ka sellest, et ta oma kirjadest Tallinna informeerib.

TEADE DELEGATSIOONIST

Mis mind Villem Ernitsa kirjadest mõtlema pani oli teade Nõukogude Eesti „kultuuritegelaste" Kanadasse sõidukavatsusest isesejsvalt Ernitsa kavale. Vihje oli, et see delegatsioon oleks jõudnud ÜEP-le pidustuste lõpuks, s.o. vabadusmarsi, laulupeo ja valguspeo ajaks. See oleks tähendanud segadusi. Sellepärast helistasin otse Kanada välisminister M. Sharpile Ottawas ja palusin valitsust rahu huvides seda delegatsiooni Eesti Päevade ajal mitte Kanadasse lasta. See soov leidis sõbralikku arusaamist. Välisministeerium informeeris sellest oma välisesindusi. Otsiti kas N. Liidust tulnute hulgas ja nimekirjades on eestlaste gruppi. Välisministri eksekutiivassistent Jon Clark võis mind mõni päev hiljem informeerida, et Nõukogude delegatsioon E. Päevadele Torontosse ei tule ja et sellist taotlust ka Moskvas pole tehtud.

Me teame, et see delegatsioon tuli alles sügisel ja võeti Torontos ühes erakodus vastu.

MIKS EI TULNUD?

Miks ei tulnud okupeeritud Eesti tegelased Toronto Eesti Päevadele? Võibolla oli õige ENSV Teadusliku Akadeemia tolleaegse sekretäri ja 1. detsembri 1924 „tegelase" hinnang (keda E.V. sisekaitse ülem Soomann 1928. a. Tallinnas peetud väliseestlaste kokkutulekule ei lubanud tulla) — „sõidaks hea meelega Päevadele ning esineks seal ettekandega. Oleks nõus vaidlema ja diskuteerima ... kui asi siiski ei ulatu pääde lõhkumiseni!" Arvestades siinseid meeleolusid tol ajal, oleks siin „päädelõhkumine" tõesti võinud tulla ilma vaidlusteta.

ROBERT KREEM

Edg. V. Saks

EESTI HARITLASED JA TARTU ÜLIKOOL

Hoolimata mele teadmeteoste informatsioonist, et Gustav Adolf kirjutas Tartu ülikooli rajamisaktile al. la 30. junil 1632 ja Academia Gustaviana avati ametlikult 15. okt. 1632, nii Tartus kui ka Stokholmis talletatud vääramatu dokument tõendab, et matrikkel ja üliõpilaste sissekirjutamine algas juba 20. aprillil 1632, sellega ka Tartu ülikooli tegelik töö. Selle dokumendi tekst on alles nii Stokholmis kui ka Tartus ja on järgmine:

MATRICULA

Academia Dorpatensis, coepta Anno MDCXXXII. Pro-Rectore Georgio Mancelio S.S.Th. Profess., Past. et Praeposito. Aprillis 20.

Esimese üliõpilasena on matriklisse kantud Baazius Junekopens, Smolandus. Esimese eestimaalasena on matriklis 25. aprillil Jacobus Praetoriüs, Revalia — Livonus.

Meil vääraks traditsiooniks, juba Jannsen-Jakobsonist ja neile järgnenud marksistidest peale, on harjutud arvama, et enne ülikooli rajamist polnud üldsegi haritud eestlasi ja isegi rootsiaegses Tartu ülikoolis leidus neid vaid mõned üksikud. See vaatevinkel on diskrimineeriv, väär ja koguni pahatahtlik. Nähtavasti meie oma kirjamehed pole üldsegi tutvunud umbes sajand tagasi esitatud dokumentatsiooniga. Nimelt H. J. Böthführi uurimusega „Die Livländer auf auswärtigen Universitäten" (1884) ja dr. Th. Beise „Beitrag zur Geschichte der ältesten Universität Dorpat" (1854).

ESIMENE EESTI HARITLANE

Vanimaks teadaolevaks eesti soost haritlaseks oli Heino de Hauauere (al. Havere), Auvere külavanema poeg Harjumaalt, kes saavutas magistri kraadi Bologna ülikoolis 1325—30 ja oli Jüriöö mässu perioodil Tallinna toomhärra. Samaaegselt Saare-Lääne toomhärrana tegutses Herman de Sobolis, põlvenev Alatskivi-Soopoolse eesti ülikust. A. 1342 Virumaa eesti soost suurvasalli poeg Hermannus de Wrangele (Wrangel) õppis Avingnonis ja sai hiljem Tartu piiskopiks. Joh. de Wrangele oli Tartu toomhärr 1346—63 ja Henrik de Wrangele Tartu piiskop 1378—1410. 1355 õppis Pariisis Eesti üliku poeg Ewerhardus de Wardes Mahurannast ja 1363 studeeris eesti suur-vane järeltulija Fredericus de Lode Prahas, 1376 naasis Orleansi ülikoolist mag. theo. Henrikus Tuve (=Taube) ja oli hiljem toomhärra. A. 1381 õppis Johannes de Menykorb Prahas õigusteadust. Seega esimene eesti soost jurist. A. 1414 õppis eesti ülik Thideric. Tolk teoloogiat Leipzigis, hiljem Tallinna piiskop jne.

Vastavalt Böthführi uurimusele a. 1420 eesti soost vasall J. Tuve viibis Erfurti ülikoolis, samas Fr. Wrangele 1416, H. Wrangel 1423, eestlane mag. Nic. Ergemes a. 1385 oli koguni Viini ülikoolis loenguid pidamas. Rostockis (Mecklenbergis) õppisid veel eestlased Velse 1449, Vorman 1476, Vete 1469, A. Wrangel 1491, F. Wrangel 1505, Verman 1506, Wise 1501, Wideman 1510, Wisman 1603 j.t. Seega Rostocki ülikool, asutatud 1419, kujunes keskajal eesti soost haritlastele peamiseks õppekoldeks.

1050 ÜLIÕPILAST

Vastavalt Th. Beisele Tartu ülikoli 1632. a. matriklis leiduvad esimeste hulgas eesti soost vasall Jacobus Taube (Tuve), eestlased Martin Medelpaus ja Joh. Moellerus Tallinnast, 1633 Rderus (tõenäoliselt laeva reederi poeg) ja Pegius Tartust, Johannes Hünerjäger (!) Tallinnast, 1635 Henricus ja Arvidus Schepperus Haapsalust (ilmselt laevamaniku pojad), 1636 Eric Tunder ja Kokus (eesti nimi) Tallinnast, Küne Saaremaalt, Koening (= kuningas) Tallinnast, Krämer (= pudukaupmees) Tallinnast, Ptzoldus kuralane Liivimaalt, Hend. Hein, Joh. Freyer (= vaba) Tallinnast, Joh. Hune Tartust, Georgius ja Ericus Michaelis (= Mihkli pojad), seega ilmselt perekonna nimeta eestlased, Jakob Korbmacher (= korvipunuja) Tallinnast, Herm Khaal, Hendr. Andrea Pärnust, Ackerbaum, Wiek ja Rosenbach Tallinnast, Thomas Kühn Kihnust, Jog. Tigpel Tallinnast, Salomon Matthis Tartust, Jac. Zimmermann (puusepp) Pärnust, Joh. Doerffer (külamees), Andreas Anderson Tartust, eestlane ilma perekonnanimeta, Henr. Grosenkenius Kullamaalt, Joh. Wendelmann, H. Platzmann Narvast, Johannes Michelis Tallinnast, Lemmius Tartust, Joh. Lindau, Jakob Müllerus jne. Nagu loetelu näitab, eestlased Alma materis pidid olema Tallinna ja Tartu eesti soost kodanike pojad. Tartu perioodil õppis Alma materis 1050 üliõpilast, neist Rootsist 476, Soomest 115, Baltikumist 303, Ingerist 11. Märkimisväärselt samal perioodil Tartu linnas asuvatest oli vaid 39 immatrikuleeritut nii balti kui ka eesti linnakodanike poegadest! Ilmselt tartlased kõrgemast haridusest just suurt ei hoolinud. Tallinnast pärinevate arv oli tunduvalt suurem. Peamiselt, vastavalt nimedele, Alma materi Tartu perioodil c. 50 üliõpilast olid eesti päritoluga, seega c. 5%.

30 EESTLAST

Perioodil 1690—1710 Tartu ülikooli immatrikuleerunute hulgas leiduvad järgmised võimalikud eesti nimed: Oldekop, Sachs (ta isa oli eesti käsitööliste tsunftide olderman Tallinnas), Sander, Faber, Võrk, Radeke, Selmer, Schütz, Wilhelmi, Lemcken, Wildemann, Peters, Schmid, Rotte, Krüger (kõrtsimees) Otter, Tunder Hiiumaalt, Sellius, Bruun, Hintz, Stocker, Ileno, Hering, Udam, Wendebaum, Segius, Lönn, Eek, Krollius Hiiumaalt, Sellius Haapsalust. Aa. 1699—1710 oli Alma materis 588 üliõpilast, neist rootslasi 138, soomlasi 52, ingerlasi 30 ja Baltikumist 247. Viimaste hulgas umbes 30 eestlast. Academia Gustaviana viimasel perioodil balti-eestlaste üliõpilaste arv tõusis tunduvalt. Riiast, Kura- ja Läti ala Liivimaalt ülikooli õppima tulnute arv oli matrikli kohaselt väga väike. Balti aadli, nimetatud nobili Livonia, osavõtt aga väljapaistev. Tüübilisi läti nimesid ei esine matriklis üldsegi, küll aga õige mitmed on rahvusena märkinud curonus, s.o. kuralane, seega olles teadlikud oma iidsest päritolust, kuigi kura keel oli siis juba likvideeritud. Kahtlematult on neid eesti suguseltse veel praegugi alles, kellede esiisadest üksikud viibisid Academia Gustavianas ja vaid genealoogilised uurimused võivad siin lähemat selgust tuua.

125 aastat tagasi hakkas ilmuma „Perno Postimees"

Pärnus tähistati ajalehe „Perno Postimees ehk Näddalileht" esimese numbri ilmumist konverentsiga. Sel puhul kirjutab okupeeritud Eestis ilmuvas „Kodumaas" Almi Paalandi muuhulgas:

Pärnus tähistati teoreetilis-praktilise konverentsiga ajaleht „Perno Postimees ehk Näddalileht" esimese numbri ilmumise 125. aastapäeva.

5. (17.) juunil 1857 tuli J. V. Jannseni toimetamisel ja trükkal F. W. Bormi väljaandel käsipressi alt ajaleht „Perno Postimees ehk Näddalileht' esimene number, kvartkaustas neljaleheküljeline leheke, mille päismikku kaunistas hoogsalt astuv pasteldes postipoiss, kepp käes, tossav piip suus, postipaun puusal.

„Perno Postimehe" puhul tuleb hinnata seda tohutu suurt tööd, mis ajaleht Jannseni toimetamisel (aastad 1857—1863) tegi oma pideva ja mitmekülgse informatsiooniga talurahva üldise poliitilise ning üldharidusliku horisondi avardamisel. Võime ka väita, et mõnevõrra jätkas leht varasema eesti perioodika tuntud publitsistide (Masing, Kreutzwald) rahvavalgustuslikke traditsioone, pakkudes hulga õpetlikke ja tunnetusliku väärtusega kirjutisi, mis rikastasid omaaegse lugeja kasinavõitu teadmisi.

Varasema ajakirjandusega võrreldes on „Perno Postimehes" märgatavalt suurenenud kohalike sõnumite osa. Nõnda on lehes toodud teateid ka Tartu Ülikooli kohta.

Jannsen on eesti ajakirjanduse ajaloos inimene, kes pöördub eesti rahva, mitte talupojaseisuse poole. Rahvusliku eneseväärikuse kasvatamises on „Perno Postimehel" kindlasti olnud suur osa: ei tohi häbeneda oma päritolu ja keelt, ka haritud eestlane peab jääma eestlaseks.

Jannsen on igati kooliharidu edendamise poolt, kusjuures ta ei eita ka ilmalike õppeainete koolipro grammi võtmist. Muidugi, ajajärgul, mil kool ja kirik olid lahutamatud, oli ka ajaleht seisukohal, et koolid peavad olema kiriku taimelava ja et kõige õpetuse aluseks peab olema kristlik meel ja jumalakartus.

Jannseni ajakirjandustöös on üldsuunana esile tõodud seda, et ta ühtskondlikes küsimustes taotles leplikkust ja kodurahu, mis teda hiljem viis otsesele kokkuleppele baltisaksa aadliga. See oli õige, „Perno Postimees" pole mingi võitluleht, kuid tema osa ei tohi me ometi alahinnata.

„Perno Postimees" ilmus pärast Jannseni lahkumist Pärnust teiste toimetajate käe all kuni 1885. a. lõpuni. Siis viis ajalehe uus omanik K. A. Hermann selle Tartusse, kus see hakkas „Postimehe" nime all ilmuma. 1891. aastal sai „Postimehest" esimene eesti päevaleht.

ELMAR MUUK
„LÜHIKE EESTI KEELEÕPETUS"
Hind $4.00 (Bros.)
Postiga tellides lisandub saatekulu.
Müügil „MEIE ELU" talituses
958 Broadview Ave. Toronto, Ont., M4K 2R6

Vigilia

Käsitsipaljundatud almanahhi tiitelvinjett.

Suur rajuhoog rüüstas me randu ja maad
ja tuhanded talud on tuhas
kui muinasjutt, meenuvad endised a'ad,
mil maa oli vaenlastest puhas.

Meid võõrastes lahinguis langenud parv
ja sajad on Siberis maetud
— kuid ikka veel hüüab maal vaenlase sarv,
me trikoloor mustaga kaetud.

Ja paljusid hoiavad müürid ja trell
ja paljud on pagenud kodust . . .
Kuid ehkki me maa saadud hoopidest hell
ei kaotanud ole me lootust.

Sest viimane võitlus see seisab veel ees,
küll sellegi võitleme läbi
seal võitma saab tõde ja õiglane meel
— Suur Jumal, seks anna meil abi!

(Patarois, 1946)

Kodumaal ilmuvast põrandaalusest väljaandest "Vigilia".

70 AASTAT EESTI SKAUTLUSE RAJAMISEST

Ei ole teada, et oleks kunagi esinenud ulatuslikumat ja sisukamat noorsooliikumist ja tegevust, kui seda on skautlus.

Oma 70. aastasel teekonnal on Eesti skautlus läbinud kriisiaastaid, tormiseid aegu, kaks Maailmasõda, riigikorra muutusi, tõusu ja mõõna, aastaid hiljem rahva laialipaiskumist, — on Eesti skaudiliikumine siiski ületanud heas vaimus ja teos tõkkeid ja takistusi, enesetruuduses taas rajanenud ja kujunenud oma tõekspidamisis, töömeetodilt nii sisus kui vaimus, eriti ka praktilisis oskusis, — meie noorte tõelikuks avaraks liikumiseks.

On vastu seistud äärmistele ajavooludele. Meie skautlus seisneb tõelise demokraatliku mõõdupuuna, rahu taotluse vaimus: Diktatuuri maades skautlust ei sallita ja ka autoritaarse korra puhul pole liikumisel tõelist pinda olnud.

Maailma skautluse alguseks loetakse Robert Baden-Powelli poolt korraldatud esimest katselaagrit Brownsea saarel Lõuna-Inglismaal. Ja nüüd on selle tagajärjel maailmas 16 miljonit skauti, rohkem kui 150 maal ja territooriumil. Ja mitte palju vähem gaide, kui samuti iseseisvat liikumist samadel põhialustel ja meetodeil.

Enamail juhtudel algas skautlus juhuse või kokkusattuvuse teel, mitte kunagi keskselt juhituna.

ESIMESI ALGEID PÄRNUS

Venekeelses õpilaste kalender-käsiraamatus oli esitatud ka lühike kokkuvõte skautluse põhialustest B.-P. raamatu „Scouting for Boys" ainestikul. Pärnu poeglaste gümnaasiumi õpilaste palvel 1912. a. algupoolel telliti see kooli raamatukogule, B.P. raamatu venekeelne tõlge. See oli lähtepunktiks. Ka Saksamaal oli see raamat ilmunud — „Das Pfadfinderbuch", millise kasvatusteadlane Hugo Valma Eestisse tõi koos teiste materjalidega.

Esimese skaudirühma rajamist algatasid Pärnu poeglaste gümnaasiumi õpilased 1912. a. algupoolel. Esimese eesti poistest skaudisalga rajas Ervin Tamman (parima Eesti teivashüppaja Tammani vend), kes oli ja jääb tõeliseks esimeseks Eesti skaudiks või isaks. Tema isa, advokaat Aleksander Tamman sai rühma vanemaks.

Organisatsiooni õitseajal, suvel, oli rühmas 80—100 poissi, kõik Poeglaste gümnaasiumist ja Kaubanduskoolist. Koondusi peeti Tammani ja Trusliti kodus, kus olid ka sportimise võimalused. Teostati ka pikemaid matku. Suurem osa poistest oli ka läheduses vabatahtliku tuletõrje liikmeiks. Rühmal oli oma ajakiri „Boy Scout". Tegevus oli mitmekülgne.

15. oktoobril 1917. a. Saksa tseppeliinid pommitasid Pärnut. Gümnaasium evakueeriti Muuroni linna. Kui vene poisid olid lahkunud, muutus rühm rahvuslikuks. 1917. a. sügisel võeti rühma lipuks — Eesti sinimust-valge lipp.

TARTUS JA VILJANDIS

Aastail 1915—1916 rajati Eesti skaudirühmad Tartus ja Viljandis. Tartus teotses juba 1916. aastal kamp eesti poisse skautidena, kes hoolimata võõrast survest, püüdsid omavahel koostööd luua, eriti ka okupatsiooni survepäevil. Neist poistest langes osa Vabadussõjas. Sellest kambast võrsus vanemaid tegevaid skaudijuhte, kelle nimed esinevad Tartu skautluse ajaloo lehekülgedel.

Teadaolevalt esimestest skaudi pioneeridest tõttasid vabatahtlikena Vabadussõja puhkemisel lahinguväljadele: Anton Õunapuu (Tallinnast), Valter Sirgo, Voldemar Grimm, Aksel Kristjan, Heino Onny, Rudolf Praggi, Heinrich Zirk, Erich Haugas, Edgar Jahanson, Elmar Rossmann, Joh. Priks, V. Anderson, Oskar Pärn. Viimased neli langesid lahingus.

On oluline lisada lühilõige ESM peavanema Nikolai Kann'u mälestusist Tallinna osas 1911—1917 aastaist (E. skautluse I koguteosest 1939 lk. 7—9). N. Kann märgib esimese skaudiüksuse rajamisest 1911. aastal Tallinna Peetri reaalkooli eesti ja saksa soost õpilaste algatusest, Saksa Pfadfinderite eeskujul, kellega astutud ka kirjavahetusse. Sakslased lubanud saata oma instruktorid, kuid reaalkooli poisid olid vastanud, et nad on oma rühmad likvideerinud. Nõnda oli see vaid üks juhuslik katsetus.

Edasi märgib N. Kann, et 1914 a. algupoolel asutasid Tallinna vene skaudid Aleksandri ja Nikolai (pärast, Gustav Adolfi) gümnaasiumites boy-scoutide rühmad ... Kui aga samade gümnaasiumite eesti õpilased tahtsid asutada eesti skaudirühma, ei lubatud seda, nähti separatismi Venemaast lahtilöömise tendentsil.

Ei ole imestada kui vene rühmadest lahkusid 1916/17 õppeaastail kümmekond eesti skauti. Nende salga vanemaks hakkas B. Rautsma (pärastine kauaaegne ESM välissekretär).

N. Kann, kes sai reaalkooli direktoriks 1915 aastal, ütleb: „Kui linna kaubanduskoolist kutsusin Peetri reaalkooli võimlemisõpetajaks Anton Õunapuu, hakkas skautluse levik Eestis võtma kindlamat pinda."

A. Õunapuu oli õppinud Helsingi võimlemisinstituudis ja tutvunud skautlusega mitmeti 1914. a. paiku.

Tema soovitusel ja algatusel asutasime 2 skaudirühma, ühe reaalkooli, teise kaubandus-kommertskooli juures. Nendesse astusid ka Rautsma salga poisid. Sama aasta sügisel, 17. septembril, rajati A. Õunapuu algatusel veel teine rühm Tallinna reaalkooli juures. Veneaegse koolipoisi vormi peale kanti siidilinte õlal ja linti „Ole valmis". Peale õppetööd teostusid paar korda nädalas pikemad matkad koos tegevusega maastikul.

Nende ridade ülesandeks on eeskätt esile tõsta Eesti skautluse pingutusi ja saavutusi enne Eesti iseseisvuse aega. Järgnevaist aegadest Eesti skautluse tohutust arengust ja tööst kõigil aladel on avaldatud Eesti ajakirjanduses rohkesti.

HERBERT MICHELSON

RAAMAT ARSTIDE KOHTA

(Canadian Scene) — Äsja ilmus Metro Toronto Directory of Family Physicinas kus on ära toodud 845 arsti nimed, kes haigeid nende kodudes külastavad. Väljaandes on veel ära toodud missuguseid keeli arstid räägivad, neid on kokku 53 keelt. Seda raamatut saab tellida: Dr. Yvonne de Buda, Project Director, 76 Grenville Street, Toronto, M5S 1B2. Raamatu hind on 9 dollarit, pluss 2 dollarit saatekulu.

Kalev-Estienne Rahvusvaheline VÕIMLEMISKLUBIDE VÕISTLUS reedel, 23. juulil kell 6 õhtul. Seneca College — Finch Campus — Sport Complex. Osalevad: Kanada, USA ja Saksamaa. Pääsmed $2.50. Pensionärid ja lapsed alla 12 a. $1.00.

41 AASTAT TARTU VABASTAMISEST

9. juuli varahommikul lasksid närvilised vene okupandid õhku ajaloolise Kivisilla. Laeng oli nii tugev, et võimsad kivimürakad lendasid kaugele purustades maju ja katuseid.

Õhkimise oli põhjustanud Ropka poolt ägenev laskmine ja paar jooksvat miilitsat, kes ütlesid, et sakslased on linnas. Tegelikult oli Ropka käsirelvade laole teinud rünnaku peamiselt vanematest koolipoistest koosnev rühm, mõned nendest kandes pööninguilt leitud Esimese maailmasõja saksa kiivreid. Järgi oli ahvitud ka mõnda saksa käsklust, nagu „Auf" ja „Marsch". Nendega oli kaasa hiilinud ka vaevalt teismeealised noored poisid. Peamiselt omaaegse poiste spordiringi „Sampo" noored, kes keeludest hoolimata olid hakanud püsse proovima. See oli ajal, mil vanemad viisid kuulipildujad j.m. Lina tän. algkooli õuele asfaldi tünnidesse prügi alla peitu. Poisikesi asjatult korrale kutsuv eesti politsei komissari mundrit kandev M.M. oli aga tänava tulevalvurite poolt kinni võetud ja viidud NKVD-sse. Kuna relvade peitjad läksid omakorda M.M. vabastama, siis tekkis juba ametlik tulevahetus.

Et aga Ropka käsirelvade ladu, mis määratul õhkimisele, tervelt kätte saadi, oli ratsaväelase Benno Ristalu teene. Ta oli saadetud Tartusse luurele. Nii juhtuski ta kohale, kus oli süüdatud miilitsate poolt piki kartulivagu raputatud püsirohiriba, mis viis relvalattu. Seda kätega laiali kraapides sai B.R. vaevu õhu vältida.

Tartu vabastamise võitlus oli sellega alanud enneaegselt, mida mitmed grupid olid kavandamas. Nende ühiseks juhiks kujunes aga peatselt lipnik Olev Reintalu (suri hiljem Siberis), kes moodustas oma staabi Riia mäele E.T.K. hoovi ja majja mis asus end. Kaitseliidu hoone vastas. Esimene juba organiseeritud metsavendade rühm jõudis Tartu alles 9. juuni hilisõhtul ja avas kuulipildujatule Botaanikaaia müüri tagant üle vabadussilla liikujatele.

Vabadussild lasti õhku alles 10. juuli õhtul, mil sama Ropka rühm oli läti miilitsad pagema sundinud endisest Kaitseliidu hoonest, ja Tartu Raekoja torni oli tõmmatud sinimust-valge lipp. See teade võeti vastu ühiselt lauldud Eesti Vabariigi hümniga pisarsilmil vanade ja noorte poolt. Rühm kes oli vallutanud K.L. maja läks aga otsima ja Tartu tooma sama grupi poolt Mäksa kanti metsadesse viidud prof. J. Uluotsa, E.V. viimast peaministrit.

Prof. Uluots oli aga oma peidupaigast põgenenud läbi metsade Elva (17 km) lähedal toimunud hävituspataljoni haarangu tõttu. Tema leidmine, kuigi oli kasutada külgkorviga mootorratas, võttis niipalju aega, et prof. J. Uluots jõudis Tartu alles 18. juuli hommikul. Sama päeva õhtul kella 17.00 paiku toimus Näituse tän. 16. algkooli ees 60—70 eesti üksuste esindajate rivistus, kelle ees major F. Kurg esines prof. J. Uluotsale kui Eesti Vabariigi presidendi kohustetäitjale. Too riigiõiguslik samm muutis korraga nood Eesti üksused Eesti Vabariigi Kaitseväeks, ning major F. Kurgi nende ülemjuhatajaks. Prof. J. Uluotsa aga üheliikmeliseks Eesti Vabariigi valitsuseks.

Tolle valitsuse üheks esimeseks otsuseks oli sovjeti nime kandva endise J. Kuperjanovi ja kindral Põdra ühiselt jooksva tänava nimetamine Julius Kuperjanovi tänavaks. Otsus oli küll kibe noorte võitlejate meelest, kuid nähtavasti vajalik. Polnud nähtavasti õige Võnnu lahingu võitja nime sakslaste ja balti sakslaste nina all hõõrumine.

Et aga kõigist nendest õilsatest algatustest ei saanud asja, oli Hitleri korraldus Saksa sõjaväele augusti algul, et sõda N.L. vastu peab võitma ainult „saksa veri", ning omariikluse püüded tuleb karmilt alla suruda. Nii toimus Leedu valitsuse koonduslaagri saatmine. Eestis aga teade, et Tartu E.V. valitsuse peaminister, sama M.M. oli maha lastud (9. aug.). Sama teate järgi toimus juba ülejäänud valitsusliikmete „põranda alla minek".

EDGAR E. AAVIK

UUS RIIKLIK TREENINGPROGRAMM KANADAS

(Canadian Scene) — Uus riiklik treeningprogramm hakkab välja õpetama nendel aladel, millede järgi on töökäte puudus. Samal ajal aga lõpetatakse teised programmid, kus treeniti ja anti õpetust aladel, mille järgi tööturul puudub tarvidus. Uus programm hõlmab järgmisi alasid:

OSKUSTÖÖLISTE TREENING — 1982/83 a. kulutab föderaalvalitsus enam kui üks miljard dollarit töötreeninguks. Tööalad, kus valitseb oskustööliste puudus, on esimesed, mida hakatakse õpetama. Provintsid tegutsevad koostöös tööstuste ja suuremate ettevõtetega ning tööliste esindajatega, kes siis ühiselt annavad nõu valitsusele, missugused oskustöölised puuduvad. Eelkõige on vaja kompuuteri alal töötajaid, samuti petroolitööstustes puuduvad väljaõppega oskustöölised, on veel vaja mitmesuguseid insenere ja tehnikuid.

CANADIAN OCCUPATIONAL PROJECTION SYSTEM (COPS) — See uus süsteem loodi selleks, et ette arvestada, mis alal on tulevikus tööli si vaja. See hindamatu „ennustus" tööturu stabiliseerimiseks. See tööturu informatsioon annab ülevaate, mille järele hakatakse korraldama treeninguprogramme. See on lisaks föderaalvalitsuse sofistikeeritud acro-ökonoomilisele süsteemile ning hakkab saama lisaandmeid nii erasektorist kui provintsivalitsustelt.

SKILLS GROWTH FUND — Riiklik treeninguprogramm on jõudnud otsusele, et väga mitmed treeningukeskused on muutunud vanamoodsaiks kiiresti areneva tehnoloogia tõttu. Eelneva kahe aasta jooksul kulutatakse 108 miljonit dollarit, mis on Skill Growth Fundi raha — erifond selleks otsarbeks valitsuse poolt ellukutsutud — treeningtsentrumite moderniseerimiseks ja uute asutamiseks. Föderaalvalitsus maksab omalt poolt sisustuse ja laboratooriumide rajamise eest.

TÖÖSTUSLIK TREENING — Föderaalvalitsus kulutab 166 miljonit dollarit 1982/83 aastatel programmide eest, kus treenitakse välja paremaid oskustöölisi, kelledel juba on töökohad, kuid puudulik treening. See on puht tööstusalaline treening, nagu keevitajate väljaõpe, masinate korrashoid, elektroonika ja petroleumiinseneride tehniline treening ja mitmed teised elukutsed, millede järele on töökäte puudus.

CRITICAL TRADE SKILLS TRAINING (CTST) on osa uuest tööstuslikust treeningprogrammist ning CTST otstarve on tööstuste kiireloomuline abistamine umbes 10,000 väljatreenitud oskustöölisega, kellede treening lõppeks 1984/85 a.

Tööstuslik treeningprogramm paneb erilist rõhku tööaladele, mille jaoks töölised praegu puuduvad. Sinna programmi lülitatakse sisse töölised, kes moodsast tehnoloogiast maha on jäänud, osalised töötatöölised, naised, kes soovivad ennast arendada teatud tööstuslikel aladel.

INSTITUTSIONAALNE TREENING

Äriala teenistujaid treenitakse peamiselt ärides, neil on ette nähud teatud prooviaeg. Kuid et nende värbamist kiirendada ja äriala teenistujate hulka suurendada, on neid võimalik institutsionaalselt välja õpetada. Föderaalvalitsus annab ka selle programmi jaoks raha kui provintsivalitsused seda aega, mis need isikud kulutavad treeningu peale, arvesse võtavad prooviajana ja kui tööstustel on vajadus äritreeninguga personali järele.

Hakatakse sidet tugevndama põhiliste hariduslike programmide ja kursuste vahel vastavalt tööstuste vajadustele. Föderaalvalitsus hakkab enam raha andma hariduslike asutuste tööõppe kursuste jaoks, kuid kui need kursused ei vii välja töökohtadeni ning puudub vajadus nende alade järele, siis need kursused kaotatakse vastavalt olukordadele.

Ontario kavatseb immunisatsiooni sunduslikuks teha

(Canadian Scene) — Tervishoiuminister Larry Grossman teatas, et kõikidele Ontario alg- ja keskkoolide õpilastele hakatakse kaitsesüste panema leetrite, difteriidi, polio ja mumpsi vastu, samuti on ette nähtud teetanuse pritsid. Erandid tehakse ainult usulistel või tervishoidlikel põhjustel.

Lapsed, kes eeloleval sügisel esmakordselt kooli lähevad, saavad kõik vajalikud kaitsepritsid, kuid seda programmi laiendatakse võimaluste korral juba sügisel ka teiste klasside õpilastele otsekohe kui see programm 1. septembril algab. Eelmisel õppeaastal hakkasid koolid üles märkima laste olukorda kaitsesüstide osas, s.t. kes on pritse saanud, millal ja missuguseid. Nende andmete põhjal tehakse ülevaade kui palju õpilasi veel vajavad kaitsesüste.

Sellekohase uue seaduse järele peavad õpilased esitama tunnistuse saadud kaitsesüstide osas. Kui nad pole võimelised seda tegema, võib kohalik tervishoiuvalitsuse esindaja nad koolist kõrvaldada. Minister Grossman loodab, et lastevanemad lasevad kõik ettenähtud kaitsesüstid perekonnaarstil teha, kuid igas koolis on selleks otstarbeks olemas ka õigustega õde, kes süste teha võib.

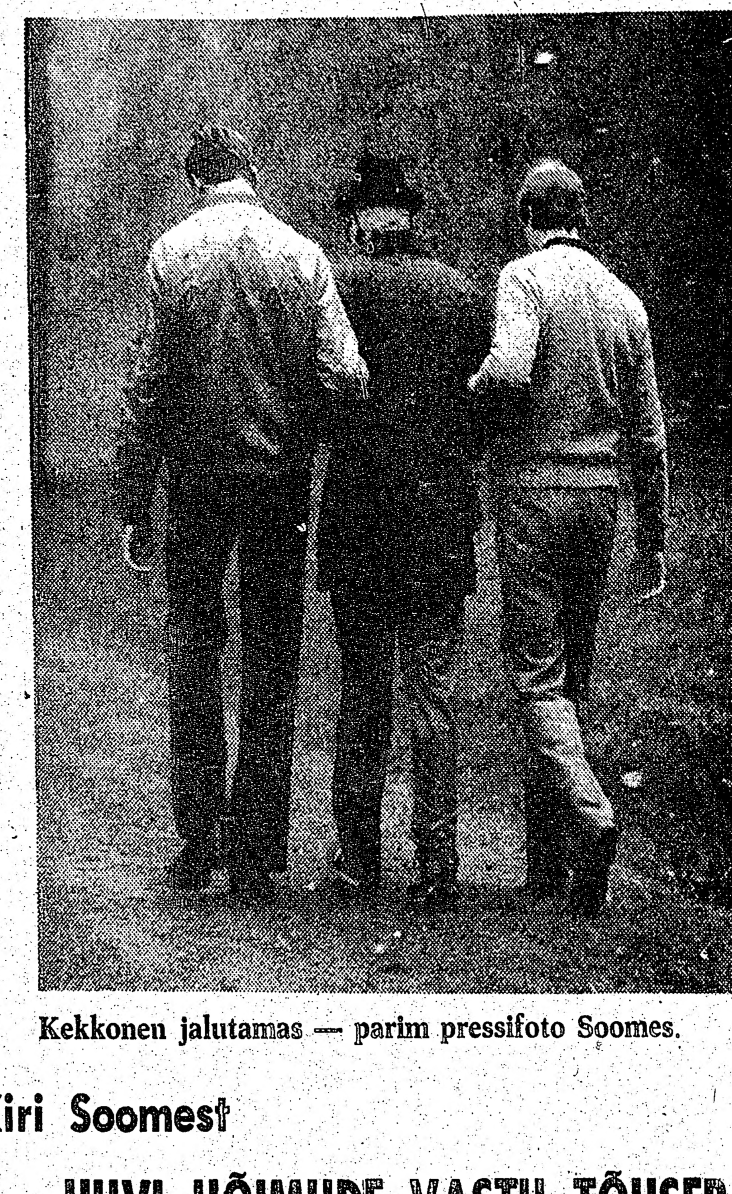

Kekkonen jalutamas — parim pressifoto Soomes.

Kiri Soomest

HUVI HÕIMUDE VASTU TÕUSEB

Soomlased hakkavad üha rohkem oma hõimudest huvituma. Sellest on üheks tõendiks paljud Eestit puudutavad programmid nii televisioonis kui ka raadios, ajalehtedest rääkimatagi. Tuleval sügisel Soome Ringhäälingus korraldatakse 12 osaga kava, milles poole tunni kestel õpetatakse soomlastele eesti keelt, et nad suudaksid Eesti Televisiooni programme jälgida, nagu ajalehed kirjutasid. (Soome Televisiooni saateid jälgib küll märgatavamalt suurem hulk eestlasi ja soome keele kursused seal on kõik „läbi" — vabu kohti pole).

☆

Soomel oli head kogemused möödunud aasta suveajast ja nii otsustati see jälle 28. märtsil siin rakendada, eritigi, kui töölised koos tööandjatega suhtuvad sellesse väga positiivselt. Finnair on olnud terve aeg esireas suveaega tahtmas. Talveaeg tuleb tagasi 26. septembril kl. 04.00.

☆

Vabariigi uus president Mauno Koivisto viskas oma parteiliikmekaardi ära esimesest veebruarist käesoleval aastal alates. Seda lubas ta teha juba valimisvõitluse kestel ja nüüd on Koivisto siis mitte-sotsiaaldemokraat. Seda vastu tema naine Tellervo säilitas oma kaardi.

☆

Aasta 1981 pressifotoks on nimetatud Erkki Laitila pilt nimega „Tamminiemi ühel oktoobri hommikul kl. 06.15", mil näha vana ja väsinud president Kekkonen jalutamas kahe valvuri abil Tamminiemis. Võistlus korraldati 20. korda ja sellest võttis osa 468 fotot.

☆

19. veebruaril hakkas valitsema Soome uus valitsus eesotsas sotsiaaldemokraat Kalevi Sorsaga. Valitsuse moodustamisele eelnesid ägedad võitlused keskerakonnaga, kes kaotas tähtsa välisministri koha. Sorsa nn. „kolmandas valitsuses" on kuus ministrit, kes pole varem üldse kabinetis olnud ja kuus vana valitsuse liiget. Peaministrit Kalevi Sorsat, 51, peetakse praegu üheks Soome võimumeheks, hoolimata sellest, et tema „minevik" pole täiesti puhas mõne riigitööstusasutuse juhtimisel. Tema nimi liitub nn. Valco-skandaaliga, Salora-skandaaliga jpt. Paljud soomlased imetlevad, kuidas tähtsale kohale pandi just Sorsa ja mõtlevad, et Soomes poliitikudel on võimalik teha mis tahes. Ajakirjandus aga hoolitseb selle eest, et rahvas ei hakka poliitikude tegusid unustama.

Välisministriks sai Rootsi Rahvapartei esindaja Pär Stenbäck. Majandusministrina jätkab keskerakonna Ahti Pekkala ja väliskaubandusministrina parteidest sõltumatu Esko Rekola. Kommunistid (rahvademokraadid) jätkavad koostööd. Presidendikandidaat Kalevi Kivistö siirdub haridusministri tellselt toolilt esimesele, liiklusminister Jarmo Wahlström saab Veikko Saarto asemele ning edasi jätkab tööjõuduminister Jouko Kajanoja.

☆

Riigi uus peaminister Sorsa sai TASS-i teatel õnnitlustelegrammi Vene peaminister Nikolai Tihhonovilt, milles öeldi muu hulgas et „NSV Liit ja Soome taotlevad heade naabersuhete ning viljaka koostöö tugevndamist ja arendamist 1948 a. YYA-lepingu alusel". Idanaabri välisminister Andrei Gromõko õnnitles ka oma poolt oma uut soome kolleegi Stenbäcki. Sorsa tahab muide YYA-lepingut jätkata niipea kui võimalik endises vormis.

☆

Venelased jälgivad huviga, mida Soomes kirjutatakse. Moskvale ei meeldinud, et Soome ajalehed avaldasid hiljuti USA presidendi Reagani intervjuu. TASS-il oli teade 20. veebruaril, milles ta kritiseeris Soome Teadeteagentuuri STT-d küsides muu hulgas, mispärast STT võttis omale militaristlikude arvamuste ja nõukogudevastaste väljenduste „turustamise". Venelaste järgi Reagani sõnavõtud olevat selgelt olnud suunatud vastu tuumarelvadeta Põhjala tsooni moodustamisele, mille idee algatajaks pikas artiklis mainiti Urho Kekkonen.

J.M.

Toronto saab 100 uut haiglakohta

14. juulil teatas Ontario tervishoiuminister Larry Grossman meediavastuvõtul 100 uue haiglakoha lisamisest Suur-Toronto ravilates (nursing homes).

Enne seda oli ministril kokkusaamine Metro Toronto District Health Council'iga. Sellel nõukogul on käsil ülevaatlik uurimus pikaajalise haiglaravi kohta Metro Torontos. Nõukogu poolt tehakse ettepanekud, millised linnaosad enim vajavad lisa haiglakohti.

Ravilate suurendusprojektist on juba käsil 120-kohalise ühiku ehitustööd Northwestern General Hospitali ning 94-kohalise ühiku ehitamine Etobicoke General Hospitali maaalal.

Pressikonverentsil teatavaks tehtud 100 voodi lisamine Metro Torontos on osa Ontario uuest 500-st haiglakohast.

„Seega suureneb ravilate haiglakohtade arv ligi 30 000-dele", ütles minister Grossman. „Viimaste aastate jooksul on Ontario tervishoiu ministeerium lisanud ka üle 300 krooniliste haigusteravi haiglakoha. Ministeeriumi eesmärk on võimaldada pikaajalise ravi suuremaid ja paremaid võimalusi."

☆

1980. aastal teatavaks tehtud kutsealalise ettevalmistuse programmi vähendusnõue eriala-arstide arvulises osas alustub käesoleval aastal 2 protsendi ulatuses. Järgmisel aastal eeldatakse seda 5-protsendiliselt. Ontario 5 arstiteaduslikku õppeasutust saavad selle programmiga kaasuva 125 koha kaotust pareerida sama arvu spetsialistide lisamisega ministri poolt 14. juulil teatavaks tehtud teatud erialadel, kus senine arstide arv pole küllaldane.

1984. ja 85. aastate kohta teeb eriline komisjon teatavaks oma seisukohad loodetavasti 1983. aasta keval.

Kassett

„Kaval Ants ja Vanapagan"

Hind $11.00 pluss Ont. müügimaks 7%.

müügil „Meie Elu" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont.

SPORT

Master-võistlused
Eesti Mängude kavas

Kanadas asutati möödunud aas-
tal Eesti Masterite Klubi meie endi-
se tuntud kiirjooksja Ermo Kulma-
ri algatusel. Klubi kuulub Canada
Masters Athletic Associationi. Klubi
on osavõtnud paljudest võistlustest.
Masterite sporti on organiseerimas
Rootsi kui ka Austraalia eesti spordi-
veteranid.
USA-s elab arvukalt endisi tegev-
sportlasi, kes on juba aastaid spor-
ditegevusest eemaldunud, kirjutab
„Vaba Eesti Sõnas" A. Skonberg.
Paljud on siiski uuesti alustanud
jooksmist „jogging", mis on viima-
sel ajal leidnud massilist harrasta-
mist igas vanuses. Oleks soovitav, et
ka USA eesti spordiveteranid „nag-
lid varnast võtaks" ja hakkaksid end
füüsiliselt kohastama ning endistel
võistlusaladel omi tagajärgi katses-
tama.
See üleskutse on mõeldud ka nais-
sportlastele, kes oma vanusegruppi-
des on kindlasti suhteliselt „paremas
shape'is" kui mehed!
Eriti kerge peaks olema kuulitõu-
ge ja kettaheide, mis vajab suhteli-
selt vähe eeltreeningut.
Eesti Mängudel mis toimuvad La
kewoodis 31. juulil on kavas esime-
sed USA Master võistlused 40 kun
75 iga 5 aasta eri vanuseklassiga. Es
algse kava kohaselt 40 kuni 59 100 m
60 ja vanemad 60 m, pikamaa jook
kui leidub osavõtjaid, kuul ja keta
kõigile.
Võistlusi võiks korraldada kohal
kes eesti keskustes ja tagajärje
saata Eesti Spordiliidule Herbe
Lääne nimele kes peab sporditag
järgede statistikat.
14.—15. augustil toimuvad Ottaw
North American & Canadian Maste
Track & Field Championships, mi
lest Kanada eesti masterid kavats
vad arvuliselt osavõtta. Oleks so
vitav, et ka USA-st leiduks osavõ
jaid. Registreerimise tähtajaks on 3
juuli. Lähema informatsiooni saam
seks pöörduda Alfred Skonberg 34-
09 75 St. Jackson Heights, N.Y. 1137
Kahjuks individuaal võistlus spo
dialad nagu kergejõustik ja ujumi
leiab ikka vähem ja vähem harra
tamist meie noorema generatsioo
poolt. On vaid jäänud üsna noor
ja loodame, et suudame ka elusta
veteranide sportlikku tegevust
nendest osagi tagasi tuua stardijo
nele."

LÜHIDALT

☆ Kodu-Eesti mees-masterite
kordeid:
Kõrgushüpe:
V. Ruven (36 a.) 1.80 m 1
V. Ruven (40 a.) 1.70 m 1
K. Purju (49 a.) 1.60 m 1
H. Heinvee (56 a.) 1.30 m 1
E. Tamm (61 a.) 1.30 m 1
T. Õunap (65 a.) 1.20 m 1
☆ Soome kergejõustikuveteran
jätkavad oma lemmikharrastust o
ledes iga-aastasel meistrivõistlu
ja samuti Euroopa- ning Maailm
võistluseil. Möödunud aastal saa
tati 40+ klassis: Ehrström 100 m
11,4 ja 200 m 23,3, Asiala kaugus
6.19 m, Hietala kolmik — 12.04
Pehkoranta teivas — 4.70 m, Ryt
nen vasar — 53.18 m. 45+ klass
Laaksonen kõrgus — 1.65 m.
☆ Nii mõnelegi jooksjale on ma
ton (42 km) nüüd liiga lühikene
rahvarikas. Seetõttu on muutun
populaarseks nn. „ultramarato
mida esmalt jooksti 6 aasta eest
lifornia „Lääne Osariikide Vastu
davuse Jooksuna". Alustata
Squaw Valley's millele järgneb
ke madal—kõrge maastik tempo
tuuri kõigumistega 4—40°C va
Jooks lõpeb Auburn'i linnas.
aastal oli jooksjate arv piiratud
le, kellest 146 lõpetasid ja 82 s
hõbe pandla läbides maapikkuse
24 tundi. Esimese kahe mehe aeg
16 tundi 2 min. 37 sek. ja naisvõi
18.46.00 — samuti rekordiliselt.
☆ Senini olid sportased täiesti
lcõiguseta maailma spordiproblee
de lahkamisel Rahvusvahelise Ol
pia Komitee poolt (ROK). Nüüd
see viga parandatud sest hiljuti R
kinnitas sportlaskomisjoni kelle
med on: esimees Soome purje
Peter Tallberg, Saksa FV vehk
Thomas Bach, Inglismaa jooksja
bastian Coe, Norra suusataja
Formo, Keenia jooksja Kipch
Keino, Bulgaaria sõudja Svetla O
tova. Komisjon tuli esmakord
kokku selle aasta maikuus e
ROK 85. istungjärku, seekord R
mas.

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage o
sõpradele soovitamast
„MEIE EL

arim pressifoto Soomes.

E VASTU TÕUSEB

mumeheks, hoolimata sellest, et tema „minevik" pole täiesti puhas mõne riigitööstusasutuse juhtimisel. Tema nimi liitub nn. Valco-skandaaliga, Salora-skandaaliga jpt. Paljud soomlased imetlevad, kuidas tähtsale kohale pandi just Sorsa ja mõtlevad, et Soomes poliitikudel on võimalik teha mis tahes. Ajakirjandus aga hoolitseb selle eest, et rahvas ei hakka poliitikude tegusid unustama.

Välisministriks sai Rootsi Rahvapartei esindaja Pär Stenbäck. Majandusministrina jätkab keskerakonna Ahti Pekkala ja väliskaubandusministrina parteidest sõltumatu Esko Rekola. Kommunistid (rahvademokraadid) jätkavad koostööd. Presidendikandidaat Kalevi Kivistö siirdub haridusministri tetselt tooliet esimesele, liiklusminister Jarmo Wahlström saab Veikko Saarto asemele ning edasi jätkab tööjõuminister Jouko Kajanoja.

☆

Riigi uus peaminister Sorsa sai TASS-i teatel õnnitlustelegrammi Vene peaminister Nikolai Tihhonovilt, milles öeldi muu hulgas et „NSV Liit ja Soome taotlevad heade naabersuhete ning viljaka koostöö tugevndamist ja arendamist 1948. a. YYA-lepingu alusel". Idanaabri välisminister Andrei Gromõko õnnitles ka oma poolt oma uut soome kolleegit Stenbäcki. Sorsa tahab muide YYA-lepingut jätkata niipea kui võimalik endises vormis.

☆

Venelased jälgivad huviga, mida Soomes kirjutatakse. Moskvale ei meeldinud, et Soome ajalehed avaldasid hiljuti USA presidendi Reagani intervjuu. TASS-il oli teade 20. veebruaril, milles ta kritiseeris Soome Teadeteagentuuri STT-d küsides muu hulgas, mispärast STT võttis omale militaristlikude arvamuste ja nõukogudevastaste väljenduste „turustamise". Venelaste järgi Reagani sõnavõtud olevat selgelt olnud suunatud vastu tuumarelvadeta Põhjala tsooni moodustamisele, mille idee algatajaks pikas artiklis mainti Urho Kekkonen.

J.M.

Kassett

„Kaval Ants ja Vanapagan"

Hind $11.00 pluss Ont. müügimaks 7%.

müügil „Meie Elu" talituses

958 Broadview Ave. Toronto, Ont.

kaajalise ravi suuremaid ja paremaid võimalusi."

☆

1980. aastal teatavaks tehtud kutsealalise ettevalmistuse programmi vähendusnõue eriala-arstide arvulises osas alustub käesoleval aastal 2 protsendi ulatuses. Järgmisel aastal eeldatakse seda 5-protsendiliselt. Ontario 5 arstiteaduslikku õppeasutust saavad selle programmiga kaasuva 125 koha kaotust pareerida sama arvu spetsialistide lisamisega ministri poolt 14. juulil teatavaks tehtud teatud erialadel, kus senine arstide arv pole küllaldane.

1984. ja 85. aastate kohta teeb eriline komisjon teatavaks oma seisukohad loodetavasti 1983. aasta kevadel.

SPORT

Master-võistlused Eesti Mängude kavas

Kanadas asutati möödunud aastal Eesti Masterite Klubi meie endise tuntud kiirjooksja Ermo Kulmari algatusel. Klubi kuulub Canada Masters Athletic Associationi. Klubi on osavõtnud paljudest võistlustest. Masterite sporti on organiseerimas Rootsi kui ka Austraalia eesti spordiveteranid.

USA-s elab arvukalt endisi tegevsportlasi, kes on juba aastaid sporditegevusest eemaldunud, kirjutab „Vaba Eesti Sõnas" A. Skonberg. Paljud on siiski uuesti alustanud jooksmist „jogging", mis on viimasel ajal leidnud massilist harrastamist igas vanuses. Oleks soovitav, et ka USA eesti spordiveteranid „naglid varnast võtaks" ja hakkaksid end füüsiliselt kohastama ning endistel võistlusaladel omi tagajärgi katsestama.

See üleskutse on mõeldud ka naissportlastele, kes oma vanusegruppides on kindlasti suhteliselt „paremas shape'is" kui mehed!

Eriti kerge peaks olema kuulitõuge ja kettaheide, mis vajab suhteliselt vähe eeltreeningut.

Eesti Mängudel mis toimuvad Lakewoodis 31. juulil on kavas esimesed USA Master võistlused 40 kuni 75 iga 5 aasta eri vanuseklassiga. Esialgse kava kohaselt 40 kuni 59 100 m, 60 ja vanemad 60 m, pikamaa jooks kui leidub osavõtjaid, kuul ja ketas kõigile.

Võistlusi võiks korraldada kohalikes eesti keskustes ja tagajärjed saata Eesti Spordiliidule Herbet Lääne nimele kes peab sporditagajärgede statistikat.

14.—15. augustil toimuvad Ottawas North American & Canadian Masters Track & Field Championships, millest Kanada eesti masterid kavatsevad arvuliselt osavõtta. Oleks soovitav, et ka USA-st leiduks osavõtjaid. Registreerimise tähtajaks on 31. juuli. Lähema informatsiooni saamiseks pöörduda Alfred Skonberg 34—09 75 St. Jackson Heights, N.Y. 11372.

Kahjuks individuaal võistlus spordialad nagu kergejõustik ja ujumine leiab ikka vähem ja vähem harrastamist meie noorema generatsiooni poolt. On vaid jäänud üsna noored ja loodame, et suudame ka elustada veteranide sportlikku tegevust ja nendest osagi tagasi tuua stardijoonele."

LÜHIDALT

☆ Kodu-Eesti mees-masterite rekordeid:

Kõrgushüpe:

V. Ruven (36 a.)	1.80 m	1971
V. Ruven (40 a.)	1.70 m	1975
K. Purju (49 a.)	1.60 m	1966
H. Heinvee (56 a.)	1.30 m	1973
E. Tamm (61 a.)	1.30 m	1975
T. Õunap (65 a.)	1.20 m	1978

☆ Soome kergejõustikuveteranid jätkavad oma lemmikharrastust osaledes iga-aastasel meistrivõistlusel ja samuti Euroopa- ning Maailmavõistluseil. Möödunud aastal saavutati 40+ klassis: Ehrström 100 m — 11.4 ja 200 m 23,3, Asiala kaugus — 6.19 m, Hietala kolmik — 12.04 m, Pehkoranta teivas — 4.70 m, Rytkönen vasar — 53.18 m. 45+ klassis: Laaksonen kõrgus — 1.65 m.

☆ Nii mõnelegi jooksjale on maratoni (42 km) nüüd liiga lühikene või rahvarikas. Seetõttu on muutunud populaarseks nn. „ultramaraton" mida esmalt jooksid 6 aasta eest Kalifornia „Lääne Osariikide Vastupidavuse Jooksuna". Alustatakse Squaw Valley's millele järgneb raske madal—kõrge maastik temperatuuri kõigumistega 4—40°C vahel. Jooks lõpeb Auburn'i linnas. 1981 aastal oli jooksjate arv piiratud 251-le, kellest 146 lõpetasid ja 82 said hõbe pandla läbides maapikkuse alla 24 tundi. Esimese kahe mehe aeg oli 16 tundi 2 min. 37 sek. ja naisvõitjal 18.46.00 — samuti rekordiliselt.

☆ Senini olid sportased täiesti häälcõiguseta maailma spordiprobleemide lahkamisel Rahvusvahelise Olümpia Komitee poolt (ROK). Nüüd on see viga parandatud sest hiljuti ROK kinnitas sportlaskomisjoni kelle liikmed on: esimees Soome purjetaja Peter Tallberg, Saksa FV vehkleja Thomas Bach, Inglismaa jooksja Sebastian Coe, Norra suusataja Ivar Formo, Keenia jooksja Kipchoge Keino, Bulgaaria sõudja Svetla Otsetova. Komisjon tuli esmakordselt kokku selle aasta maikuus enne ROK 85. istungjärku, seekord Roomas.

erk

„MEIE ELU"
lugejad, ärge unustage oma sõpradele soovitamast
„MEIE ELU"

ARMAST ÕDE JA TÄDI

HELMI SALLUSTE'T

neiuna Soo
sündinud 24. veebruaril 1916 Helmes
surnud 16. juunil 1982 Tartus

mälestavad leinas

õde MINNA Torontos
õepojad ARE, ÜLO, MATI
perekondadega kodumaal

Ilmunud

Einar Sanden

„SÜDA JA KIVID"

Romaan, 256 lhk.
Hind $19.50
Postiteel tellides pluss saatekulu $1.85

MÜÜGIL

„MEIE ELU" talitusest
958 Broadview Ave. Toronto, Ont.
M4K 2R6

KIRIKLIKKE TEATEID

EELK PEETRI KOGUDUS
817 M. Pleasant Rd.,
Toronto, Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul
84 Dinnick Cres., Toronto, Ont.
M4N 1L8
Tel. 483-4103, kirikus 483-5847
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 25. juulil JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Pühapäeval, 1. augustil JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul.

Pühapäeval, 8. augustil koguduse VÄLJASÕIT praost Emmanuel Lepiku tallu. Vabaõhu-jumalateenistus kell 12 päeval. Ühine lõunasöök väikese tasu eest. Võimalus ujuda, tennist mängida ja jalutada. Teejuhised ilmuvad hilisemas lehes.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeval 9.30—2 kirikus, neljapäeval 6—8 kirikus ja igal pühapäeval pärast jumalateenistust.

EELK TORONTO VANA-ANDRESE KOGUDUS
383 Jarvis St. Toronto, Ont.
M5B 2C7
Õp. Udo Petersoo
3714 Beechollow Cres.,
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128, kirikus 923-5172

Pühapäeval, 25. juulil JUMALATEENISTUS kell 6 õhtul. Teenib koguduse õpetaja.

Pühapäeval, 1. augustil jumalateenistust ei ole.

Pühapäeval, 8. augustil JUMALATEENISTUS kell 6 õhtul. Teenib koguduse õpetaja.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal nelipäeval 6—8 õhtul ja tund aega pärast jumalateenistust.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Juht. Kaljo Raid
36 Bards Walkway, Willowdale,
Ontario M2J 4T9
499-6488

„VABADUSE KUULUTUS" RAADIOSAATED IGAL PÜHAPÄEVAL

Laupäeval, 24. juulil kell 4 p.l. VABAÕHU-JUMALATEENISTUS Keswickis, perekond O. Medri suvilas. K. Raid j.t.

Pühapäeval, 25. juulil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, solist A. Kaups. Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS „Ehatares", K. Raid ja solist. Kell 6 õhtul KUULUTUSKOOSOLEK. Brasiilia külalise L. Palkowi tahkumine.

31. juulist kuni 2. augustini VAIMULIK TELKLAAGER Kiviojal. Kõnelejad: L. Heinmets, E. Mänd, E. Toompuu. Kõik on kutsutud.

Raske haiguse järgi lahkus minu vennapoeg ja meie armas sugulane

TIIT ANDRES KOKKER

sündinud 25. veebruaril 1935 Tallinnas
surnud 8. juulil 1982 St. Louis'is, USA-s

mälestavad kurbuses

EERIK KOKKER abikaasaga
TÕNU KOKKER perekonnaga

ARMAST

ALFRED TINT'I

mälestavad

HERK ja ANDRES VISNAPUU

KAUAAEGSET HÄID SÕPRA

DR. **AUGUST MOKS'I**

mälestavad kurbuses

JÜRI ja MILIZA REIAL perekonnaga

EESTI VABAKOGUDUS TORONTOS
20 Thorncliffe Ave. Tel. 463-6229
Jutlustaja E. Saraoja
Kirik: 562 Jones Ave. Tel. 461-2077

Pühapäeval, 25. juulil kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõnelevad: Heino Sepp ja jutlustaja E. Saraoja.

Eelteade: 30. juulist kuni 2. augustini, nn. pikal nädalalõpul VAIMULIK KONVERENTS E. Viigi talus Port Sydney's, Muskokas, Ontario. Kõnelevad jutlustajad E. Kiil New Yorgist ja M. Vähi Fredericton-ist, E. Saraoja, dr. A. Laur jt. Lauluettekandeid. Ühistoitlustamine. Majutamine taluhooneis, isiklikes telkides ja erakodudes.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
Praost E. Lepik. Tel. 1-519-941-4309
RR 5, Orangeville, Ontario

Pühapäeval, 8. augustil kell 12 päeval Peetri Ev. Luteriusu koguduse ja Toronto Ap.-Õigeusu koguduse ühine JUMALATEENISTUS praost Lepiku talus, Mono Mills'is. Teenivad koguduste vaimulikud. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed. Toitlustamise eest hoolitseb koguduse naisring. Kõik südamest teretulnud.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Immanueli Kirik
21 Swanwick Ave.
Pastor Allan Laur
72 Appleby Cres.,
Markham, Ontario L3R 4L2
Tel. 477-6248

Pühapäeval, 25. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, kõneleb Allan Laur, Lauluettekandeid. (Buss Eesti Kodust kell 2.30 p.l.)

Eelteade: 30. juulist kuni 2. augustini VAIMULIK KONVERENTS E. Viigi talus, Port Sydney's, Muskokas. Jumalateenistused: reedel, 30. juulil kell 7 õhtul, laup. 31. juulil ja pühap. 1. augustil kell 10.30 hommikul, kell 3 p.l. ja kell 7 õhtul, esmaspäeval, 2. augustil kell 10.30 hommikul. Külaliskõnelejad: Evald Kiil New Yorgist ja Märt Vähi Fredericton-ist, N.B. Ühistoitlustamine. Majutamine taluhooneis, isiklikes telkides ja erakodudes.

Siberi tee

Laul on jõudnud Rootsi käsipostiga. See pärineb perekonnalt, kelle liikmetest on paljud Siberis olnud. Lauldakse tuntud vene viisil "Aisakelluke".

Ah need lõpmata lagedad väljad,
umbetuisanud Siberi teed!
Vastu hobusekronud nii nälgind,
järel loksumas lagunend reed.

Ja kui armetult viitu on hooned,
mida ehtis kord nikerdus peen,
ja kui külmad ja kaigid on jooned
talupoegade nägude sees.

Rändab ringi me rahvast ju kaua
mööda lõpmatuid Siberi teid.
Paljud hangedes leidnud on haua,
kuid see vaid edasi tiivustab meid.

Näe, me käime ja päike on peitnud
meie eest oma särava pea,
kuid me siiski veel meelt pole heitnud,
sest me teame, et lõpp tuleb hea.

Kallis sõber, kas tead, et ah veelgi
tuhat sammu on sammuda ees,
tuhat kavalat käärdu sel teelgi,
tuhat lingu, et libiseks mees.

Sõna "kodu", see armastet sõna,
kauni aegade kumisev kell.
Tõmbad sirgu oma norgunud õlad,
kallis sõber, sa polegi nii hell.

Mu päike see tõuseb ju peagi
üle eretab talvised raad
nõnda järsku, et ette ei teagi,
märkad jalge ees töötatud maad.

Kuigi kondini väsinud vaene,
saabud koju, silm kahetsusmärg.
Kas sa kurdad siis veel, et ta paene,
et ta lastele kadakast pärg.

Tema kehvus on midagi parem,
ta on armsam kui armastet neid.
Ta on armsam, kui uskusid varem,
mil sa ei rännand veel Siberi teid.

Aamen

JURISTID

ENN ALFRED
ADVOKAAT — NOTAR
Toronto Dominion Centre
P.O. Box 326, Room 1002
Royal Trust Tower
Toronto M5K 1K7
King—Bay
Telefon: 869-1777
24-tundi telefonivalve

JAN PAUL WALDIN
BA, LL.B
ADVOKAAT — NOTAR
Waldin & de Kenedy
95 Queen St. E., Suite 1403
Tel. 364-6761, 364-6762

MÜÜGID

Müüa Bay of Quinte's
SUVILA
Koos paadimaja ja saunaga. Järvekallas. 12 aakri maad. Küsitav hind $35.900. Tel. 247-0395 või 457-1119.

KUULUTUSED
palume talitusele anda KUNI KL. 8 ESMASPÄEVA ÕHTUL, et kindlustada nende ilmumine järgmises lehes.

OPTIKUD

J. RATAS
Optika- ja Kellasepaäri
247 Danforth Ave. Toronto
Telefon 465-6251
PRILLID
parimas kvaliteedis
ja ka igas hinnaklassis
„CONTACT LENSES" soodsate hindadega
Käekellade müük ja parandused kohapeal

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
HALLING
Tel. 762-9190 ● Lic. E1044

KORTERID

Üürile anda 6 ruumiline
BUNGALOW
Wilcox Lake, Ont.
Tel. 773-0497

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad:

M. Wayne Hamilton
Funeral Direktor

739 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)
Hellstada tel. 489-8811 ● 489-8002

Külastage „MEIE ELU" kus leiate mitmesuguseid sobivaid kinkeesemeid

958 Broadview Ave.
Toronto, Ont. M4K 2R6
Tel. 466-0951
(Eesti Majas, II korral)

EHTEASJU
SKANDINAAVIA
KINKEESEMEID:
LINIKUID, SOHVAPATJU,
SAUNASEEPE ja TARBEID
KERAAMIKA-VAASE
HELIPLAATE
RAAMATUID (ka lastele)

„Meie Elu" üksiknumbrid on müügil:

TORONTO

POKO'S MEAT PRODUCTS ARIDES:	376 College St. 767 Mt. Pleasant Rd.
Rooneeme pagariäri	484 Queen St. W.
Balint Book Store	246 Spadina Ave.
„Meie Elu" talituses	958 Broadview Ave.
Broadview Delicatessen	141 Danforth Ave.

THUNDER BAY

Finnish Book Store	168 S. Algoma St.

SUDBURY

Wolfe's Bookstore	133—135 Durham St. E.

Eestlaste ajaleht „MEIE ELU" levib üle kogu maailma, kus asub eestlasi. — Tellige ja lugege „MEIE ELU". — Nõudke „MEIE ELU" proovinumbreid. —

„MEIE ELU" tellimishinnad: Kanadas 1 a. $34.00, 6 k. $18.00, 3 k. $13.00; USA-sse — 1 a. $37.00, 6 k. $20.00, 3 k. $14.00; Ülemeremaadesse — 1 a. $42.00, 6 k. $21.00, 3 k. $14.00. Kiripostilisa Kanadas: 1 a. $23.40, 6 k. $11.70. Kiri- ja õhupostilisa USA-sse: 1 a. $26.00, 6 k. $13.00. Õhupostilisa ülemeremaadesse: 1 a. $48.30, 6 k. $24.15.

958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6, Canada
„MEIE ELU" TALITUS

Tellimiskupong:

Palun saatke minule „Meie Elu" ..... kuuks.

Tellimisraha siinjuures .....
(Tshekiga„ panga rahakaardiga, posti rahakaardiga).

Nimi: .....

Postiaadress: .....

Kuupäev .....

..... (Allkiri)

SYLVIA TAELA JA TEET KOPPELI ÜHINE PIDULIK TÄHTPÄEV

Montrealis tähistasid meie populaarne näitlejatepaar Sylvia Tael ja Teet Koppel suures sõpraderingis alapeol oma ainulaadset tähtpäeva — nende mõlemi kuupäevaliselt väga lähestikku langevaid juubelisünnipäevi üheskoos nende ümmarguse pulma-aastapäevaga. Seda sündmust saatsid hulgalised tervitused ja õnnesoovid.

Külaliste hulgas „Estonia" aegsed kolleegid Riina Reinik ja Rudolf Lipp tervitasid neid soojalt üheskoos sümboolse kingitusega — kunstipärane raamitud fotosuurendus Teet Koppelist Ahase osas üheskoos tema „Estonia" kolleegi Ants Eskolaga Käsperi osas Kivikase lavateoses „Nimed marmortahvlil" omal ajal „Estonias".

Ilusa kokkusattumisena saabusid Eestist just selle peopäeva eel Ants Eskola kolleegilikud õnnesoovid Teedule üheskoos õnnesoovidega kolleegidelt Olev Eskola'lt ja Heino Mander'ilt koos tema abikaasa Laine Vaga'ga. Torontost oli õnnesoovid ja tervitused Rahel Olbreilt. Kokkukogunenud suure sõpraderingi õnnesoovid ja tervitused koos kingitustega andis Herta Merilo, käesolevate ridade kirjutajal oli au ette lugeda kokkuvõte Teet Koppelile ja Sylvia Taelale osaks saanud märkimisväärilistest arvustustest nende esinedes Montreali Eesti Teatri lavastustes aastatel 1951—1954 August Mullaste esitas toreda luulevormis kirjutatud tervituse ja Helmi Nõlvak Torontost külalisena andis üle soojad tervitused Sylvia Taelale kui tema koolikaaslane nende ühisest kooliteest algkooli teisest klassist alates kuni läbi kommertskooli.

See tähtpäev ja kokkutulek tõi tõepoolest elavalt tagasi meie mällu kõik need elamused teatrilavadelt nendega koos. Kui vahest ehk kaugemad mälestused kodumaalt „Estoniast" on kohati vaid tuhmunud siis vahepealne „Estonia" sümboolne uuestiärkamine Riina Reiniku, Rudolf Lipu, Sylvia Taela, Teet Koppeli, Rahel Olbrei ja Hanno Kompuse saabumisega Montreali üheskoos otsekohe järgnenud Montreali Eesti Teatri loomise ning kõigi nende järgnenud rikkalikude lavastuste ja esinemistega Montrealis, Torontos, Hamiltonis ja New Yorgis sai uuesti teoks. Ja meil on heameel pühendada neile siinjuures mõned read väljalõigetega meie lehtedest neile osaks saanud soojast kriitikast.

KRIITIKA

„Meie Elu" 10. oktoobril 1951 Lne sulest trupi esiklavastuse „Kevad sügises" puhul: „On selge, et kõik on veel kaugel meie armastatud „Estoniast", aga selles, mis toimus laval, tundus kohati ehtsat estoonialikkust, mis köitis, tõmbas kaasa ja sundis paiguti päris ära unustama pagulasetenduste puhul päris tavalist kõrvalheli: võimaluste ja olude kohaselt." Ja „Meie Elu" 7. mail järgmisel kevadel oma ülevaates „Kevad sügises" külalisetenduselt New Yorgis märgib: „Näitlejad ütlesid, et nad pole nii palju lilli saanud pärast „Estonias" esinemist." Ning samal aastal 23. oktoobril „Meie Elu" veergudel A. Kurlentsi sulest: „trupi esinemise puhul August Mälgu näidendi „Kui puu tahab õitseda" esietenduselt — „ülima rahuldusega võis rohkearvulise publiku hulgas kuulda imetlust „Just nagu omal ajal Estonias!". Ja oma arvustuse osas Kurlents tõstab esile Teet Koppeli tema Juliuse losas: „Julius Teet Koppeli kehastuses oli tõepoolest mees, kellel on tõepoolest sees seda verd, mis lööb pähe! Kui ta seisis harkijalu laval, umbusklikult vimmas ning lihtsameelselt valvel oma õiguste eest, siis märkas igaüks, et tegemist on tervikliku kujuga!"

Edasi „Vaba Eesti Sõna" 23. märtsil 1952 H.S. initsiaalide all: „Kui alul andis end tunda mängulise lihtsuse puudus kogu trupi niihästi kui Teet Koppeli juures, siis ülesande kasvades kasvasid ka näitlejad ja lausa hämmastasid publikut draamaks kulmineeruvatel haripunktidel oma sisseelamisvõime, oma spontaanse siiruse ja sundimatusega. Olime kaasa elanud ühe metamorphoosi teostuse! Tuliproov oli sooritatud „cum laude"!"

Trupi suurlavastuse „Kalurineiu" esietendusel Montrealis Gesu teatris rekordilise 700-pealise publiku ees, A. Kurlents oma arvustuses ütleb: „Teet Koppel oma lavalise ladususega oli trupi tuumikust ja Sylvia Tael, kelle lavaline areng on käinud rõõmustavalt kiiret arenguteed, lõi seekord masinapreilina ühe oma parimaist kujudest oma tugeva edevuse, isiksuse- ja keelepeksu poolest meie pealinna fassaadihaigete tippsmamslite hulgas."

„Vaba Eesti Sõna" Sks initsiaalide all kirjutab: „Subrettide paarid olid täis sära ja kogu lava valitsevad ja Teet Koppel karikaturistina ei jäänud ühtegi pas'i võlgu." Ning Harald Parrest oma arvustuses sellesama näidendi üle „Vaba Eesti Sõna" veergudel kirjutab: „Kirevuse ja massistseenide vähesus, tingitud pagulasolukorrast, ei võtnud palju sära ära algupärasest saavutusest, mida mõned estoonlased on nüüd ette kannud üle 80 korra. Need ajaloolised kujud on Riina Reinik ja Teet Koppel. Sai esietenduse puhul „Estonias" tükki vaadatud ja tundub nüüd võrreldes, et näiteks Teet Koppel on kõige oma suurema küpsuse juures muutnud veelgi särtsukamaks, veelgi liikuvamaks ja veelgi värvirikkamaks! Ja Sylvia Tael oma kahest kokkupoogitud suures osas esmajärguiiselt kindel, lihtsalt hea!"

NING LÕPUKS . . .

Ning lõpuks: trupp oma kuulsa Sheriffi „Teekonna lõpp" esitamisega Torontos leiab „Meie Elu" veergudel 17. märtsil E.K. sulest järgmise kokkuvõtte: „Teet Koppel noore leitnandi Raleighina oli hea. Teatav ebakindlust alul kadus varsti ja hiljem andis Teet Koppel oma osa suure enesekindlusega." Ja Udo Kasemetsa arvustuses trupi esinemiselt Hamiltonis: „Teet Koppel on „Estonia" aegadest peale alati rõõmustanud ja köitnud nooruslikku uljust kehastades. Tema veresulis Raleigh pakkus taas toreda võimaluse esitada peente varjunditega noorukit, kes jumaldab oma ülemust ja kellele sõda — sellisena nagu ta on — on põnev aga ka kohutav!"

Ja päris lõpuks: „Meie Elu" veergudel nüüd maikuus pealkirja all: „Mõnus pensionäride koosviibimine Montrealis" initsiaalide H.A. all: „Õhtust võttis osa täissaal ja esmaklassilised ettekanded rikastasid meeleolu. Kava juhatasid sisse näitlejatepaar Sylvia Tael ja Teet Koppel. Sylvia Tael esitas tema enese heas luulevormis kirjutuse Montreali elust väga akuutsel tagapõhjal ja Teet Koppel oli esmaklassiliselt hea oma deklamatsioonis humoorikal pinnal."

H.A.

Pruutkleit moeparadil Austraalias. Anneli Look kannab Salme Puusi varrastel kootud kleiti. Loor on kootud ühekordsest lõngast, ääristatud mustriga. Lilleneiu Kati Tults kannab helesinist kleiti.
Foto — Rein Simmul

EESTI RAHVARIIETE MOTIIVID SUVEPARAADIL AUSTRAALIAS

SYDNEY — Siinses Eesti Majas toimus „Kireva õhtupooliku" raames moeparaad, kus esitatud riietuse juures paistis silma eesti rahvariiete motiive. Sel puhul kirjutab „Meie Kodu" oma kirjelduses, et eesti rahvariietele omaseid mustreid ja tehnikaid kasutati Eestis tihti juba 50 aastat tagasi nii õhtu- kui ka päevariietust kavandades — eriti eripidulusis väga tagajärjekalt. See suund moeriietuses levis naisteajakirjade kaudu rahva hulka, kuigi algatus tuli tihti kõrgemate kodumajanduskoolide õpetajailt ja sealseilt andekailt moejoonistajailt.

„Kirev õhtu" korraldati Sydney Eesti Seltsi käsitöö- ja näiteringi poolt. Publikut oli üle 200. Esitatud olid enamvähem kõik eri päevaajal ja eriolukorriks vajalikud riietustüübid ja enamikul oli motiive, tikandeid, lisandeid eesti rahvariiete mustreis või tehnikais. Esitajaid mannekeene oli: Tiina Kase, Anne Liis Kurovsky, Helene Nelson, Elve Nigol, Ena Nõmme, Salme Puus, Els Pärjel, Ilse Tammet, Rita Tõruke, Piret White.

Kuigi paljud esemed olid kandjate poolt nii käsitöö kui ka õmblemise osas ise valmistatud, ei olnud laval kolme daami, kelle loomingut demonstreeriti, need olid: Luise Enno, kelle kootud vööd kleidikaunistusina tähelepanu köitsid ja ka Endla Lang, Hilja Männik ning Helle-Mall Risti.

Viimasena ilmus lavale pruutkleidis Annelii Look, helesinises kleidis lilleneiu Kati Tults saatjaks. Selle Salme Puusi varrastel kootud õhulise mustriga pitskleidi ja õhkõrna käsitsi kootud looriga „pruudi" lavale ilmumisel käis vaikne imetlushüüe läbi saali.

NÄDALA RISTSÕNAD

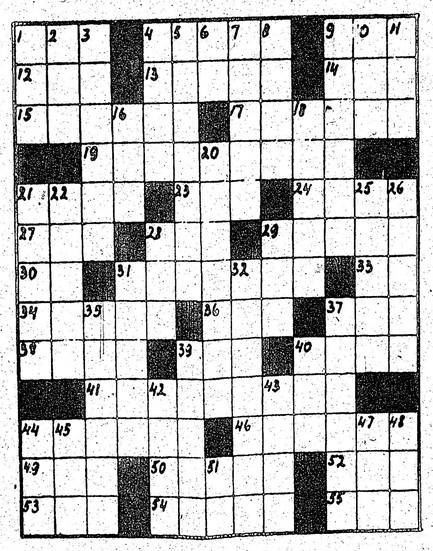

POIKREAD: 1. Küsisõna, 4. Jõgi Aasias, 9. Silmahaigus, 12. Silmipimestav, 13. Osa sõjategevusest, 14. Müüdav inimene, 15. Liialdatud eneseusaldus ja kindlus esinemisel, 17. Noorsõdur, 19. Kurbloolused, 21. Kanadast võrsunud eesti näitlejanna, 23. Lühend füüsikas, 24. Koeratõug, 27. Mõla, 28. Hüüdsõna, 29. Mängupandud summa, 30. Tähestikus kaks järgimööda tähte, 31. Teatavat tüüpi laev, 33. Lühend vedeliku mõõtühikust, 34. Keeltegrupp, 36. Jaatus, 37. Naisenimi, 38. Nihkumine, 39. Linn Prantsusmaal, 40. Rongi peatuskoht, 41. Kõlisevad, 44. Ronk, 46. Mehenimi, 49. Õhtune puna taevas, 50. Eputajad, 52. Kirg, 53. Vana naine, 54. Abikaasa, 55. Sadama osa.

PÜSTREAD: 1. Saar Kreekas, 2. Prantsuse sümbolistlik kujur, 3. Välisminister Vabas Eestis, 4. Naisenimi, 5. Uus Egiptuse juht, 6. Kaks sama täishäälikut, 7. Valimiskastid, 8. Eesti kindral, 9. Piirivalvepunkt, 10. Mõistus, 11. Vana naine, 16. Torkimise vahend, 18. Ungari kommunistlik juht, 20. Gaasitaoline, 21. Larisemine, 22. Riik Euroopas, 25. Sumeri preester-kuningas umbes 2350 e.Kr. 26. Muhamedi usk, 28. Piirits, 29. Naisenimi, 31. Meie keskorganisatsioonide juhtivaid tegelasi USA-s, 32. Inimsoo eelkäija kreeka müstoloogias, 35. Poolvääriskivi, 37. Ladvakiht, 39. Riik Aafrikas, 40. Mitte ei, 42. Vett läbilaskev koht laeva keres, 43. Loba, vadin, 44. Kaelaehe, 45. Soojuse andja, 47. Taevapuna, 48. Riik Aasias, 51. Samuti.

LAHENDUS

POIKREAD: 1. Kas, 4. Amur, 9. Kae, 12. Ere, 13. Lune, 14. Ori, 15. Aplomb, 17. Nekrut, 19. Tragikad, 21. Leek, 23. Rad, 24. Dogi, 27. Aer, 28. Haa, 29. Paunas, 30. Rs, 31. Puk, 33. Dl, 34. Itali, 36. Jaa, 37. Lea, 38. Nihe, 39. Gap, 40. Jaam, 41. Helisevad 44. Kaaren, 46. Taavet, 49. Eha, 50. Kekud, 52. Iha, 53. Eit, 54. Kaasa, 55. Kai.

PÜSTREAD: 1. Kea, 2. Arp, 3. Selter, 4. Alma, 5. Mubarak, 6. Ul, 7. Urmid, 8. Reek, 9. Koridon, 10. Aru, 11. Eit, 16. Ork, 18. Kadar, 20. Gaasjas, 21. Lahn, 22. Eesti, 25. Gudea, 26. Islam, 28. Hul, 29. Pia, 31. Pleer, 32. Iapetus, 35. Ahhaat, 37. Ladvik, 39. Ginea, 40. Jaa, 42. Lekk, 43. Vaha, 44. Kee, 45. Ahi, 47. Eha, 48. Tai, 51. Ka.

EI MINGIT KOMPROMISSI KOMMUNISTIDEGA
K. Päts — 1918.

KUHU MINNA?

☆ Laup., 31. juulist 2. augustini ETSPO '82 eestlaste telklaager suvepäevad Põhja-Ontarios Sault Ste. Marie Eesti Seltsi korraldusel.

☆ Pühapäeval, 1. augustil Jõekääru külalispäev algusega kl. 11 h.

☆ Pühap., 15.—22. augustil „Seltse Kunsti" Seedrirorul.

☆ Pühap. 22. — 29. augustini Metsaülikool 82 Boltonis.

Mitmekultuuri pidustused North Yorgis

North Yorgi 60. aastapäeva tähistamise raames toimub 10., 11. ja 12. septembris Earl Bales pargis „Multi-Cultural Arts Festival" kuhu on oodata päevas umbes 20 000 inimest. Esinemised ja väljapanekud on nähtud ette suurtes telkides. Earl Bales Park asub Bathursti ja Sheppardi tänavate nurgal. Informatsioon: 636-0216.

Abiks perenaisele

KOHUPIIM KUKLIS JA KOOGIS

Siin on katsetatud mitmesuguste kohupiima valmistamise metoodikega (isegi keedetakse avamata piimapakendit ca 20 minutit keevas vees) kuid nii kuidas seda tehti vanasti eesti talu suures leivaahjus annab absoluutselt kõige kvaliteetsema kohupiima.

Et saada 250—300 g kohupiima on vaja võtta 1 liiter head hapupiima ja hoida 160 kraadilises ahjukuumuses 50—60 minutit kuni kohupiim on kerkinud pinnale. Jahtunult tõsta vahukulbiga söelale nõrgumiseks. Kohupiim ei taha et teda segatakse kuid suurema hulga valmistamisel peab seda siiski paaril korral tegema piimavalkude üheaegseks koaguleerimiseks. Samaaegselt võib ahjus valmida ka mõni teine toit, näiteks hakklihast „Pikkpoiss" ja ahjurestil küpseda terasoraga läbitorgatud koorega kartulid.

PÕHJA-EESTI KOHUPIIMAKUKLID

Valmistada tavaline pärmitaigen 2,5 dl piimast. Küpsetada kuklid. Järgmisel päeval lõigata need pooleks ja katta paksult kohupiimatäitega. Määrida munaga, raputada peale natuke köömneid ja küpsetada 160 kraadilises kuumuses kuni kohupiim sõrme all on nõtkuv, umbes 10 minutit. Kui küpsetada seni kui kohupiim pealt pakatab, siis pole kuklid enam niisugused nagu nad peavad olema — mahlakad. Serveerida võimaluse korral leigelt.

KOHUPIIMATAIDIS KUKLITELE

600 g kohupiima, segada napilt 1 dl rõõsapiimaga, 100 g sulatatud võiga ja suruda puulusikaga läbi sõela. Lisada 3 muna, 1 sl jahu, noaotsaga soola, vähem kui 1 dl suhkrut, 1 sl köömneid. Segada läbi ja proovida maitset. Suhkru võib soovi korral välja jätta.

KERSTI KOHUPIIMAKOOK

Kersti ustav segab 175 g (3,5 dl) jahu 1 tl küpsetuspulbriga. Võtab 125 g sulatatud võid, hõõrub vahuliseks 1 munaga ja 80 g (1 dl) suhkruga, segab jahuga. Vooderdab selle taignaga õhukeselt ühe tordivormi, lahtikäiva põhjaga, mille põhja läbimõõt on 24 korda 24 sm. Paneb siis vormi külmakappi vähemalt 1 tunniks.

Vahepeal teeb koogi täidise: ta tarvitab selleks 600 g kohupiima, lisab 2 munarebu, 1 triiki sl kartulijahu, 120 g (1,5 dl) suhkrut, ½ tl soola, 1 sl vaniljesuhkrut, ½—1 dl koort või sulavõid, 1,5 sl hakitud sukaati, 20 hakitud magusmandlit. Maitseb kas segu on hea ja segab selle 2 vahustatud munavalgega. Laotab kohupiimasegu vormisolevale taignale ja küpsetab kooki 160 kraadi ahjukuumuses ca 60 minutit. On maitsev kook, nii leigelt kui külmalt.

ELLEN ROOSME (EPL)

Kasulik teada

MIDA SISALDAVAD MARGARIINID?

Milline toidurasv on kasulik ja milline mitte? Seda küsimust on viimastel aastakümnete sageli käsitletud ja arutatud. Suur osa tarbijatest on traditsiooniliselt võilt üle läinud margariinile, kuna peetakse tervisilikumaks tarvitada mittekülastunud rasvalneid või asemel, mis 65 protsendi ulatuses sisaldab küllastunud rasvalnet. Mittekülastunud rasvad aitavad tagasi hoida vere kolestrooli hulka, mis on paljude probleemiks ja mida seatakse ühendusse südamerabanduste tekkimisega. Ei saa aga ütelda, et või oleks suurima küllastunud rasvasisaldavusega toidurasv — vegetaarne kookosrasv on siin oma 95-protsendilise küllastusega ohtlikem ainea.

Prof. Lembitu Reio, Livsmedelsverketi toidualnete uurimiskeskuse juhataja Uppsalas.

Mida siis margariinid sisaldavad? Sellele küsimusele vastas „Eesti Päevaleht" Livmedelsverketi toiduainetekeemia laboratooriumi juhataja prof. Lembitu Reio:

Margariini õlide koosseis oleneb eeskätt sellest, kui palju vastav tehas tahab kulutada toorainetele. Maailmaturu hinnad mõjustavad selle tõttu tugevasti koosseise.

Esimene margariin valmistati Prantsusmaal 1869 võitaolisest rasvaemulsioonist. Nimi võeti kreeka sõnast „margaron", mis tähendab pärli.

Esimene rootsi margariinitehas alustas tegevust 1881 ja siis tarvitati ainult animaalseid rasvu — tapamaja kõrvaltooteid. Kui tuletame meelde sõja aega Eestis, siis tookordne margariin sisaldas peamiselt samasuguseid, eeskätt kondirasvu. Moodsad margariinid on aga peamiselt taimeõli-produktid.

Teadaolevalt kasutatakse Rootsis margariini valmistamisel koguproduktsiooni arvestades 30 protsenti soja-, 17 protsenti rapsi-, 15 protsenti või-, 10 protsenti kala-, 9 protsenti kookos- ja 5 protsenti loomarasva. Nende ainete sisaldavuse protsent varieerub aga mitmesugustes margariinimärkides ja ka nendes võib olla variatsioone aasta jooksul. Oleme näiteks laboratooriumis konstateerinud, et näit. odavamad küpsetamismargariinid sisaldasid oktoobrikuus rohkem kalaõli kui septembris . . .

Mereliste õlidega on eeliseid ja ka puudusi. Kuna selle liigi õlid ei ole küllalt „stabiilsed" küpsetamisel, tuleb neid „karastada", millise protsessi juures aga väheneb küllastamatute rasvade protsent. Nende õlide uurimine on käimas nii siin kui ka Kanadas. Uurimine võtab veel aastaid enne kui kindlasti saab öelda, milliseid riske nende õlide „karastamismenetlus" võib kaasa tuua.

„MEIE ELU" asutas Eesti ühiskond ja seisab eesti ühiskonna teenistuses.

MÕTTESÄHVATUSI

Geniaalsus alustab suurte loomingutega, aga töö viib need lõpule.

☆

Rumalused vahelduvad, aga rumalus jääb püsima.

☆

Ainsad loomariigis, kes oma tempudele aplodeerivad, on ahvid ja kommunistid.

☆

Mis väike pahe oli, tuntakse enamasti alles siis kui ollakse abiellunud suurema pahega.

☆

Mesinädalad on prooviaeg, kus ei võeta reklamatsioone vastu.

☆

Meie õpime kogemustest, et inimesed ei õpi kogemustest.

☆

Inglaste armastust tee vastu märkab alles siis kui on nende kohvi proovitud.

Kogunud NIHITS

NALJAD

Kui nõukogud tõstsid tarbekaupade hindu, kirjutas „Moskovskaja Gazeta":

„Tarbijad tervitavad hindade ümmarguseks tegemist, kuna see kergendab ja kiirendab teenindamist."

☆

Tema:

„Sa pead ju teadma, et Jumal lõi ene mehe ja siis naise."

Temake:

„Loomulikult, mu kallis. Ta pidi ju midagi katseks tegema enne kui päris inimese lõi."

☆

„Kakskümmend dollarit pole selle liiklusdelitki eest palju", lohutab kordnik automeest.

„Tõepoolest mitte. Teie kolleeg võttis mult sama delitki eest sõiduloa ära."

☆

Isand Kägarik kukub neljandalt majakorruselt alla. Kõik kondid jäävad terveks. Ta kaitseingel küsib:

„Kas ma pole selle hästi teinud?"

„Kus teie siis olite kui abiellusin?" küsib Kägarik.